

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Sărbători ale spiritului într-o cetate a chimiei

Orașul de pe Trotuș, tânăr de numai 25 de ani, cetate a chimiei românești, a sărbătorit, în zilele de 17 și 18 iunie, ca în fiecare an. Zilele culturii călărescienne, aflate la a noua ediție, ca un omagiu adus marelui cărturar și scriitor care a evocat printre primii, în pagini remarcabile, noile înfăptuiri ale socialismului, petrecute acolo. Cu această ocazie a fost dezvelit, într-un parc al orașului, un bust al lui Călinescu, datorat sculptorului Vasile Gorduz, a avut loc un recital de poezie la care și-au dat concursul poeți din București și din partea locului, a cântat menestrelul Tudor Gheorghe și a avut loc un simpozion pe teme de cultură, istorie și literatură la care au contribuit, între alții: Alexandru Piru, Gavril Istrate, Constantin Ciopraga, I. Lăudat, Eugen Simion, N. Manolescu, G. Dimisianu, Al. Călinescu, M. Apolzan, Viorela Mereușă ș.a. Simpozionul a fost deschis, în prima zi, prin câteva cuvinte omagiale rostite de autoritățile locale, al căror rol a fost totdeauna stimulator, entuziast și competent: C. Toma — secretar al Comitetului județean Bacău al P.C.R., Valerian Ghineț — primarul orașului, Aurel Calimandric — președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, după care au urmat două evocări sub titlul „Amintiri despre Călinescu”, datorate acad. Iorgu Iordan (care ne-a uimit încă o dată prin vitalitatea sa intelectuală, dominând, literalmente, colocviul) și acad. Mihai Beniuc. A participat și doamna Alice-Vera Călinescu, soția celui omagiat.

Dar n-avem intenția să scriem o dare de seamă despre cele ce au fost în zilele amintite în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, deși credem că ar fi meritat din plin. Ceea ce ne-a atras

(Continuare în pag. 5)

POMPILIU MARCEA ■

În acest număr:

- Dialogul la nivel înalt român-cehoslovac: **Prietenie trainică, conlucrare rodnică** (pag. 3)
- Cum s-a născut o fabrică mai întâi în forul democratic al colectivității muncitorești (pag. 5)
- **Săpături arheologice care reclădesc istoria.** Prof. dr. docent Mircea Petrescu-Dimbovița prezintă câteva din cercetările Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași (pag. 10)
- **Poezii** de Dan Verona (pag. 18)
- **Niemen și muzica pentru oameni** (pag. 19)
- **Viața teatrală pariziană pe scenă și în culise** (pag. 20)
- **Omul la tribuna socială:** convorbire cu profesor arhitect Cezar Lăzărescu (pag. 24)

Două imagini sub semnul aceleiași metamorfoze moderne a localităților țării: Medgidia, un oraș care a căpătat în mod real ținută de oraș, și încă una dintre cele mai distinse (sus), și o comună, Bumbesti-Jiu, din județul Gorj, pe ale cărei străzi mai poate fi văzut carul țărănesc patriarhal, privit însă cu narecare nostalgice de la ferestrele noilor blocuri ce prefigurează un nou centru urban (jos).

Foto: Emanuel Tânjălă și Ion Predoșanu

Pământ al luptelor

Un răsulet din
„Cîntarea României”

„Pământ al luptelor, mai odihnește-te!”
Un dor te mistuie din veacul veacului,
Ci iarăși vipia saltă pe creștete,
Iar bate clopotul ora atacului.

Că-ți sint de secole astfel destinele
Să-ți afli-n cumpăna mult prea abruptelor
Urcșuri aprige: Dreptul și Binele,
Pliătite doldora, vatră a luptelor.

NICULAE STOIAN ■

Bumbesti-Jiu, o lume care trăiește azi, dar care respiră de-a dreptul în viitor

În acest cincinal, comuna Bumbesti-Jiu din județul Gorj va deveni oraș.

Sat bătrîn, încredințat de mult eternității prin izvoarele sale arhaice (arheologii au degajat aici, cu niște decenii în urmă, ruinele unui castru, iar în ultima vreme, încă mai fascinante prin mesajul lor despre devenirea noastră, vestigiile unei așezări daco-romane), sat de moșneni, atestat ca atare de prin veacul al XV-lea, el se desparte acum de o întreagă istorie, el se desparte de el însuși. El încetează deci să mai fie sat, el se naște, într-un fel, din nou, deși născîndu-se sau renăscînd, întemeindu-se într-o altă civilizație, într-un nou statut al existenței sale, el continuă, de fapt, un proces mai vechi, el deținînd, după cum vom vedea, o prealabilă și solidă cristalizare a acestei civilizații, un „eu urban” de pe acum format.

Și cum s-a ajuns la aceasta și — mai ales — ce înseamnă aceasta?

O LUME ALE CAREI FRUNTARII SE INGINĂ CU VEȘNICIA

Bumbestiul este cea mai întinsă comună a Gorjului și una din cele mai mari ale acestei țări. Are peste 10 000 de locuitori, are un teritoriu de 14 900 hectare, cuprinzînd, practic, întreg defileul Jiului, deci o întreagă țară de munți și codri, o „țară” în care fiecare fragment de privesc, e parcă un început de lume, de la năruirile lunare de lavine și stînci, care fixează imperiul geologiei, pînă la ruine de ziduri și pietre șlefuite de timp (castrul și drumul roman spre pasul Vulcanului, schitul și minăstirea Iainici etc.), care fixează un început sau un amurg de istorie. La miazăzi, Bumbestiul se învecinează cu orașul Tîrgu-Jiu. La miazănoapte, cu orașul Petroșani. Pe moderna șosea de asfalt ce însoțește zbaterea printre munți a Jiului și șerpuirea căii ferate care ferăstruiește aceiași munți, străpungîndu-i prin 39 de tuneluri (faimoasa cale ferată Bumbesti-Livezeni, una din primele mari construcții ale socialismului, operă a tinerilor brigadierei din anii '40), distanța dintre hotarele satului este de 52 de kilometri. Adunate, drumurile din sate și dintre satele ce alcătuiesc comuna depășesc suta de kilometri. Sat risipit, răsfrînt, inform, diform, fără nimic (cel puțin la prima vedere) din desenul unui oraș, din ordinea și rigoarea lui. Casele, de-a lungul șoselei, între Tg. Jiu și defileu, se țes, e drept, strîns, într-o aglomerare de tip citadin, dar, dincolo de șosea, ele își fac de cap, se cațără pe unde nu te aștepti, pleacă spre culmi, se pierd prin păduri, își schimbă și croiul, adoptînd sarici de birne și căciuli de șită, își schimbă și numele, devenind din case „conace”. Toți munții din jur sînt plini de aceste „conace”, adică sălașele pentru vite și oi ale bumbestienilor, toți munții din jur, pînă sus, la „gol”, sînt munți colcăind de viață, sînt, spun cercetătorii, cei mai icumenici, mai habitabili dintre munții românilor. Sînt pe-aici, prin aceste „conace”, bătrîni care n-au coborît în sat cine mai știe de cînd, sînt unii (cel puțin așa ne spune Ion Stănculete, primarul comunei) care n-au mai văzut Bumbestiul de 10 sau 15 ani. Sîntem deci într-o lume bătrînă, cu moduri de muncă și

(Continuare în pag. 12—13)

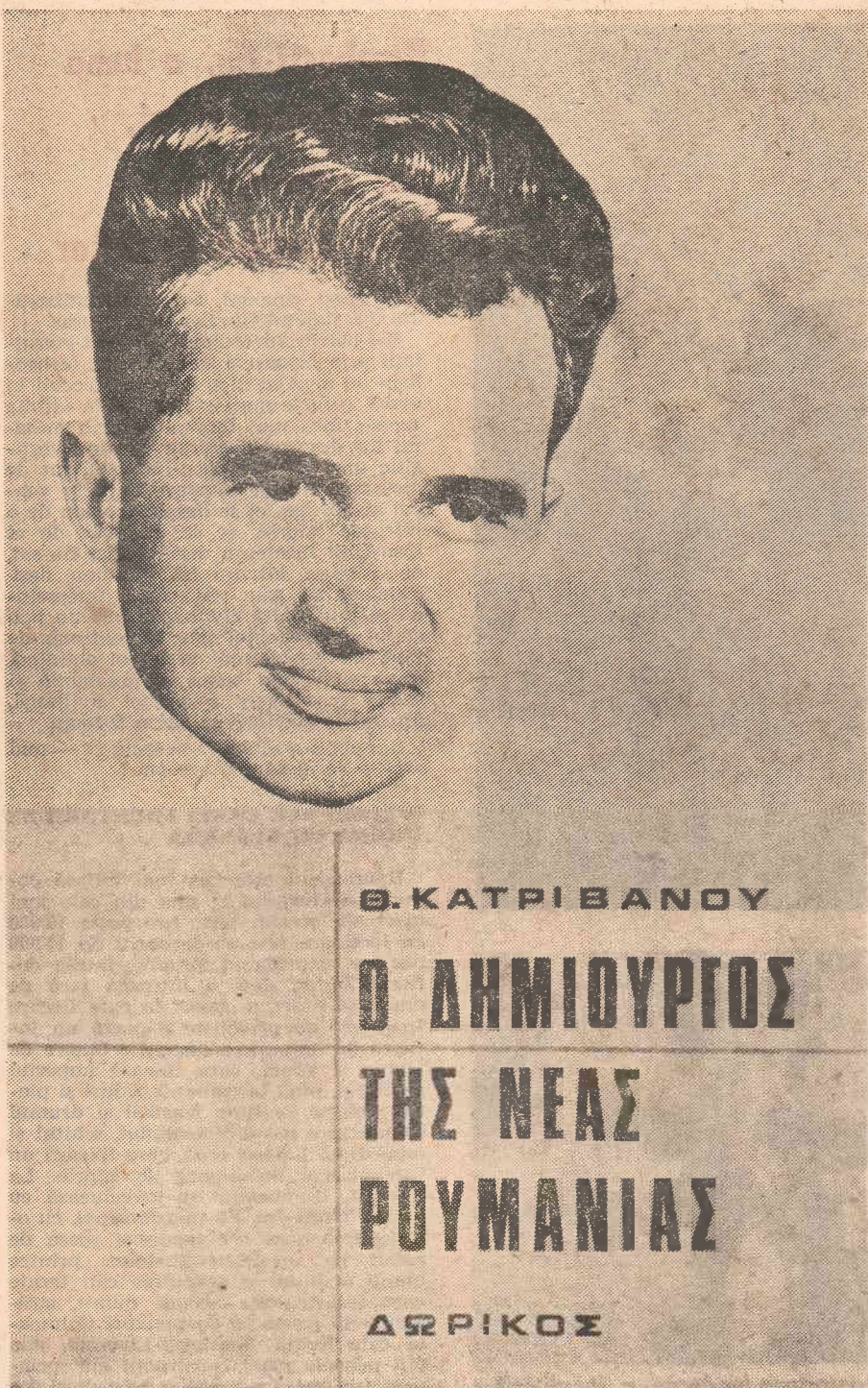
ILIE PURCARU ■

„DEMIURGUL ROMÂNIEI NOI”

o nouă lucrare, apărută la Atena, vorbește lumii despre munca și realizările poporului român, despre viața și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu

Continuând seria lucrărilor de largă rezonanță apărute pe diverse meridiane ale globului, consacrate personalității președintelui României, neobositei sale activități, în fruntea P.C.R. și a statului român, în slujba nobilelor idealuri de pace, securitate și colaborare internațională, recent a văzut lumina tiparului, în editura „Dorikos”, un nou volum în limba greacă dedicat țării noastre și președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sub titlul plin de simbol și semnificații „Demiurgul României noi”. Un nou volum pentru că în urmă cu un an în aceeași editură apărea culegerea „Pace și colaborare în

bosită activitate de înflăcărat revoluționar și patriot se leagă destinele noi, demne ale națiunii române, ale poporului român, prestigiul glasului său în lume, Mikis Theodorakis a subliniat în încheierea expunerii sale la volumul „Demiurgul României noi”: „Ca om de cultură și artă elen, aduc omagiul meu bogatei culturi românești și reprezentanților săi, iar ca om politic aș vrea să exprim admirația mea profundă pentru consecvența și spiritul de răspundere cu care poporul român, în frunte cu conducătorul său, președintele Nicolae Ceaușescu, își înalță astăzi țara, bazându-se pe principiile păcii, prieteniei

Balcani și în întreaga lume”, cuprinzând selecțiuni pe această temă din opera președintelui României. În această a doua lucrare închinată României și conducătorului ei, cunoscutului publicist Theodoras Katrivanos aduce „un omagiu cald vieții și activității unui brav bărbat de stat și conducător din lumea contemporană, țării sale minunate, prieteniei tradiționale dintre Grecia și România”.

Însăși prezentarea cărții, în marea sală de festivități a primăriei din Atena, în fața unei asistențe de excepție adaugă noi semnificații importantului eveniment editorial. Celebru compozitor Mikis Theodorakis a prezentat cartea numeroasei asistențe, în rîndul căreia s-au aflat doamna Ioanna Tsatsos, soția președintelui Republicii Elene, Constantin Trypanis, ministrul culturii și științelor, Evangelos Averoff Tsotsis, ministrul apărării naționale, Constantin Konofagos, ministrul industriei, N. Kranidiotis, decanul corpului diplomatic din Atena, academicieni, oameni de cultură și artă, ziaristi.

Prezentînd larg și cuprinzător transformările profunde înfăptuite de poporul român în ampla operă de edificare a noii societăți, personalitatea prestigioasă a președintelui României, de a cărui neo-

și colaborării între popoare. Un asemenea popor și un asemenea conducător cred că pot să constituie un exemplu și pentru alte popoare ale lumii”.

Cartea, structurată în capitole tematice care prezintă drumul vieții și activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru devenirea tot mai înaltă a României noi, pentru politica dinamică și constructivă a țării noastre, a partidului nostru pe arena internațională, pătrunsă de grija pentru pacea și destinele poporului român și a celorlalte popoare de pe glob, este străbătută de sentimente de prietenie, stimă și înaltă prețuire față de România și conducătorul ei.

Prin bogăția de date și informații cu privire la viața și înfăptuirile poporului român, aspirațiile și idealurile sale, politica internă și externă a României, activitatea multilaterală a conducătorului partidului și statului român, volumul „Demiurgul României noi” reprezintă o valoroasă contribuție la o mai bună cunoaștere și apropiere între popoarele română și elen, la întărirea continuă a prieteniei și colaborării dintre cele două țări și popoare.

C. IONESCU ■

DECIZII DE MARE ÎNSEMNĂTATE PENTRU PROGRESUL MULTILATERAL AL ȚĂRII, PENTRU CREȘTEREA BUNĂSTĂRII OAMENILOR

Perfecționarea școlii de toate gradele în deplină concordanță cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu exigențele revoluției tehnico-științifice, cu cerințele reale de cadre ale diferitelor domenii de activitate se situează, cum bine știm, la loc de frunte în preocupările partidului și statului nostru, soluționarea acestei probleme constituind o condiție majoră, în făurirea — așa cum a stabilit Congresul al XI-lea — a unei economii moderne, multilateral dezvoltate, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Expresie a acestei preocupări, recent, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat, în spiritul prevederilor cuprinse în programele de măsuri pentru aplicarea hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, a indicațiilor secretarului general al partidului, documente de mare importanță privind organizarea și funcționarea unor verigi de bază ale învățămîntului nostru.

Prin sfera de cuprindere pe care o are astăzi la noi liceul ca și prin locul pe care acesta îl ocupă în pregătirea pentru muncă și viață a tinerei generații, prezintă un interes deosebit „Decretul privind organizarea și funcționarea învățămîntului liceal”. Acesta dă o reglementare unitară, într-o concepție nouă, structurii și organizării ca și conținutului învățămîntului liceal, asigurându-i o mai strînsă legătură cu dezvoltarea economică și socială, cu progresul științei și culturii, cu cerințele de pregătire a cadrelor pentru diferitele sectoare de activitate. Prevederile noului act normativ — cunoscute fiind din comunicatul care a fost dat publicității nu le vom detalia aici — sînt de natură să determine ridicarea nivelului de pregătire științifică și culturală a tinerilor aflați pe băncile școlii, creșterea calității procesului instructiv-educativ și, aspect de primă însemnătate în întărirea rolului social al școlii, perfecționarea instruirii tehnico-productive, înțelegă ca pregătire de specialitate, ca dobîndire a unei meserii.

Se asigură o mai temeinică pregătire pentru muncă și viață, posibilitatea ca fiecare tînr, pe baza cunoștințelor și deprinderilor acumulate, fie după prima treaptă a liceului, fie după cea de-a doua, să se încadreze într-o activitate utilă, să lucreze în industrie, agricultură, în alte domenii de activitate economico-socială. Perfecționările aduse învățămîntului liceal, cărora li se alătură, în strînsă corelație, măsurile conținute în Decretul cu privire la organizarea și funcționarea învățămîntului profesional și cele referitoare la nomenclatorul de specializări în învățămîntul superior — dezbătute și adoptate în cadrul aceleiași ședințe a Comitetului Politic Executiv, relevă astfel semnificații dintre cele mai pregnante nu numai pentru spiritul revoluționar, permanent innoitor care guvernează școala românească, ci și pentru umanismul profund al societății noastre. În condițiile în care în numeroase țări ale lumii insolubila problemă a „șomajului cu diplomă” amplifică de la an la an „drama tineretului”, societatea noastră, prin statornică preocupare a partidului față de destinele țării, creează tinerei generații tot mai largi posibilități de muncă și creație, de afirmare a capacităților sale în folosul patriei și al propriului viitor.

★

În cadrul unei alte ședințe, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu la începutul acestei săptămîni, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a dezbătut și aprobat rapoartele cu privire la evaluarea producției de orz, grîu și secară pe anul în curs, precum și mersul lucrărilor agricole în campania de vară. S-au formulat aprecieri pozitive la adresa activității desfășurate, a eforturilor depuse de oamenii muncii din agricultură. Și cum am putea să nu reținem, cu satisfacție și bucurie deosebită, faptul care stă la baza acestor aprecieri, faptul de majoră importanță pentru economia țării și pentru bunăstarea noastră, a tuturor, că, potrivit estimărilor, recolta acestui an, recolta de orz, grîu și secară este mai bogată decît recolta-record a anului trecut. Angajamentul formulat la cel dintîi congres al întregii noastre țărîni, angajamentul ilustrînd profunda adevărată politică partidului a tuturor lucrătorilor agricoli este, așadar, pe cale să se îndeplinească.

Este necesar însă pentru aceasta să se acționeze în continuare cu eforturi și răspunderi sporite, să fie mobilizate forțele tuturor locuitorilor satelor, ale tuturor celor care muncesc în agricultură, în vederea intensificării, efectuării la timp și în bune condițiuni a tu-

turor lucrărilor, alți a celor impuse de recoltarea păioaselor, a legumelor și fructelor, a furajelor, cit și a celor de întreținere a culturilor de toamnă. Comitetul Politic Executiv a stabilit în acest sens un larg evantai de măsuri, indicații precise pentru organele și organizațiile de partid, pentru organismele agricole locale și centrale, pentru conducerile unităților, ca, pe baza valorificării experienței cîștigate, printr-o organizare temeinică, riguroasă a muncii și utilizarea corespunzătoare a întregului potențial uman și tehnic de care dispun întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție să se asigure realizarea exemplară a marelui volum de sarcini din campania de vară, obținerea unor recolte sporite.

★

Satisfacție și recunoștință — iată sentimentele profunde cu care oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării au luat cunoștință de prevederile Decretului pentru aplicarea majorării retribuției personalului muncitor. Document al grijii față de om, al unei politici ce face din ridicarea nivelului de trai al poporului, a bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc, țel fundamental urmărit și realizat cu cea mai deplină posibilă consecvență, Decretul purtînd semnătura președintelui țării prilejuiește întregii noastre națiuni o nouă și puternică reafirmare a dragostei și atașamentului față de partid, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimarea hotărîrii unanime de a înfăptui neabătut politica de dezvoltare și înflorire multilaterală a patriei socialiste.

După cum știm, în conformitate cu orientările stabilite la Congresul al XI-lea, potrivit cărora în etapa actuală se pune un accent mai mare pe creșterea retribuției și veniturilor directe ale oamenilor muncii, conducerea partidului a elaborat și adoptat la începutul lunii mai un amplu program de creștere a retribuției și a altor venituri, a nivelului de trai al populației; un program care, pe baza succeselor obținute în dezvoltarea mai rapidă a economiei naționale, a creșterii suplimentare a venitului național, prevede o majorare mai accentuată față de prevederile inițiale a veniturilor directe ale oamenilor muncii. Adoptat în conformitate cu acest program, recentul Decret privind retribuția stabilește că întregul personal muncitor va beneficia pînă la sfîrșitul cincinalului 1976-1980 de o majorare a retribuției tarifare în medie cu 30 la sută. Mai mult decît atît, în afara acestei majorări, creșterea retribuției se va asigura și prin trecerea în trepte și gradată superioare, prin acordarea sporului de vechime și a altor sporuri prevăzute de lege. Așadar, o creștere substanțială, și în același timp atotcuprinzătoare, de ea beneficiind practic întregul personal angajat în ramurile industriei, construcțiilor, transporturilor, agriculturii și silviculturii, cercetării, proiectării, învățămîntului, culturii și sănătății, din comerț și din administrația de stat. Trebuie să menționăm, în context, măsurile similare adoptate recent și în ceea ce privește veniturile țărînimii cooperatiste și ale țaranilor din zonele necooperativizate.

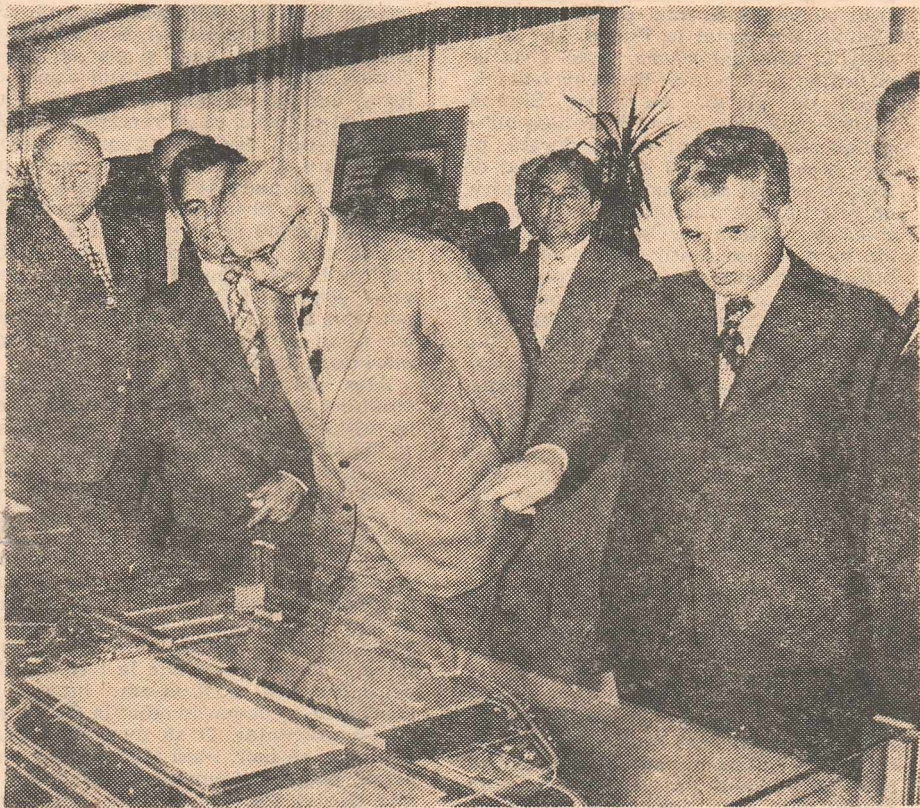
Stăruind asupra prevederilor conținute în Decret, și lucrul l-am făcut, neîndoindu-mă, fiecare, ni se relevă, între importanțele sale caracteristice, spiritul de echitate socialistă ce răzbate în ansamblu ca și din fiecare detaliu asigurat prin nivelurile de retribuție stabilite ce mențin raportul de 1 : 5,53 între minim și maxim, ca și prin esalonarea majorării la care s-a avut în vedere importanța economico-socială a ramurii și nivelul actual al retribuțiilor. Dimensiunile acestei majorări generale, care pentru personalul muncitor din unele ramuri — construcțiile montaj, agricultură, industria textilă, industria confecțiilor și alimentară — va începe, ca primă etapă la 1 iulie, se ilustrează și prin faptul că pentru realizarea ei programul adoptat stabilește suplimentarea fondului de retribuție prevăzut pentru cincinal cu circa 35 miliarde lei.

Conștienți că sursa unor asemenea fonduri, a creșterii nivelului de trai și însuși a progresului țării nu poate fi decît munca neobosită a poporului, îndeplinirea exemplară a sarcinilor stabilite pentru fiecare domeniu de activitate, oamenii muncii, toți cetățenii țării descifrează în măsurile adoptate un viu și puternic imbold la noi și rodnice eforturi creatoare, la creșterea contribuției fiecăruia în înfăptuirea programului partidului de dezvoltare economică și socială, de înflorire multilaterală a patriei.

NICOLAE ARSENIE ■

Dialogul la nivel înalt româno-cehoslovac

Prietenie trainică, conlucrarea rodnică

Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husák la întreprinderea de autoturisme Pitești — una din marile unități industriale în care înalții oaspeți au luat cunoștință de realizările poporului român

În planul activității internaționale a țării noastre, evenimentul predominant al ultimelor șapte zile, l-au constituit convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husák prilejuite de vizita oficială de prietenie pe care a făcut-o în România delegația de partid și de stat a Republicii Socialiste Cehoslovace. Prin întreaga desfășurare și, mai cu seamă, prin rezultatele rodnice la care s-a ajuns și față de care poporul nostru nutrește o adâncă și unanimă satisfacție, noua întâlnire dintre cei doi conducători de partid și de stat — ea însăși vie și pregnantă manifestare a bunelor raporturi statonice între P.C.R. și P.C. din Cehoslovacia, între popoarele română și ale Cehoslovaciei care edifică cu succes, în strânsă colaborare, socialismul — inscrie o filă de deosebită însemnătate în cronică bogată a relațiilor de prietenie și conlucrare multilaterală dintre partidele și țările noastre, deschizând ample perspective dezvoltării și aprofundării lor în continuare, în interesul ambelor popoare, precum și al cauzei socialismului, progresului și păcii în întreaga lume.

Prietenia dintre poporul român și popoarele Cehoslovaciei este, precum se știe, o prietenie cu vechi tradiții în lupta comună pentru libertate și independență națională, împotriva asuprii străine, pentru dreptate socială și o viață mai bună. Aceste tradiții, confirmate cu putere în anii războiului antihitlerist când ostașii

români, luptând cot la cot cu cei din armata sovietică, cu patrioții cehi și slovaci au adus o prețioasă contribuție la eliberarea Cehoslovaciei, la victoria asupra fascismului, au dobândit un conținut nou, s-au amplificat și întărit continuu în anii socialismului, ai construcției noii orinduirii în cele două țări. Evocarea acestor tradiții s-a însoțit în cadrul convorbirilor, al altor manifestări prilejuite de vizită, de constatarea generatoare de satisfacții reciproce, că relațiile româno-cehoslovace, întemeiate trainic pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și înțelesurilor reciproce, au cunoscut în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre cele două țări, o dezvoltare continuă, devenind tot mai diverse, mai bogate, mai rodnice. Schimburile economice dintre cele două țări au crescut în cincinalul 1971—1975 de 1,6 ori față de cincinalul precedent, iar potrivit acordurilor existente, până în 1980 ele vor crește cu circa 42%. Este un exemplu semnificativ nu numai pentru dinamica pe care o cunosc relațiile româno-cehoslovace în ansamblu, ci și pentru marile posibilități existente pentru ca ele să cunoască, în toate domeniile, o evoluție și mai puternică în viitor.

Informându-se reciproc asupra activității și preocupărilor celor două partide în actuala etapă, despre succesele obținute de

oamenii muncii din România și Cehoslovacia în dezvoltarea multilaterală a economiei, științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husák au procedat la o largă analiză a relațiilor româno-cehoslovace tocmai în vederea evidențierii și valorificării acestor noi posibilități de extindere și adâncire a colaborării multilaterale pe care le creează dezvoltarea multilaterală și ridicarea potențialului economic și tehnico-științific în cele două țări.

Desfășurate într-o atmosferă de prietenie frățească, cordialitate și înțelegere reciprocă, convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husák, dintre cele două delegații de partid și de stat, au dus la importante înțelegeri și hotărâri comune care dau expresie voinței ambelor părți de a amplifica și aprofunda colaborarea fructuoasă dintre P.C.R. și P.C. din Cehoslovacia, de a extinde pe mai departe raporturile politice, economice, tehnico-științifice și culturale, dintre România și Cehoslovacia, de a intensifica schimburile comerciale și cooperarea în producție, de a adânci conlucrarea dintre cele două țări în sfera vieții internaționale, în lupta pentru socialism, progres social și pace.

Se relevă în această privință însemnătatea deosebită pe care o are **Declarația privind aprofundarea prieteniei și dezvoltarea colaborării frățești dintre P.C.R. și P.C. din Cehoslovacia, dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă.** Document cu profunde semnificații în planul raporturilor bilaterale ca și în cel al vieții internaționale, pentru efortul de promovare a noilor norme de relații între state, Declarația semnată de cei doi conducători de partid și de stat la încheierea vizitei stabilește, într-o largă perspectivă, atât principiile și direcțiile cit și căile concrete menite să ridice pe o treaptă superioară colaborarea multilaterală româno-cehoslovacă, configurând un amplu program de lucru, a cărui realizare îmbină și slujește armonios interesele ambelor țări, dorința lor comună de a face progrese tot mai mari și mai rapide pe calea edificării noii societăți. Pe baza acestor prevederi, materializate în chiar cursul vizitei, într-un șir de acorduri și înțelegeri, cărora, potrivit celor stabilite, prin preocuparea forurilor competente din cele două țări se vor adăuga în scurtă vreme numeroase altele, vor cunoaște o creștere și mai substanțială schimburile economice, conlucrarea în diverse domenii de activitate, se vor iniția noi acțiuni de cooperare, punându-se accent pe formele moderne, înaintate ale cooperării și specializării în producție, în special în ramuri de vîrf ale progresului tehnico-științific, toate acestea, reprezentînd și un aport la întărirea colaborării în cadrul C.A.E.R., la înfăptuirea „Programului complex” de accelerare a dezvoltării economiei naționale a fiecărei țări membre, apropierea și egalizării nivelului lor de dezvoltare.

Evidențiind concluziile rodnice ale schimbului de vederi în probleme ale activității politice internaționale, Declarația și Comunicatul comun dau expresie hotărârii celor două partide și țări de a întări conlucrarea lor și în domeniul vieții internaționale. Avînd, în probleme esențiale, puncte de vedere identice sau poziții foarte apropiate, cele două părți vor acționa în continuare în vederea realizării consecvente a prevederilor Actului final de la Helsinki privind edificarea securității și cooperării pe continent, desfășurării cu succes a reuniunii de la Belgrad pentru ca ea să dea un puternic impuls transpunerii în practică a acestor prevederi, consolidării destinderii, realizării de pași concreți în direcția dezarmării, în primul rînd a celei nucleare. S-a relevat, de asemenea, hotărârea de a sprijini activ și în continuare eforturile vizînd soluționarea pe cale politică a stărilor de încordare și conflict — din Orientul Mijlociu și alte zone — instaurarea unor raporturi echitabile între state, a unei noi ordini economice internaționale, a climatului de pace, securitate și cooperare internațională, pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune.

Reafirmînd solidaritatea celor două partide și țări cu lupta popoarelor pentru eliberarea națională și socială, împotriva politicii imperialiste și neocolonialiste, pentru dreptul fiecărei națiuni de a fi pe deplin stăpînă asupra propriilor bogății și de a-și hotărî singure soarta, dialogul româno-cehoslovac a pus, de asemenea, în evidență voința Partidului Comunist Român și Partidului Comunist din Cehoslovacia, a celor două țări de a-și aduce contribuția la întărirea unității și colaborării țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, pentru triumful aspirațiilor de pace și progres social ale tuturor popoarelor.

Apreciînd, în cadrul marelui miting al prieteniei organizat cu prilejul acestei vizite, rezultatele noului dialog româno-cehoslovac, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Fără îndoială că ceea ce am convenit în aceste zile va avea o puternică înrînire pozitivă asupra relațiilor dintre partidele și țările noastre — aceasta corespunzînd atît intereselor ambelor popoare, cit și cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume”.**

La rîndul său, tovarășul Gustav Husák își exprima convingerea că prin rezultatele vizitei **„prietenia, alianța și colaborarea dintre partidele și țările noastre frățești se vor întări în continuare în interesul popoarelor celor două state, al întregii comunități socialiste și al tuturor forțelor progresiste din lume”.**

În cadrul lucrărilor ședinței de luni, 27 iunie, **Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.** a dat o deosebită apreciere activității desfășurate de secretarul general al Partidului Comunist Român, de delegația de partid și de stat a României, rezultatelor întîlnirii și convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husák. Exprimînd satisfacția pentru rezultatele acestui dialog la nivel înalt, de deosebită importanță pentru dezvoltarea și întărirea prieteniei și colaborării româno-cehoslovace, Comitetul Politic Executiv a aprobat în unanimitate documentele semnate, înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns și a stabilit măsuri pentru aplicarea lor în viață.

Sînt aprecieri la care întregul popor român subscrie cu cea mai deplină convingere vîzînd în rezultatele acestui fructuos dialog, o nouă și elocventă mărturie a consecvenței cu care partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează pentru transpunerea în viață a orientărilor Congresului al XI-lea privind dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste, cu toate țările lumii.

NICOLAE ALEXANDRU

Convorbiri fructuoase ale căror rezultate deschid noi orizonturi colaborării multilaterale româno-cehoslovace

LUPTA CU INERȚIA

Așa e viața, dar...

Inerția, această stare de apatie și trândăvire a spiritului, nu este numai o maladie sufletească dăunătoare individului, ci și expresia unei mentalități conservatoare, retrograde, o frână rezistentă în calea progresului, a noului, născută pentru întreaga societate. Rod al fricți de nou, al lenei de gândire, al comodității, ea este, în ultimă instanță, înfrățirea cea mai tipică a dogmatismului, a prejudecăților și a șabloanelor gândirii simpliste și simplificatoare. Ea poate afecta orice vîrstă, orice condiție socială și orice mediu. În lumea satelor am întâlnit-o la unii oameni sub forma aparent cumințe a lui așa am apucat din bătrîni, așa facem și noi. Cînd venea — de pildă — omul de știință, specialistul, și-i spunea unui țaran atins de inerție, pe baza unor îndelungate experiențe și cercetări științifice, că pămîntul se ară la o anume adîncime și în anume perioadă, că trebuie tratat cu chimicale și întreținut cu anumite îngrășăminte, țaranul patriarhal își justifica îndărătnicia cu: **lasă-mă în pace, domnule, eu așa am apucat din bătrîni și așa voi face cît voi trăi.** Evident, făcea ca el și obținea, ca bătrîniului lui, numai un sfert din producția pe care ar fi putut-o realiza cu mijloacele agrotehnice moderne, pe aceeași suprafață de pămînt. Inerția, departe de a fi o formă a continuității bunelor tradiții, este o rutină tradiționalistă, o închistare față de cuceririle științei, o absență a inițiativei, un atribut al vechiului în lupta cu noul. Inerția mintală este legea celui mai mic efort. Un profesor, de pildă, care ar putea utiliza cu mare folos pentru elevii săi mijloacele audio-vizuale cele mai moderne, dar care le ignoră în numele respectării tradiției și predă tot cu o, i = oi, este victima inerției și-a prejudecăților și și transformă elevii în nevinovate victime ale ignoranței. La fel un medic, un inginer, un maistru sau un publicist în domeniul lor de activitate și-ar dezonoara profesia dacă ar merge numai pe principiul așa am apucat, așa fac. E o mare virtute să poți să învingi o moștenire anacronică, depășită, care vine în contradicție cu evoluția gândirii create. O formă a inerției, neîndoios, este și plutirea în generalități și abstracțiuni, aparent etern valabile, dar nesincronizate cu adevărurile concrete, cu realitățile palpabile, cu viața de fiecare zi a unor oameni adevărați, în carne și oase — cum se spune — și nu a unor abstracțiuni. Dacă ne întîlnim, să zicem, cu o nedreptate făcută unui om al muncii și ne resemnăm în umbra comodei exclamații: **ce să-i faci, așa e viața, fiecare cu ale lui**, atunci, fără îndoială, plătim tribut inerției, metamorfozată în lașitate. La fel stau lucrurile dacă declanșăm teoretic, într-o sedință, lupta împotriva risipei, lupta pentru buna gospodărire a fondurilor și reducerea cheltuielilor materiale și a materialelor de construcții și dacă, în practică, ne arătăm indolenti față de utilizarea lor irațională. Uneori inerția e limbută și are vizibile apetituri demagogice; de aceea ne poate deruta și înșela. Ea e periculoasă pentru că, drapată în diverse veșminte tradiționaliste, poate pune stăpînire pe mintea, pe sufletul și faptele omului, aducîndu-l într-un raport de incompatibilitate cu societatea în care trăiește, dîndu-i uneori impresia că este un vitregit, un ins neînțeles de colectivitate. Singurul remediu al acestei maladii spirituale este stimularea curajoasă, pe toate căile și în toate împrejurările, a gândirii îndrăznețe, concretizată în fapte și acțiuni verificabile în practica socială.

ION DODU BALAN ■

„Cu scările pe care le-am făcut, am putea ajunge pînă la Lună. Dar rostul nostru e aici, pe șantier”

„Am ajuns stimat și prețuit pentru că am muncit mereu cu tragere de inimă”

În buletinul de identitate al lui Gheorghe Moraru, în care nu stă scris titlul de Erou al Muncii Socialiste, se află trecute, firește, locul și data nașterii, comuna Bascov, județul Argeș, 15 martie 1925, precum și prenumele tatălui, Ion. Despre acesta din urmă, șeful de brigadă Gheorghe Moraru, secretar al comitetului de partid din Grupul 5 șantier din cadrul Centralei de construcții-montaj București, își amintește cu nostalgie și recunoștință. A fost, zice, un om sărac, pe care nevoile l-au silit nu o dată să-și schimbe meseria. Să se facă fasonator de lemne, agricultor sau vîrnicer, asta însemnînd să amestece mortarul pentru var, dar care a rămas toată viața cîștit și drept. Ca să ajungem la fîntînă, evocă, trebuia să străbatem locul cultivat cu porumb al unui vecin. Într-o toamnă, eram copil de școală și n-o duceam prea bine cu mîncarea, am luat cîțiva păpușoi să-i fierb. Tata m-a prins și m-a bătut măr. De-atunci, nu-mi aduc aminte să mai fi pus mîna pe un bun al altuia.

În '39, cu 7 clase terminate în sat, Gheorghe Moraru a plecat la București, la meserie, intrînd ca ucenic la fabrica unui italian. S-a apucat de mozaicuri, 3 ani ca ucenic, un an ca practicant, și la mozaicuri a rămas pentru că, după vorba sa, „cel mai mare lucru pe lume e să-ți placă o meserie și să stai în ea pînă la pensie”. Firește, nu i-a fost ușor, printre înjurături și cumpărat de țigări pentru meșteri, să deprindă profesia, dar e convins că a învățat-o temeinic. Astăzi, raportează la prezent, băieții ajung parca prea repede la meserie și la pretenții. Ca unul care am luptat toată viața ca tineretul să aibă tot ce-i trebuie și să realizeze ceea ce și-a propus fără poticneli și opreliști, n-am de ce să fiu nemulțumit de intrarea lor urgentă în drepturi. Numai că ea mi se pare, uneori, forțată și în detrimentul calității.

Stagiul militar a însemnat o schimbare radicală în viața lui Gheorghe Moraru. Nu știa pînă atunci decît două lucruri, „cufărul cu scule și respectul față de meșter”, a descoperit acolo că lumea reprezintă mult mai mult, descoperire pe care a făcut-o prin intermediul U.T.M.-ului de pe vremea aceea, de care s-a simțit atras cu toată ființa și în cadrul căruia va activa, neobosit, pînă la intrarea în partidul comunistilor, în anul 1962. După armată, în care s-a remarcat prin corectitudine și seriozitate, ajungînd să fie numit, el, fiu de țaran pe jumătate analfabet, locțiitor politic al bateriei, s-a îndreptat către construcții, angajîndu-se la o întreprindere din Craiova. N-avea nume, își amintește, ci numai o cifră. Îi spunea întreprinderea de construcții 6. De atunci, adică din anul 1949, viața sa a însemnat o suită între-

gă de șantiere de construcții, pe care a trăit și muncit în mod exemplar. De la Craiova s-a mutat la Pitești. De la Pitești la Rîmnicu Vilcea, unde a turnat cu echipa sa arcele de beton ale halei fabricii de placaj. Au urmat Slatina, Curtea de Argeș, Olănești, Drăgășani și, poate, altele, de mai scurtă durată, pe care n-ar fi exclus să le fi uitat. Dar de fiecare e legat prin sentimente trainice, cu referiri exacte la biografia sa de mozaicar și cetățean. La Olănești, zice, unde am montat cea dintîi fațadă de prefabricate din țară, s-a născut Cornel, cel mai mare dintre cei 4 băieți pe care-i am, devenit zilele trecute inginer constructor. Cu 9 la examenul de stat. La Craiova, evocă un alt moment, se instalaseră niște mașini în plăci de mozaic, s-a dat drumul la agregate și plăcile săreau ca așchile. M-au chemat. Dacă nici Dodu nu le dă de cap, căci Dodu mi se zice mie între prieteni, nici eu nu știu de ce, atunci le scoatem și găsim altă soluție. M-am dus, n-am dormit 5 nopți, de atîta transpirație cămașa se făcuse ca un fel de piele, dar le-am dat de cap.

Tot la Olănești, Gheorghe Moraru și-a încheiat echipa de mozaicari cu care lucrează neîntrerupt de 23 de ani. Atunci i-a cunoscut pe Dumitru Voica și pe Ștefan Neagoe, pe Marin Sorescu și Nicolae Ciontolac, oamenii de bază ai formației. Au mai venit unii în echipă și au rămas. Au mai venit alții și au plecat, dar cei citați mai sus nu s-au clintit, cum zice șeful lor, „ca pietrele din fundul unui riu”, prieteni la bine și la rău, muncitori fără cusur, gata să se ajute oricînd între ei, nu doar în probleme de muncă, ci și în probleme de viață, cu fapta mai ales, cu vorba uneori. N-au plecat pentru că Gheorghe Moraru a știut să le respecte munca. Pentru că, după vorba unuia dintre ei, „meșterul n-a acceptat disprețuirea nimănui”. Pentru că, după spusele altuia, „nea Dodu n-a ridicat tonul decît rarori, iar palma nicînd”. Pentru că, să-l cităm pe al treilea, „nu s-a dus niciodată la vreo mîrire, deși i s-au propus, mai ales după ce a absolvit „Ștefan Gheorghiu”, dar dînsul a înțeles să rămînă cu noi, în fruntea echipei, dar și în rîndurile ei”.

Formată, cum amînteam, la Olănești, echipa lui Gheorghe Moraru și-a continuat viața și munca la București, trecînd de pe un șantier pe altul și lăsînd în urma ei numai lucrul făcut bine și la timp. Au lucrat în Floreasca și în Balta Albă, în Berceni și în Militari, la Circul de stat și la Bigul din Piața Sudului, în zona Parcului tineretului și pe șoseaua Giurgiului, la clădirea Televiziunii, pentru care Gheorghe Moraru a fost distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, au lucrat peste tot și mai lucrează, impunînd tuturor prin muncă și corectitudine. Au făcut de toate. Băi și terase, șape și egalizări, mozaicuri de fațade, au făcut mai ales scări, una din treburile cele mai grele ale unei construcții. Au ridicat pînă acum mii și mii, poate chiar sute de mii de trepte, cu care, glumește numai pe jumătate șeful brigăzii, „am putea ajunge pînă la Lună. dar ce să căutăm noi acolo?”, rostul nos-

tru e pe șantier”, muncă dintre cele mai exacte și grele. Tot materialul, descrie Gheorghe Moraru modul de a munci, îți trece prin mîini. Nisip și pietriș, apă și ciment, stai pe brînci și torni tipare de ipsos, montezi la poloboc și nu-ți iese, o lei de la capăt ca să rezulte sticlă. Atunci, răsufli ușurat și treci la treapta următoare. Într-o zi de lucru, care înseamnă cel puțin 10 ore, nu se pot face mai mult de 10 trepte. Ora și treapta. În fiecare treaptă se cere să pui nu doar multă știință, ci și o doză de suflet. La capitolul asta, puteți întreba pe cine vreți, echipa lui Dodu Moraru stă bine, mai ales acum, cînd nouă, constructorilor, ni se cer eforturi și răspunderi mai mari decît oricînd.

Ales de oameni secretar de partid, omul despre care scriem a rămas mereu în mijlocul muncii. Zice că s-a născut muncind și că va muri muncind, străin de orice odihnă și de orice compromis. De 23 de ani n-a schimbat întreprinderea și n-a avut, în 26 de ani „de carte de muncă”, decît 3 zile de concediu medical, și alea forțate. „Să fie de atunci vreo 15 ani, își amintește, m-a întors un doctor pe toate fețele și mi-a zis că-i de rău cu ficatul meu. Mi-a recomandat 3 săptămîni de odihnă. Am luat trimiterea și m-am dus 2 zile la țară, la părinții nevestei, apoi m-am întors la treabă. M-a chemat imediat la dispensar și m-a amenințat. O să mori, mi-a spus. Sigur e-o să mor, i-am răspuns, dar nu acum, doctore, acum parca așa avea o altă treabă. Ce treabă?, s-a mirat omul. Păi, eu zic că niște scări la un bloc nou. A ris și m-a lăsat în pace, pe răspunderea mea. După cum se vede, încă n-am murit și nici n-am de gînd”.

Rămas între oameni, Gheorghe Moraru n-a rămas alături de ei numai la bine, numai la îndeplinirea planului. „nu-mi aduc aminte ca brigada mea să fi fost vreodată pe locul doi”, și numai la prime. A rămas și la greu, la muncă de noapte și la necazuri. Ducînd o viață de familie exemplară, cu 4 băieți pe care i-a învățat de la bun început să respecte banul cîștigat cu sudoare și cinste, s-a străduit, prin forța exemplului și prin omenie, să-i învețe și pe alții același lucru. Pe Andrei Petre, de pildă, un fierar-betonist ajuns la un acut conflict familial, l-a convins să se întoarcă acasă, la femeie și la copil. Pe unii i-a întors chiar, cum zice, din ușa tribunalului, arătîndu-le drumul limpede al vieții drepte, nu doar cu vorba, ci și cu relatarea propriei sale biografii, de om „care a fost nevoias și care nu mai e, care a ajuns stimat și prețuit pentru că a muncit mereu cu tragere de inimă”.

I s-a propus, de mai multe ori, să devină maistru, să lase munca directă și să rămînă în birou. De fiecare dată a refuzat politicos, dar ferm, convins că viața sa nu se poate întîmpla în alt loc decît pe șantier. Printre schele. Pe sub brațele mișcătoare ale macaralelor, acolo unde s-a format și acolo unde i-a format pe alții, nu puțin, în spiritul respectului față de muncă, de seriozitate și corectitudine.

EMIL NEGOIȚĂ ■

„Meșterul e toldeauna cu noi, în fruntea echipei, în mijlocul ei”

Cum s-a născut o fabrică mai întâi în forul democratic al colectivității muncitorești

În urmă cu câțiva ani, întreprinderii de mecanică fină din Sinaia i se alocase importante fonduri pentru dezvoltare. Practic, cu banii aceia se putea construi încă o fabrică. Și așa s-a și întâmplat, ridicându-se la Breaza nu o secție a întreprinderii din Sinaia, ci o adevărată fabrică mecanică de precizie. De ce tocmai la Breaza? Există, desigur, o explicație, deloc simplă. Ea este de fapt o istorie întregă, pe care inginerul Daniel Săpoi mi-o relatează nu în calitatea sa de șef serviciu organizare, ci de secretar al Consiliului oamenilor muncii din întreprindere, de martor, cu alte cuvinte, al tuturor dezbaterilor forului de conducere colectivă din această unitate industrială prahoveană. Aflu, așadar, că la întreprinderea din Sinaia lucrau peste o mie de oameni de la Breaza și din împrejurimile acestei localități. Erau navetiști. Ușor de presupus că disciplina și corectitudinea lor depindea de multe ori nu numai de ei înșiși, dar și, ca să zicem așa, de mersul trenurilor. De aceea, din momentul când au fost aprobate investițiile, dezbaterile privind locul de amplasare al viitoarei unități de producție au fost cât se poate de animate. Existau mai multe variante de amplasare a noului obiectiv. La Sinaia, pe platoul Izvor de la marginea orașului, la Poiana Țapului sau la Breaza. Cei care au susținut cu mai multă tărie ultima soluție erau, firește, cei din Breaza: Maria Băcioiu, rectificatoare, șeful de echipă Ion Popa, maistrul Ștefan Enache, membri în Consiliul oamenilor muncii. Discuțiile erau aprinse dar echilibrate, bine înarmate cu argumente pro și contra. Căci, oricât de părtinitori ar fi fost cei din Breaza — și nu erau așa — ei nu puteau să nu înțeleagă că fiecare loc avea avantajele și dezavantajele lui. Dacă fabrica s-ar fi construit la Sinaia, ea ar fi costat desigur mai puțin, întrucât aici existau deja toate instalațiile utilitare: rețele de apă, centrale termice etc. Pe de altă parte, deși amplasarea fabricii la Breaza ar fi însemnat atunci, la început, o cheltuială în plus, mai târziu ea ar fi eliberat întreprinderea de o mulțime de griji. Fabrica din Breaza, aparținătoare de întreprinderea de mecanică fină din Sinaia, s-a extins destul de mult. Numărul angajaților ei a crescut deci cu o mie în ultimii doi ani. Să ne închipuim ce s-ar fi întâmplat dacă mai multe sute de oameni dintre aceștia ar fi cerut locuințe în Sinaia pentru a nu mai fi nevoiți să facă în fiecare zi naveta! Soluția aleasă atunci în Consiliul oamenilor muncii s-a dovedit a fi, se vede, cea mai înțeleaptă.

A fost, atunci, putem spune, verificat însuși sistemul de funcționare al acestui organism colectiv de conducere, dar și maturitatea colectivului întreg, care a știut să se întrebe și să-și răspundă cu seriozitate într-o mare problemă de viață a întreprinderii, care solicita discernământ, putere de decizie, capacitatea de a întui nu numai pe moment, ci și în perspectivă rezolvarea acelei probleme. „La noi C.O.M.-ul se ocupă într-adevăr de probleme foarte serioase, îmi spunea Marian Căpraru, șeful serviciului plan-dezvoltare. Ne întâlnim o dată pe lună. Problemele se anunță din vreme. Un colectiv întocmește un referat și materialele se prezintă dinaintea tuturor celor 21 de membri ai consiliului. Astfel putem câștiga timp pentru ca ședințele Consiliului oamenilor muncii să fie alcătuite practic, așa cum se și cuvine, din dezbateri. Discuțiile, se poartă în modul cel mai liber posibil, adică fără nici un fel de grijă de a face oratorie. De pildă, anul acesta, o problemă foarte importantă pentru noi a fost utilizarea optimă a mașinilor-unelte cu care lucrăm. În martie s-a raportat în consiliu că indicele de utilizare a acestor mașini era ceva mai scăzut. Acum, la sfârșitul lui iunie, pot să vă spun că procentul de în-

cărcare a mașinilor noastre este cel optim. Și aceasta pentru că discuția a scos la iveală, pe parcurs, o serie de propuneri concrete cu privire la fiecare loc de muncă în parte. S-a arătat astfel că deși la noi fluctuația este de 0,02 la sută, deci avem un personal foarte stabil, unele mașini ocupau locul degeaba în secții fiindcă la ele nu muncea nimeni. Sesizată din timp, situația a fost remediată destul de repede. Atât prin angajarea unor oameni noi dar și prin extinderea polideservirii. La noi, acesta nu e un lucru nou. Foarte mulți muncitori lucrează pe mai multe mașini. Câțiva dintre cei care au început mai de curând să lucreze astfel: Ion Drăgoi, Cornel Barcan, Milan Colea, Gheorghe Mihalcea“.

Reprezentantul secției strunguri-automate în consiliu este Viorel Aldescu, Reglor. De 27 de ani lucrează aici. De patru ani este membru în **ceome**. Zice: „Vorbesc cu oamenii și stabilesc cu ei ce urmează să discut în ședințele consiliului. Fiindcă noi avem un cuvânt de spus, și-l spunem. De exemplu: exista, până într-o vreme, metoda ca o mașină defectă care ajungea la atelierul de reparații să fie luată în primire, gata reparată, de un maistru. Desigur, noi avem niște maiștri foarte buni, dar nici o mașină nu e simplă, și, oricât de priecut ai fi poți să te mai și înșeli. Și-am zis, deloc rău după părerea mea și-a colegilor mei: când se ia o mașină de la reparat să fie, alături de maistru, și muncitorul care lucrează la ea, fiindcă numai el știe cu adevărat, ca să zic așa, de ce-l durea capul când lucra cu mașina aceea. Am propus acest lucru și s-a aprobat pe loc în **ceome**. Dintre colegii mei, cel mai mult au insistat pentru a face această propunere, Vasile Ghioarcă și Anghel Ștefănică“. „Propuneri sînt multe, intervine și Ion Vechiu, reglor în aceeași secție cu Viorel Aldescu. Dar noi mai gândim și așa: că nu e cazul să-l rugăm pe tovarășul Aldescu să vorbească tot felul de nimicuri în ședințele **ceome**-ului sau despre lucruri pe care le putem rezolva chiar

aici, în secție. De exemplu, la noi începuse să se piardă într-o vreme cam prea mult timp la preluarea schimburilor. Și s-a luat măsura ca fiecare cartelă de lucru să fie pontată, atât la intrarea cit și la ieșirea din schimb, în salopetă. S-a câștigat, într-adevăr, timp! Era o problemă a noastră, hotărâtă de noi, ea nu necesita aprobarea **ceome**-ului. Că, după câte am văzut, au început și alte secții să ne urmeze exemplul, asta e altceva“.

Cea mai mare parte a ședințelor de lucru ale Consiliului oamenilor muncii al acestei întreprinderi e consacrată problemelor de producție. Și aceasta nu pentru că la Sinaia, în această uzină, nu ar exista ceea ce numim „probleme sociale“, ci pentru că ele, atunci când s-au ivit, au fost rezolvate operativ, fără amănări, fără a fi nevoie să fie discutate de mai multe ori. Împrejurările au făcut că până anul acesta, de exemplu, întreprinderii nu i-a trebuit un cămin pentru tinerii nefamiliști. Datorită angajărilor de oameni noi, de care vorbeam la început, va trebui însă ca întreprinderea să aibă unul. Și îl va avea cât de curând, pentru că încă din acest an s-a hotărât și s-au și alocat fondurile necesare pentru construirea unui cămin cu 280 de locuri. Propunerea a aparținut strungarului Matei Alexandru, secretarul organizației U.T.C. al uzinei, care într-una din ședințele consiliului a vorbit, temeinic și documentat, despre creșterea ponderii tineretului în rândurile muncitorilor. Și, fiindcă tot vorbim despre tineri, ar trebui arătat că nici rarele cazuri de tineri obișnuiți mai puțin cu disciplina muncii în fabrică nu ajung să fie discutate în C.O.M., ci ele se caută să fie rezolvate tot în secții și ateliere.

„Chiar și la noi am avut un asemenea caz, îmi spunea maistrul Matei Ruegg, șeful secției pompe rotative. Tînărul se numește Marian Cercelaru. Nu era băiat rău, dar avea damblaua lipsurilor nemotivate și a împrumuturilor. Se împrumuta de la colegi și în ziua când primeam retribuția nu mai venea la servi-

ciu, ca să nu înapoieze banii. Am încercat noi,ăștia, mai bătrîni, să-l aducem pe calea cea bună, dar cel mai bine a reușit tot un tînăr, Constantin Virjoghe, strungar, om de nădejde acum, însurat și cu copii, dar care acum cițiva ani era și el un copil neascultător. Și uite așa n-am ajuns cu Cercelaru al nostru pînă în C.O.M., fiindcă C.O.M.-ul, această formă vie, palpabilă, a democrației noastre muncitorești, nu este gîndită, cred, ca o posibilitate de a ne ocupa timpul unii altora cu lucruri pe care ni le putem rezolva și singuri, ci cu adevărat pentru a conduce și hotărî cu toții viața și destinul întreprinderii. Eu zic că **ceome**-ul n-a fost creat pentru vorbe, ci pentru fapte. Și faptele, într-o uzină, sînt cifrele de producție. De aceea, spun, mai nimerit a fost să aflăm că într-una din ședințele consiliului nostru s-a hotărît o importanță redusă a cheltuielilor de producție. Noi, cei de aici, din această secție, vom produce anul acesta mai ieftin cu 20 la sută față de anul trecut. Am discutat acest lucru de multe ori cu reprezentantul nostru în **ceome**, Ferentz Atila, unul dintre cei mai destoinici muncitori din secție și om foarte inimos. Prin el am propus acordarea unei locuințe colegului nostru Ion Albu. Și tot prin el am raportat conducerei fabricii, adică **ceome**-ului, că secția noastră a răspuns inițiativei de reducere a cheltuielilor de producție, alături de alte măsuri, prin reducerea consumului și realizarea unor economii de metal — metal scump, din import — de 40 de tone. Așa vedem noi rostul fiecărui reprezentant al muncitorilor în conducerea fabricii: să pună inima pentru oameni, pentru întreprindere. N-am fi comuniști adevărați dacă am gândi altfel. Și n-avem voie să gîndim altfel, fiindcă — fără modestie — sîntem o întreprindere importantă. Facem echipamente pentru toate tipurile de tractoare și pentru toate motoarele diesel produse în țară“.

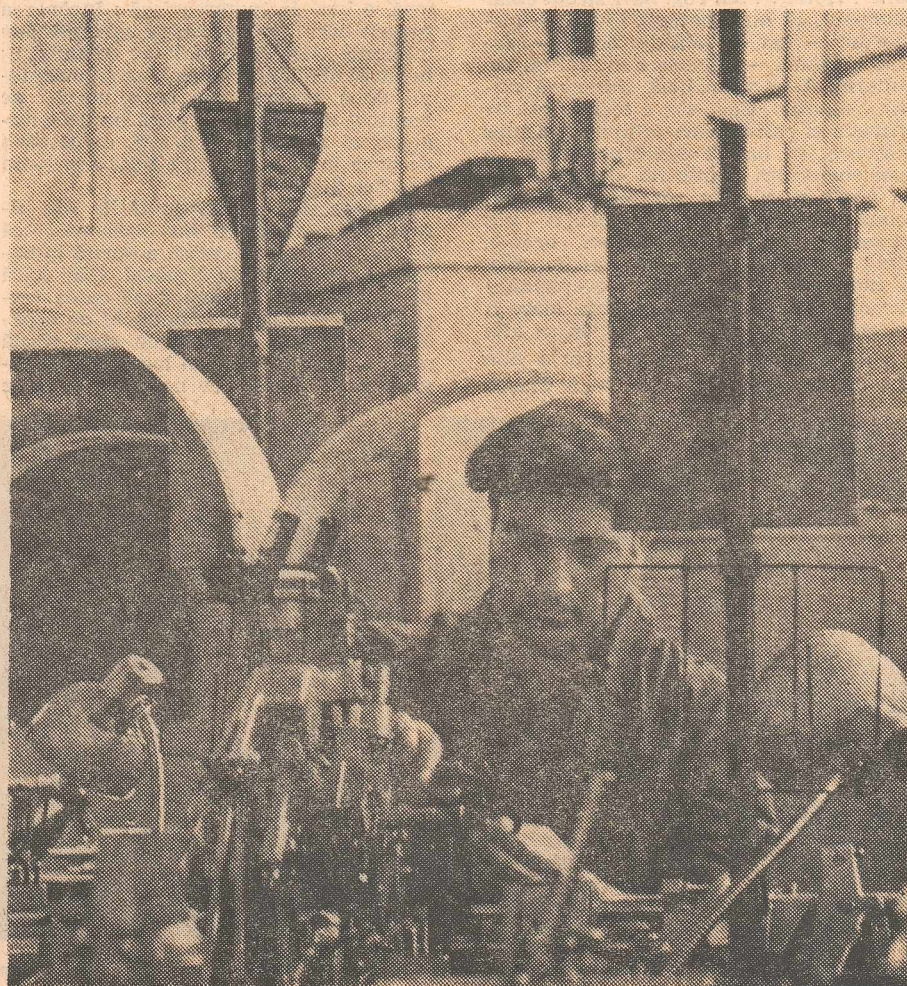
DUMITRU ELIADE ■

Sărbători ale spiritului într-o cetate a chimiei

(Urmare din pag. 1)

atenția este, în primul rînd, semnificația gestului și anume: un oraș nou, fără tradiții culturale, strict industrial, prin urmare producător de bunuri materiale, a simțit nevoia unui patronaj spiritual, alegîndu-și-l, inspirat, în persoana și opera lui G. Călinescu. Cei circa 70 000 de locuitori ai acestei cetăți a industriei românești au avut nevoie, neavînd o tradiție, s-o instituie, pentru ca urmașii lor, peste decenii și veacuri, cînd produsele industriale de astăzi vor putea fi văzute numai la muzeele orașului, în virtutea perisabilității fantele a oricăror bunuri materiale, să preia, la fel de viu, de actuale, de înălțătoare, valorile artei umaniste, care nu plătesc nici o vamă scurgerii iremediabile a vremii, nu se alterează și nu dispar. Ne-a fost înmînată o publicație cu titlul călinescian *Jurnalul literar*, bine redactată, competitivă cu orice revistă literară din țară. Inimoișii ei redactori: profesorii și poezii Constantin Th. Ciobanu și Gh. Izbășescu. În ce ne privește, ne entuziasmează ideea unei noi serii a *Jurnalului literar* în orașul care păstrează atât de vie amintirea marelui intelectual umanist care a fost Călinescu.

Am vrea să spunem, în încheiere, că sărbătorirea, an de an, timp de 2—3 zile, a unei mari personalități a culturii noastre, ne apare ca o veritabilă replică socialistă și românească la ieremiadele venite dinspre toate părțile lumii, privitoare la incompatibilitatea dintre civilizația industrială citadină și valorile spiritului, de unde o adevărată spaimă în fața expansiunii tehnice. Orașul chimiei românești, care a dat lumii vedetele gimnasticii actuale și care are un mare număr de copii premiați la multe expoziții de pictură de pe glob, care are o excelentă casă de cultură, cu intelectuali elevați, care sărbătorește cu venerație an de an un creator de geniu al spiritualității românești, oferă lumii supertehnicizate și bolnave de angoasele civilizației haotice a societății de consum, alternativa tonică a unei îmbinări raționale și inspirate între necesitățile materiale și cele de ordin cultural și moral. Exemplul acestui oraș e o experiență fertită pentru toate noile așezări ale României socialiste.

Imagine de la Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia

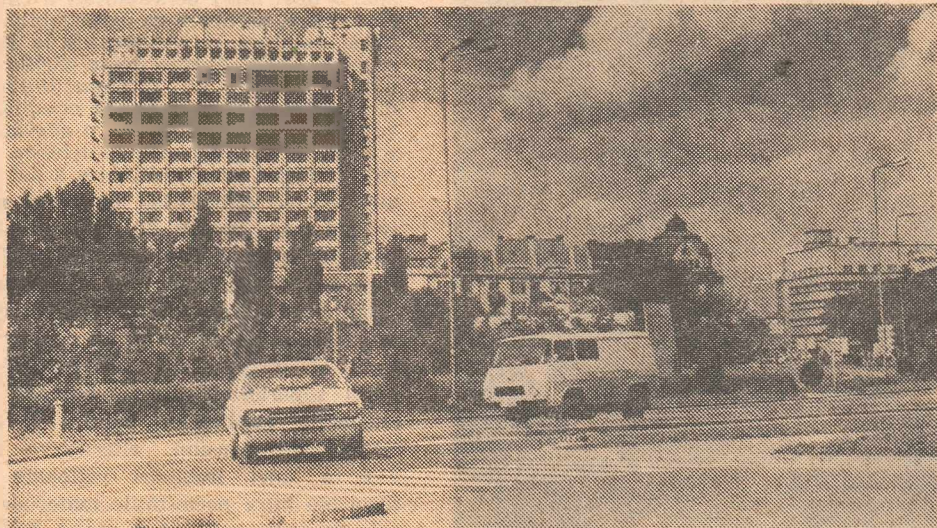
Timișoara: O grădină pentru fiecare

Al doilea oraș al țării, ca număr de locuitori, beneficiază de foarte multă vreme de eticheta oraș-grădină. Faptul în sine, pe cit de imburător, provoacă timișoreanului și un zîmbet oarecum condescendent deoarece el știe că orașul său nu poate fi definit numai în două cuvinte, ținînd seama de meritele concetățenilor, de mutațiile radicale petrecute în vreme. Deci, pe un anumit plan, cei 14 metri pătrați de verdeață care revin unui locuitor al Timișoarei justifică sintagma amintită și nu micșorează deloc potențele industriale sau culturale ale orașului. Și să mai notăm că această cifră stă foarte bine și pe plan european unde, de pildă, Parisul are doar patru metri pătrați, iar Moscova opt. Lipsiți de șansa muntelui cum este Brașovul sau neînstrășiți cu o apă de talia Mureșului, gospodarii de pe Bega, din motive estetice, dar și biologice, au simțit mereu nevoia unui plămîn care să le pompeze aer proaspăt în timpul uscătelor veri bănătene. Mai ales astăzi cînd populația orașului a crescut spectaculos, iar suprafața lui a depășit mult, foarte mult acel centru înconjurat de ziduri, existent cu aproape un secol în urmă. Adusă la zi, ambiția timișorenilor de a-și decora orașul poate fi dovedită cu argumente mai puțin înfiorate de lirism, dar absolut convingătoare. Astfel anul, acesta s-au plantat în Timișoara 5 000 de metri de gard viu, 80 000 de trandafiri, 15 000 de copaci și 1 800 000 de flori de cîmp. Metoda este simplă: municipalitatea pune la dispoziția cetățeanului arbuștii și florile, restul fiind cum se spune floare la ureche. Că lucrurile stau chiar așa, te conving tăblițele aflate la marginile parcurilor informînd că parcurile respective sînt întretinute fie de Liceul numărul 12, fie de Școala generală numărul 8, fie de cetățenii de pe strada X ș.a.m.d.

Oricine remarcă astfel că în Timișoara există un adevărat cult al florilor, al verdeții proaspăt, practic neexistînd cartiere de margine și cartiere centrale din acest punct de vedere. Pe străzile Constantin Brâncoveanu, Emile Zola sau în cartierul nou numit al Tipografilor, descoperi același apetit pentru trandafiri, ca și pe străzile Triumfului, Romulus sau pe cele din mijlocul orașului. Un cult relevat și de dragostea cu care locuitorii păstrează și apără parcurile publice ca pe propria grădină pe care și-o udă cu vrednicie în fiecare seară. Este o zestre de suflet pe care o îmbogățesc nu numai pentru ei, dar și pentru cei care vor veni, tradiție atestată și de existența speciilor rare de arbori și plante ce se găsesc numai în grădina botanică. De la teiul cu frunza crestată, atavism de formă teratologică, formă rară și unică la noi și aflată în puține grădini botanice din Europa, întîlnit în Parcul pionierilor, și pînă la trandafirul rozariului din Parcul rozelor, timișoreanul se plimbă cu multă nonșalanță și printre stejarii seculari, nucii americani sau arborii pagodelor, chiar dacă aceștia din urmă se numesc și Ginkgobiloba.

Puținele rînduri de față însă nu sînt atît o pledoarie pentru un renume bine păstrat cit un semn de respect pentru dragostea și pasiunea timișorenilor, pentru miinile lor de gospodari care-și iubesc orașul, rămas, în plină expansiune a poluării pe alte meridiane, o splendidă grădină.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

La Timișoara, construcțiile moderne se înalță din splendorile verzi ale grădinilor

De la magazinul din București la Mediaș

Pe urmele unor pantofi care au făcut cale-ntoarsă

Întru zilele trecute la magazinul bucureștean „Mocasin” — unitatea 13 din bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 19, să-mi cumpăr o pereche de pantofi, dar de-abia trec pragul și mi se desprinde tocul. Magazinul, în asemenea situații, trebuie fie să-mi dea alți pantofi, fie să-mi returneze banii. Dar la acest magazin rețin numele întreprinderii producătoare, „8 Mai” — Mediaș.

Îmi încerc norocul și la I.C.L. „Universul”, dar aflu că în chiar ziua respectivă, 22 iunie, au venit 19 procese verbale ce se încadrează în H.C.M. 1826, desigur, nu toate de la Mediaș.

Am făcut deci drumul pînă la Întreprinderea de încălțăminte „8 Mai” din Mediaș, de data aceasta în calitate de reporter. Primul interlocutor, inginerul șef Ion Maior. „Cauzele unor asemenea defecte, aparute la noi, într-o anumită perioadă — pentru că în ultima vreme lucrurile s-au schimbat — sînt mai multe. O aprovizionare neritimică, datorată unor furnizori din țară ca Întreprinderea de cauciuc din Drăgășani, care are la noi o restanță de 10 tone de cauciuc microporos tip levicel, Dermatina — Timișoara, care nu ne-a putut trimite un adeziv, sau slaba calitate a unor țocuri furnizate de Întreprinderea de calapoade din Lugoj.”

Sînt într-adevăr cauze obiective, demne de luat în seamă, însă nu mi se pare că o analiză atentă se poate opri în acest punct. Și facem o asemenea afirmație, gîndindu-ne că întreprinderea din Mediaș confecționează cu aceiași oameni o încălțăminte foarte apreciată în alte țări și că fabrica a cărei existență va împlini în curînd un secol și-a obișnuit întotdeauna cumpărătorii cu o marfă de o deosebită calitate. „Deci, cauzele trebuie descoperite în primul rînd în grădina proprie. „Plenara comitetului de partid pe care am avut-o la 16 mai — ne-a spus secretarul comitetului de partid pe fabrică, tovarășul Helmuth Gündisch — a dezbătut tocmai problema calității. Vina, așa cum a reieșit și din dezbateri, este în primul

școlit de timpuriu pe la „Athénée Palace” și alte asemenea restaurante bucureștene, plus Dan Dudaș (recepționar cu calificative bune la reciclare). Așa că mai tot personalul a învățat să joace rol de amfitrion amabil (fără fals conventionalism), serviabil (fără servilism), ospitalier (fără genuflexiuni) și politicos (nu de trei parale). În restaurant, seara cînd cîntă formația „Amicii” (timișoreni cu merite și aplaudate palmare-suri artistice), plafonierele răpăsează și pe mese înviază veioze cu irizări parcă parfumate; la cerere, cafeluța se prepară „la nisip” chiar sub ochii convivilor (pe gheridonul de lingă masă). La bar (compartimente cochete), barmanul nu servește expeditiv ci oficiază cu distincție, răbdînd casetofonul care suplînește (deocamdată) tonmatul întîrziat; în sala de jocuri, în locul poluantelor jocuri mecanice („Idiotenspiele”, spun unii) — domino, șah, cărți, table, rummy (o să vină și un biliard). La piscină (peretele de sticlă prin care cerule varsă în bazinul zmălțuit cu peruzea) se și închiriază echipament de natație; în sala de lectură (ori de meditație cu privirile în zare) — tihnă vegheată de un șemineu decorativ (nu i-ar strica niște ceramică românească vandabilă ca și „suvenir” de bun gust). „Ziguratul”, însă, e încă în metamorfoză: încăperea pentru barul de la piscină așteaptă ape minerale (solicitate mult de musafiri!); în jurul clădirii se amenajează parking-ul, două terenuri de tenis, unul de handbal (mai potrivit, cred, unul de minigolf și altul de cricket!), cu termen de dare în folosință fine iulie a.c. (vom verifica!).

„Că plouă („Ploaie multă / Ploaie deasă / Ca betea de mireasă” — Minulescu) la sfîrșit de iunie pe Bucegi. N-ai ce face: așa e vremea (meteorologic, adică). Și cine știe să o decodeze, are cum să-i simtă farmecele (fără să se claustreze musai sub tavane tencuite). Dar soarele face breșe (și face, nu se lasă!), scaldă dimineața în nestemate, împrumutînd carate de diamant picăturilor din cupele nalbelor și de pe țavile brusturilor colonizați parcă în masă pe toată valea Rîșnoavei. A plouat, însă, și altfel (metaforic, adică). De pildă cu hoteluri turistice (săracă expresie!) unde parcă arhitecții și constructorii (Trustul „Carpați”) s-au zbatut cu unghiile și cu dinții să mobilize culmile cu juvaie de artă și confort. Sus pe Cioplea — „Căprioara”; ceva mai jos „Predeal” (din Predeal!). Anul trecut păreau „nec plus ultra” (odăi mobilate cu gust — restaurante așijderea — baruri cu plăcută intimitate). Dar pe culmea de către Trei Brazi a răsărit „Orizont”. Hotel?! Mă rog. Să-i zicem chiar Complex, că nu e poreclă (hotel — restaurant — bar — sală de jocuri — piscină și saună — salonaș de reuniuni familiare). L-aș numi, însă (ier-te-mă nașii), „zigurat”. Căci aici a fost aversă de fantezie și rafinament arhitectonic plus meșteșug cu har și conștiinciozitate a constructorilor, conferind desenelor de pe hîrtia cu vise în parametri tehnico-economici materialitate palpabilă din travertin, marmură și carpen, aramă, sticlă colorată, lampadare-stalactite și mochete din aproape neverosimile curcubeie de lină. S-a nimerit (oare?) ca mai mari peste „zigurat” să se afle Florin Smărăndoiu (stilist și prin alte țări cu turism mai vechi), Ioan Trașcă

Cînd bate ploaia la Predeal...

...Că plouă („Ploaie multă / Ploaie deasă / Ca betea de mireasă” — Minulescu) la sfîrșit de iunie pe Bucegi. N-ai ce face: așa e vremea (meteorologic, adică). Și cine știe să o decodeze, are cum să-i simtă farmecele (fără să se claustreze musai sub tavane tencuite). Dar soarele face breșe (și face, nu se lasă!), scaldă dimineața în nestemate, împrumutînd carate de diamant picăturilor din cupele nalbelor și de pe țavile brusturilor colonizați parcă în masă pe toată valea Rîșnoavei. A plouat, însă, și altfel (metaforic, adică). De pildă cu hoteluri turistice (săracă expresie!) unde parcă arhitecții și constructorii (Trustul „Carpați”) s-au zbatut cu unghiile și cu dinții să mobilize culmile cu juvaie de artă și confort. Sus pe Cioplea — „Căprioara”; ceva mai jos „Predeal” (din Predeal!). Anul trecut păreau „nec plus ultra” (odăi mobilate cu gust — restaurante așijderea — baruri cu plăcută intimitate). Dar pe culmea de către Trei Brazi a răsărit „Orizont”. Hotel?! Mă rog. Să-i zicem chiar Complex, că nu e poreclă (hotel — restaurant — bar — sală de jocuri — piscină și saună — salonaș de reuniuni familiare). L-aș numi, însă (ier-te-mă nașii), „zigurat”. Căci aici a fost aversă de fantezie și rafinament arhitectonic plus meșteșug cu har și conștiinciozitate a constructorilor, conferind desenelor de pe hîrtia cu vise în parametri tehnico-economici materialitate palpabilă din travertin, marmură și carpen, aramă, sticlă colorată, lampadare-stalactite și mochete din aproape neverosimile curcubeie de lină. S-a nimerit (oare?) ca mai mari peste „zigurat” să se afle Florin Smărăndoiu (stilist și prin alte țări cu turism mai vechi), Ioan Trașcă

rînd a noastră. Unii maiștri n-au asigurat o asistență tehnică sistematică, n-au tras la răspundere pe cei care lucrău prost.”

Am stat de vorbă și cu unul dintre muncitorii criticați pentru calitatea slabă a lucrărilor sale, Vasile Hălmațiu, care ne-a mărturisit că a lucrat pînă în toamna trecută în croitorie și apoi a venit la „8 Mai” pentru că se câștigă mai bine. Că, e drept, la început a greșit deoarece nu știa prea multe despre meserie, dar acum a revenit și dă lucruri de calitate. Inginerul Iuliu Gîrbovan, inspector la Întreprinderea generală de stat pentru controlul calității produselor, este doar de o lună în întreprindere. „Ce am putut remarca în acest timp, ne spune el, e, uneori, slaba colaborare dintre tehnologi, maiștri și controlori. Este adevărat, calitatea trebuie în primul rînd produsă și apoi controlată, dar ceva-ceva trebuie să mai învețe și controlorii noștri.”

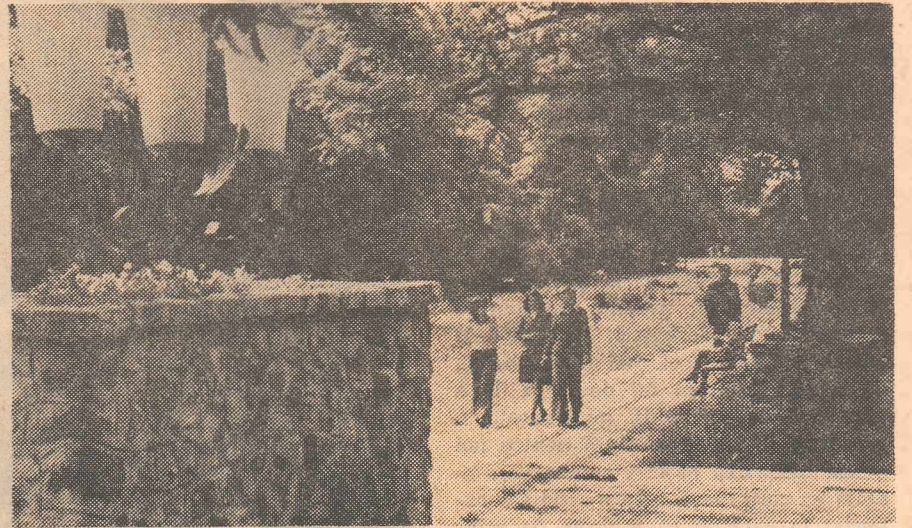
În încheiere să notăm și cuvintele secretarului comitetului de partid, foarte semnificative în ceea ce privește concluziile. „Poziția noastră e foarte hotărîtă în această problemă a calității. A da produse de bună calitate este pentru comunistii noștri în primul rînd o sarcină politică. Fiecare să fie atent la calitatea muncii celui de lingă el. A lucrat unul prost, să i se spună, măi frate nu te juca cu munca noastră? Numai o opinie cu adevărat muncitorească va îndrepta cu adevărat lucrurile.”

MIRCEA RAIU ■

să repare — cum trebuie! — acoperișul, locul va concura cu Peștera Muierii!) La discoteca „Robinson”, la cabana Trei Brazi, ba și la braseria „Rozmarin” și tonomaturile cerșesc (pînă acum în zădar!) prîmenirea articulațiilor tehnice și a repertoriului pe discuri (nu numai cu muzică violent ritmată!). Toată mîgura Cioplei n-are un centru de difuzare a presei (P.T.T.R. Brașov încă n-aude, n-a vede!). Nu se găsesc harta traseelor turistice din zonă (foarte bună și utilă, dar s-a epuizat), nici plante cu imagini ale noilor hoteluri (atenție, O.J.T. Predeal și serviciul de propagandă din Ministerul Turismului!). Există, însă, niște resurse locale încă la naftalină. De exemplu, cele două terenuri de tenis din centrul stațiunii; s-ar putea închiria echipament și oferi servicii (cu remiză) ale unui antrenor pentru vacanțierii începători într-ale „sportului alb”. (Ar avea consiliul popular vre-o obiecție?) Iar Constantin Ene (administrator al cazării în vile și hoteluri) are niște idei demne de luat în seamă. „Pentru drumetii în zonă — zice dînsul — ar fi rău ca în vacanță să se apeleze la serviciile de ghizi ale elevilor din penultima clasă a liceului local?” (Experimental de schi, N.B.!) N-ar fi rău. „Pentru mobilarea timpului vilegiaturistilor, ar fi de vise rele organizarea unor focuri de tabără?” Nici asta nu e o erezie. Dar trebuie ca O.J.T. Predeal să zică (și să facă!) da.

În cartea de onoare a Complexului „Orizont” am citit următoarea însemnare iscălită de sportivii asociației „Electronica” din București: „Mulțumim întregului colectiv pentru amabilitatea cu care am fost cazați și dorim ca în viitor să fim la fel de bine cazați”. Să sperăm că — perfecționîndu-se ospitalitatea turistică și cu ajutorul propunerilor aici scrise (și acolo, la fața locului, înfăptuite!) — începînd chiar din acest iulie oaspeții Predealului vor fi foarte bine primiți.

AUGUSTIN SANDU ■

Parcul Central, o „verigă” din șirul neîntrerupt al spațiilor care definesc Timișoara drept oraș al... parcurilor

Fotografii de EMERIC ROBITSEK ■

Cititorii

ne sesizează:

● **Ion Golea — Văgiulești, Gorj:** căminul cultural din comună este mai mult închis; acum, de pildă, se depozitează în el lina colectată la achiziții.

● **Sava Ștefanov — Sînnicolaul Mare, Timiș:** dorește, în numele mai multor cetățeni, să se reînființeze stația facultativă de autobuze „Monu”, situată la bifurcarea de drumuri ce deservește cartierele Chinderesti și Drumul Saravale.

● **P. Dumitru — Tirgu Frumos:** elevii Liceului reumanist din localitate își inscriu, printre alte realizări, crearea unui nou laborator de chimie, de la construcție și până la mobilier.

● **Al. Gheorghe — Dăbuleni, Dolj:** din Autogara Filaret București pleacă zilnic zeci de autobuze; biletele se vînd cu locuri numerotate; din păcate, numerotarea există numai pe bilete; în autobuze, nu.

● **Florin Crișan — Vințul de Jos, Alba:** în februarie a.c. a cumpărat un autosifon și două cutii cu capsule de rezervă; firește, rezerva s-a sfîrșit; capsule, în schimb, nu se găsesc.

● **Alexandru Bălan — stația C.F.R. Feldioara, Brașov:** împreună cu alți cititori reclamă deficiențe în rezolvarea solicitărilor expediate pe adresa „Cartea prin poștă” — str. Sergent Nuțu Ion, nr. 8-12, București.

● **Eugen Pantelimon — Bals:** din stația de autobuze „Centru” până la „Gară”, biletul de călătorie costă 0,50 lei; tot din „Centru” dar numai până la „Monument” — stație penultimă pe traseul Centru-Gară — costă 1 leu; la inapoierie, de la „Monument” până la „Centru” — 0,50 lei!

● **Andrei Stoica, împreună cu 87 de cetățeni din comuna Cotnari, județul Iași:** în numele a aproape două sute de posesori de aragaze din comună dorește ca mașina care transportă pentru schimb buteliile de aragaz la Hirău, venind în fiecare zi de la Iași și trecînd prin Cotnari, să oprească aici, chiar și numai de două ori pe lună pentru ca și ei, cei din Cotnari, să-și poată schimba astfel buteliile, nemaifiind nevoiți să bată drumul până la Hirău; în acest fel s-ar economisi în plus de către membrii C.A.P. un număr însemnat de zile-muncă.

La Arad, pe strada Narcisilor nr. 13, colț cu strada Cuza Vodă se află o clădire — destul de neglijentă — care a adăpostit începînd cu anul 1812, prima Școală pedagogică românească din Transilvania. La această școală care a pregătit învățătorii pentru toate ținuturile Ardealului au predat luminii ardeleni Constantin Diaconovici Loga și Dimitri Tichindeal. Credem că osîr-dia strămoșilor noștri ar trebui cinstită de edilii municipiului prin conservarea și renovarea clădirii și prin așezarea unei plăci comemorative în acest an cînd se împlinesc 165 de ani de la înființarea faimoasei Preparandii (profesor Iuliu Lucaciu, Arad).

În ziua de 14 mai a.c. am plecat spre casă, adică spre Iași, din Bacău, unde sînt detașat cu serviciul, la ora 16 cu trenul 5001 pînă în Pașcani. În acest tren mi s-a perforat absolut normal abonamentul lunar cu 5 călătorii seria 493797. La ora 19,14 am plecat din Pașcani spre Iași cu trenul nr. 6030. În acest din urmă tren am prezentat pentru control abonamentul cu rugămintea să se observe că este perforat pentru distanța Bacău Pașcani, pentru această călătorie. Controlorul în loc să-mi inapoieze abonamentul, a făcut un gest suprinzător: l-a rupt în bucăți, aruncînd bucățile pe jos. Le-am ridicat și, în gara Iași, împreună cu un tovarăș care fusese martor la incident, am mers la tovarășul șef al stației. I-am re-

latat acestuia cele întimplate, cu rugămintea de a-l trage la răspundere pe controlorul pentru purtare necuviincioasă. În loc să facă acest lucru, în loc să-i arate controlorului că procedul său e departe de a se încadra într-un comportament civilizat, acesta i-a indicat controlorului să-mi întocmească proces-verbal precum că l-aș fi insultat în timpul serviciului. Nu cunosc dacă s-a întocmit sau nu proces verbal, eu nu am semnat nimic, consider însă procedura complet necorespunzătoare și ilegală. (Toader Balahur, str. V. Lupu 100 A, bloc P. 3, et. I, ap. 4 — Iași).

Un grup de cetățeni ai comunelor Vama și Molid din județul Suceava vă scriem următoarele: în satul Molid funcționează un birt al cărui responsabil este tovarășa Popescu Coca. Birtul este plasat în casa proprie a numitei, făcînd parte din rețeaua unităților de cooperatie pentru deservirea publicului, în special a cetățenilor acestor două localități și într-o mică măsură a flotațiilor ce trec spre zona turistică a regiunii. Maniera în care responsabilul birtului tratează clienții este în afara oricărei reguli a bunului simț și principiului comerțului socialist, localul fiind transformat într-o feudă personală unde domnește bunul plac și unde nu se știe care este limita între localul public și locuința sa. În majoritatea cazurilor, responsabilul localului se află sub influența alcoolului, în local servește și membrii familiei, nici nu mai știi cui să te adresezi. Sub raportul condițiilor sanitare localul nu respectă nici cele mai elementare reguli. Berea este servită în halbe ce se clătesc de către clienți într-un lighean cu apă murdă. Depozitarea alimentelor, ambalajelor, sticlelor, este făcută în afara oricăror reguli de igienă. Servirea clienților este făcută preferențial, pe bază de rudenie și cunoștințe, consumarea produselor făcîndu-se pentru cei preferați și în apartamentul personal. Responsabilul fiind mereu beat, nu are nici un control asupra atitudinii sale, ea personal prezentîndu-se într-o ținută neglijentă și murdă, obligînd consumatorii să servească fripturi, mici, chiflele care prin modul de conservare și servire nu inspiră nici o încredere. Nu demult, Sanepidul a amendat-o cu suma de 5 000 lei. Deoarece această situație, cu funcționarea localului condus de o responsabilă ireponsabilă, cu starea de murdărie în care se prezintă și în care nu mai poate fi tolerată, solicităm celor în drept să facă o anchetă asupra funcționării acestui local, solicitînd și părerea cetățenilor din Molid. (În numele grupului semnează Mihalache Todită, Ștefan Sauer, Petre Trufescu și D. Bursuc).

Primim din partea Consiliului județean de control muncitoreșc Ilfov:

În legătură cu scrisoarea trimisă revistei Flacăra de către un grup de conducători auto din cadrul coloanei auto 5 — Fierbinți, Ilfov: conducerea întreprinderii de transporturi auto Ilfov nu a pus în discuție desființarea autocoloanei de pe raza comunei Fierbinți, dimpotrivă, cu sprijinul consiliului popular comunal au fost luate unele măsuri în vederea îmbunătățirii condițiilor de funcționare a acesteia prin balastarea platformei de incintă, amenajarea unei rampe de gresat și schimbarea uleiului etc. Atmosfera care s-a creat în rîndul angajaților de la autocoloana 5 Fierbinți a pornit de la presupunerea că măsurile stabilite de I.T.A. Ilfov pentru amenajarea unui punct de exploatare în comuna Grădiștea ar putea conduce la mutarea respectivei în această comună. În realitate, punctul de exploatare ce urmează să se creeze în comuna Grădiștea — prin valorificarea condițiilor existente: teren și clădiri — va asigura asistența tehnică a întregului parc din zonă și va fi subordonat Autobazei Filaret, nefăcînd o funcționare a coloanei Fierbinți, care este subordonată Autobazei Urziceni.

Spre nemulțumirea justificată a numeroșilor navețiști — deși această problemă a mai fost ridicată de subsemnatul și a apărut în revistă — în noul „Mers

al autobuzelor” pentru județul Hunedoara, valabil de la data de 22 mai a.c., cursa Hațeg — Călan — Simeria — Deva, traseul 20461, este programată să plece din Hațeg tot la ora 16, ajungînd astfel la 16.34 în Călan. În felul acesta, cei care locuiesc în localitățile din apropierea Călanului și fac serviciul la Hațeg nu mai prind cursele dintre Călan și alte localități, căci acestea pleacă cu câteva minute înainte de a sosi ei. Dacă această cursă ar pleca din Hațeg, în loc de ora 16, la orele 15.45 atunci navețiștii ar prinde cursele de la Călan spre localitățile respective și nu ar trebui să aștepte aici peste două ore pînă la cursa următoare. Oare e atât de greu să se realizeze acest lucru care ar veni în întîmpinarea dorinței legitime a muncitorilor? (Nieu Sbuchea, Hațeg).

Problema pe care o pun în numele Asociației de locatari a blocului 6 A din Prelungirea Maica Domnului nr. 2 — și sînt sigur că sînt în asențimentul altor sute de familii care locuiesc în blocurile din zonă — este aceea a terenului viran din intersecția bd. Lacul Tei-Prelungirea Mai-

ca Domnului care este pe cale să devină un soi de „campion” al insalubrității. I.C.M.-6 a avut ideea de a șeza pe acest teren barăcile muncitorilor constructori. Toate bune, numai că de la o vreme printre aceste barăci au început să mișune șobolani, șantierul deversează gunoaiile în spatele lor, bălțile formate au primit de curînd și broaștele de rioare. În locul spațiului verde pe care-l așteptam, și pe care l-am fi construit eventual prin muncă patriotică, am căpătat o poluare care nu ne mai poate lăsa indiferenți, intrînd de acum în competența Sanepidului. Cu excepția unui singur bloc, zona Maica Domnului este terminată. Se lucrează de acum încolo la placarea bulevardului Lacul Tei spre Circuit de Stat, nu vedem ce rost mai are să fim chinuți în continuare, lăsuindu-se barăcile aici, în urma frontului de construcții. Și în orice caz conducerea șantierului nu poate menține starea de insalubritate pe spațiul amintit, cu atît mai mult cu cît acesta se află chiar în bulevard, strîcînd ceea ce arhitecții au gândit proiectînd această zonă. (Ing. Radu Vlăduțescu, vicepreședintele comitetului asociației de locatari).

Mă numesc Constantin Grigorescu și domiciliiez în Craiova. În zona municipiului nostru există un foarte mare număr de pescari sportivi, printre care mă număr și eu, oameni care în timpul liber, în special în zilele de sîrbătoare, se recrează pe malul unui riu sau al unei bălți din împrejurimi. Aș spune mai bine că s-au recreat, pentru că de citva timp rîul Jiu, de pildă, este atât de poluat încît în curînd nu numai că n-o să mai existe nici urmă de pește dar nici n-o să te mai poți apropia de el sub o sută de metri. Vă rog să mă credeți, sînt om bătrîn, și chiar dacă sînt pescar sportiv nu exagerez cu nimic făcînd această afirmație. Pentru convingere îi invit pe cei în drept să observe gura canalului de evacuare al termocentralei Isalnița, cînd vor vedea ce vine pe acest canal cred că se vor lua cu mîinile de pîr: pe acest canal se evacuează atîta ulei, pîcură și motorină încît atunci cînd Jiul scade plajele de la gura canalului de evacuare și pînă la podul Bucovăț devin practic impracticabile. O situație asemănătoare este și la vîrsarea canalului colector în Jiu, punctul Balta Verde. Dacă pînă mai acum cîteva ani Dunărea era o apă acceptabilă pentru pescuit și recreare, de la un

timp malul stîng este puternic poluat începînd de la confluența Jiului în jos, iar de la Bistreț — punctul „Ianos” — complexul porcin Băitești. Dacă pînă anul trecut Dunărea — ce se formează din punctul „Ianos” și pînă la reîntîlnirea cu Dunărea, pe o distanță de circa 10 kilometri — era un admirabil loc de recreare și pescuit, la ora actuală în această zonă nu mai poate supraviețui absolut nimic. V-am scris despre această situație, cu convingerea că se vor lua măsurile de rigoare, intrucît legile statului nostru prevăd îndatoriri concrete pentru protecția apelor.

În cartierul Gura Văii din municipiul Drobeta-Turnu Severin, pe o distanță de circa 10 kilometri — era un admirabil loc de recreare și pescuit, la ora actuală în această zonă nu mai poate supraviețui absolut nimic. V-am scris despre această situație, cu convingerea că se vor lua măsurile de rigoare, intrucît legile statului nostru prevăd îndatoriri concrete pentru protecția apelor.

În cartierul Gura Văii din municipiul Drobeta-Turnu Severin, pe o distanță de circa 10 kilometri — era un admirabil loc de recreare și pescuit, la ora actuală în această zonă nu mai poate supraviețui absolut nimic. V-am scris despre această situație, cu convingerea că se vor lua măsurile de rigoare, intrucît legile statului nostru prevăd îndatoriri concrete pentru protecția apelor.

În cartierul Gura Văii din municipiul Drobeta-Turnu Severin, pe o distanță de circa 10 kilometri — era un admirabil loc de recreare și pescuit, la ora actuală în această zonă nu mai poate supraviețui absolut nimic. V-am scris despre această situație, cu convingerea că se vor lua măsurile de rigoare, intrucît legile statului nostru prevăd îndatoriri concrete pentru protecția apelor.

Poșta redacției

Florian Olav — Reșița. Ministerul Muncii ne-a informat că veți fi anunțat de către Întreprinderea pentru difuzarea materialelor sportive București data la care să vă prezentați pentru a vă ridica autoturismul Trabant Hycomat.

Elena Bucur — com. Ludești, Dimbovița. Pentru anul școlar 1977-1978 vor fi publicate în „Tribuna școlii” catedrele vacante și data cînd se vor desfășura lucrările de numiri și transferări. Urmăriți această publicație pentru a solicita numirea în perioada legală.

Elena Grigore — com. N. Titulescu, Olt. Scrisoarea dv. a fost trimisă spre analiză Direcției sanitare județene, de unde așteptăm răspuns.

Ilie Tronaru — comuna Roata, Ilfov. Nu vi se poate da un răspuns concret pentru că nu ați dat toate datele necesare, nici cele două adrese la care vă referiți.

Constantin Brîndușoiu — Reșița. Reveniți cu amănunte. Scrieți-ne care au fost motivele ce l-au determinat pe colegul dv. să părăsească întreprinderea.

Ilie Nicolae — Pitești. Ni s-a comunicat că vi s-a repartizat un apartament confort I în cartierul Banat.

MARGA NEDELEA

Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi, între orele 10-14, iar luni, marți și miercuri, între orele 10-18.

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

SCRISOAREA SĂPTĂMÎNI

Mortul e viu, faceți anchetă

„Mă numesc Valentin Prodan, am 25 de ani și sînt pădurar la Ocolul silvic Pucioasa. Locuiesc împreună cu părinții mei în comuna Voinești, Dimbovița, satul Gemenea. În noaptea de 11 spre 12 noiembrie 1976 am fost victima unui act de tîlhărie, în urma căruia am rămas infirm pentru toată viața. Ceea ce m-a determinat să mă adresez dumneavoastră este un lucru de necrezut: în urma unui memoriu, tatălui meu i s-a comunicat că eu am decedat”. Semnatarul scrisorii relatează în continuare întîmplările din 11-12 noiembrie. După ce, împreună cu un coleg pădurar — Ion Bănuță — și cu niște șoferi, au mîncat și au băut în Fieni, după ce în gara din aceeași localitate Bănuță a fost molestat grav, V. P., care a încercat să scape de agresori fugînd pe linia ferată — era noapte și putea astfel să se orienteze — a fost totuși prins și, după o cruntă bătaie, lăsat în nesimțire pe linie, pentru ca primul tren să-l calce. Acest prim tren — de fapt o singură locomotivă — a trecut din întîmplare foarte firziu. Numai așa se face că victima, revenindu-și parțial, a reușit să se trîscă puțin deoparte, iar locomotiva i-a tăiat doar două degete de la o mînă și i-a zdrobit un călcîi.

„Mecanicul și-a dat seama și, după ce a obținut aprobarea din gara Pucioasa — se spune mai departe în scrisoare — a venit cu locomotiva și m-a transportat la spitalul județean din Tirgoviste unde am fost vizitat de diferite persoane care mă forțau să declar că am fost beat și că am căzut pe calea ferată. Mă întreb, acele persoane — fie ele de la Miliție sau de la Inspectoratul silvic județean — nu vedeau ca loviturile din cap, de pe mîini, rînille de pe frunte, de la omoplat — care măsoară cca. 24 de centimetri — nu puteau fi rîni produse de tren, eu neputînd să mă tamponez cu locomotiva??? Oare acele persoane nu l-au văzut și pe pădurarul Bănuță lovit de același corp dur?”

Organele de cercetare au comunicat, pînă la urmă, scoaterea de sub urmărire penală „a numiților Mănoiu Ion și Paraschiv Constantin” deși partea lezată nu formulase plîngerea împotriva celui de al doilea.”

De curînd, la domiciliul lui V. P. din Gemenea, am auzit multe alte lucruri ciudate. Nu credem că este lipsit de semnificație felul cum a fost tratat Andrei Prodan cînd stăruia ca în actul medico-legal să fie consemnate toate leziunile de pe corpul fiului său. E greu de asemenea să fie trecut pe seama întîmplării, tăcerea celor în drept asupra persoanei de la care au fost recuperate haine și obiecte personale ale victimei. Apoi, rămîne cît puțin ciudat refuzul lui Ion Bănuță de a depune plîngere împotriva cuiva. În ce-l privește pe sus-numitul Paraschiv, V.P. și familia sa au aflat despre el și chiar numele lui abia din comunicarea scoaterii de sub urmărire penală.

Ceea ce întrece însă orice așteptări este un răspuns al Procuraturii Generale la un memoriu al lui Andrei Prodan, Direcția de urmărire penală, criminalistică, prevenire și asigurarea legalității în activitatea administrativă, a înalței instituții amintite, cu adresa nr. 149511058 din 26 martie a.c. comunică, nici mai mult, nici mai puțin: „La plîngerea adresată Procuraturii Generale vă facem cunoscut că din verificările efectuate a rezultat că soluția de scoatere de sub urmărire penală a invinuților Mănoiu Ion și Paraschiv Ion este temeinică și legală deoarece prin probele administrate s-a stabilit că nu au nici o vinovăție în legătură cu DECESUL (sublinierea noastră) fiului dumneavoastră Prodan Valeriu. Aspectele semnalate de dv. s-au dovedit a fi neîntemeiate, în sensul că Prodan Valeriu nu a fost ucis, ci datorită stării grave de ebrietate în care s-a aflat, a căzut pe acostamentul căii ferate și în urma trecerii unei locomotive, ce i-a provocat grave leziuni, consemnate în raportul medico-legal, a decedat.”

Dar „mortul” nu e mort. În cluda „temeiniciei” și „legalității” unor acte bazate pe pretinse dovezi ale morții sale, Valentin Prodan trăiește. De curînd, a fost în București pentru un control medical.

N-avem de unde ști ce rațiuni, mai mult sau mai puțin oculte, au dus la ridicolul incredibil al acestei situații. Ceea ce este clar e doar că, din moment ce Valentin Prodan trăiește, cei care au vorbit și au scris atît de senin despre el ca despre un mort au datoriat să înceapă ancheta. Adevărata anchetă.

DORIN GHERGHINESCU

Discreție

și generozitate

Elena Codreanu lucrează la Filatura Românească de Bumbac, în calitate de maistru la secția de fire cardate. E o femeie de statură mijlocie, mai mult scundă, frumoasă, energică, vivace care parcurge zilnic printre mașinile de bobinaj aproximativ 20 de kilometri și care cunoaște pe de rost destinele celor 149 de bobinatoare din schimbul ei. Elena Codreanu are faimă de om discret și sever, de om plin de înțelegere, respectând adevărul și detestând minciuna, îndeplinindu-și întotdeauna în termen angajamentele de muncă și promisiunile. E adevărat că nu promite niciodată marea cu sarea și nu se bate cu pumnii în piept. Dar rezolvă în mod curent sute de probleme de producție și de viață. Iată portretul ei de om generos și săritor la nevoie, de om întreprinzător și harnic, schițat de tovarășele ei de muncă Dumitra Șoldan, Vasilica Ban, Maria Voicu, Eugenia Nicolae:

— Când te vede obosită, vine la tine și te întreabă: cum trăiești tu, măi fetițo, de ce ai plîns, bărbatul te înțelege? Când măninci, ce măninci, când te odihnești după serviciu, când ai fost ultima dată la un cinematograf? Poți să-ți încredințezi orice taină pentru că știe să fie discretă. Unele fete vin de la țară, le absoarbe orașul, le derutează viața orașului, tentațiile lui, falsele iluzii. Sînt fete care dau bir cu fugiții după primele zile. Dezertează. Maistra noastră luptă pentru recuperarea lor pînă la disperare. Și reușește. Multe din fetele gata să dezerteze acum cîțiva ani sînt frunțase, cu fotografiile la panoul de onoare.

— Când aude de neînțelegeri în familie, de femei care își blamează soții, care regretă că s-au căsătorit, care vor să se întoarcă la părinți și să dea bir cu fugiții din cauza unor certuri uneori neînsemnate, intervine în viața noastră, da, chiar în viața noastră particulară, cu bun simț, cu tact, în vîrfurile picioarelor și ne spune: măi fetițo, nu cumva ai tu gurița prea mare, nu cumva te crezi tu buricul pămîntului, nu cumva l-ai certat că a întîrziat odată mai mult cu colegii sau că citește ziarele sau că se uită la meci, la televizor? Și așa mai departe. Când nu reușește pe calea asta, se duce și stă de vorbă cu bărbatii lor.

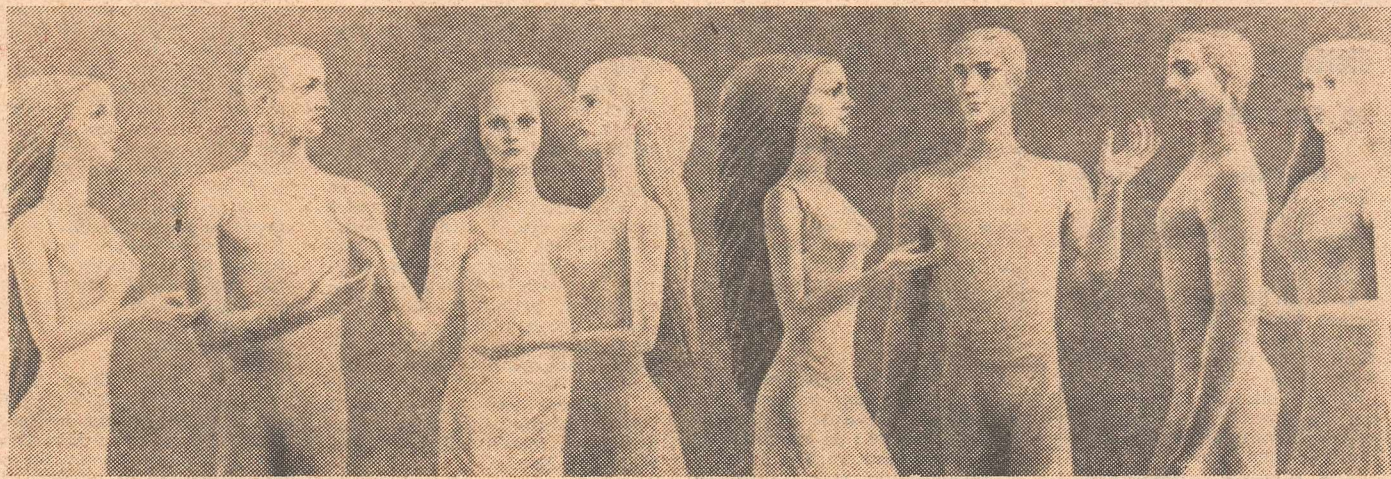
— De cîte ori s-a întîmplat să se îmbolnăvească vreuna dintre noi, tovarășa Codreanu a fost prima în vizită acasă sau la spital. A făcut și rost de medicamente care se găseau mai greu. Se îngrijește ca femeile mai în vîrstă care suferă de unele afecțiuni cronice să primească bilete de tratament.

— Și cînd a fost cutremurul! Ea a fost prima care a sărit în ajutorul fetelor. Se făcuse întuneric beznă și ea ne striga pe nume, făcea apelul, ca nu cumva să fi pășit ceva una dintre noi, să fi căzut o grindă peste ea, să fi căzut pe mașină, să fi leșinat. A intrat cu lanterna în sală și a cercetat totul pas cu pas. Abia după ce s-a convins că sîntem tefere, s-a îngrijit de familia ei. Și după zilele de întrerupere din cauza avariilor, tot tovarășa Codreanu a fost aceea care a intrat în hală și a dat drumul la mașini, cînd încă nu se știa cum vor reacționa pereții fisurați la zgomotul puternic al mașinilor iar stîlpii de susținere abia fuseseră montați. Cum să nu ai încredere într-un astfel de om? Cum să nu-l stimezi, să nu-l iubești?

Acesta este portretul tovarășei Elena Codreanu, maistru la Filatura Românească de Bumbac, zurgăvit de inșiși tovarășele sale de muncă, pentru care nu pregetă să se dăruie.

A. DOHOTARU ■

SABIN BALAȘA ■

Strategia reeducării

Acele de înaltă umanitate ale conducerii de partid și de stat prin care au fost amnistiate majoritatea abaterilor și încălcărilor legii, precum și recentele măsuri adoptate de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în legătură cu judecarea și sancționarea unor fapte contrare legii și reintegrarea socială a celor vinovați constituie încă o dovadă grăitoare a trăiniciei orînduirii în care trăim, a capacității societății noastre de a soluționa prin forța modelatoare a muncii și prin unitatea moral-politică a poporului tot ceea ce contravine principiilor și normelor sale de viață. Proba evidentă a puterii noastre o constituie deci nu numai realizările economice și sociale, ci și generalizarea unei noi atitudini înaintate, față de muncă și față de toate celelalte valori care configurează civilizația noastră socialistă. Semnificația socială și morală a măsurilor luate de conducerea partidului și statului se împlinesc prin felul cum ele sînt transpuse în practică de fiecare dintre noi și de către noi toți împreună. Făcînd din colectivul de muncă o instanță activă de control social și îndrumare educativă care scoate justiția din cadrul specializat al pretoriilor penale, transformînd reeducarea prin muncă în obiectiv principal al intervenției judiciare și obștești și considerînd reintegrarea socială a celor sancționați ca scop al reeducării și ca o înaltă răspundere socială a colectivului de muncă, a organizațiilor de masă și obștești și a tuturor cetățenilor, aceste măsuri accentuează și mai mult esența democratică a societății noastre și pun în evidență, într-o nouă lumină, caracteristicile generoase ale umanismului socialist.

Conceptul și acțiunea de reintegrare socială a celor care au încălcat legile țării sînt deosebit de complexe. Într-o accepție largă, înțelesul lor constă în însușirea normelor, valorilor și modelelor societății noastre și transformarea lor în repere moral-politice și sociale pentru orientarea propriei comportări și în criterii de apreciere a conduitei celorlalți. Iată de ce reintegrarea socială impune un demers educativ, resocializant, care, împreună cu desfășurarea unei activități utile societății, alcătuiesc conținutul reeducării prin muncă. Trecerea de la reeducarea prin muncă la reintegrarea socială constituie itinerarul firesc al îndreptării morale a celor care au încălcat legea.

Există în procesul reintegrării sociale o serie de etape care-i conferă anumite caracteristici. O experiență îndelungată în cercetarea științifică a acestor aspecte, ca și recente observații și constatări de o deosebită valoare psiho-pedagogică și sociologică apărute în presa noastră mă determină să subliniez un element hotărîtor pentru reușita acestui proces, și anume **încrederea**. Nu însă încrederea oarbă, naivă, născută din superficialitate, ci o

încredere întemeiată pe conștiința capacității de a-l îndrepta pe cel care a greșit, pe **recunoașterea lucidă** a dificultăților și a complexității educative ale acestui demers, pe **dorința fermă** de a-l ajuta pentru rezolvarea unor probleme de muncă și de viață. În același timp însă încrederea trebuie să fie reciprocă, adică cel care a executat o sancțiune să fie sigur că lumea în care este încadrat, colectivul de muncă, familia, organizațiile de masă și obștești, întreaga societate nu-l mai consideră ca un „permanent vinovat”, ca subiect al unei neconținute „ispășiri”, ca purtător al unui „stigmat” pe care nimeni și nimic nu-l poate vindeca. Fără îndoială că sentimentul și conștiința că a greșit atunci cînd a săvîrșit fapta contrară legii poate și trebuie să persiste. Dar, acest sentiment se impune să rămînă un stimul intim pentru reglarea comportării sale și nu să fie folosit de către ceilalți ca un fel de „memento” al faptei săvîrșite. Re-proșul constant sau sporadic, fățîș sau indirect, referitor la fapta pentru care a fost sancționat poate să-l izoleze de restul colectivului, să-l marginalizeze și să-l facă să caute înțelegere și afecțiune în grupuri cu comportări negative. Mai mult, cercetările noastre au arătat că în unele cazuri se poate manifesta o atitudine de respingere față de cel care a trecut printr-o instituție de reeducare sau de executare a unei pedepse. Asemenea atitudini au fost observate cu precădere la conducerea unor locuri de muncă și mai puțin în colectivele în care tinerii au fost reparați. Pe cît de explicabilă din punct de vedere psihologic poate apărea această comportare, pe atît de dăunătoare este ea pentru procesul reintegrării sociale. O atare explicație dezvăluie existența unui anumit stereotip al infractorului, a unei prejudecăți care face din acesta un turbulent iremediabil al ordinii și disciplinei, un pericol mai mult sau mai puțin iminent pentru valorile pe care ceilalți le respectă și le apără. În fond, prin asemenea prejudecăți se încearcă legitimarea unor nejustificate reacții de apărare și ele reflectă neînțelegerea rostului reintegrării sociale, a eficienței reeducării prin muncă și a răspunderii sociale pe care o implică aceste activități. Observațiile recente în legătură cu modul de aplicare a măsurilor stabilite de către conducerea partidului și publicate în presă arată că atitudinile de acest fel devin tot mai mult situații de excepție. Activitatea desfășurată în comun, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, de către toți factorii de influențare obștească și instituțiile educative s-a constituit într-un sistem de intervenție socială operativă care asigură toate condițiile pentru reintegrarea socială în bune condițiuni a mării majorității a celor care au săvîrșit fapte contrare legii.

În esență, procesul reintegrării so-

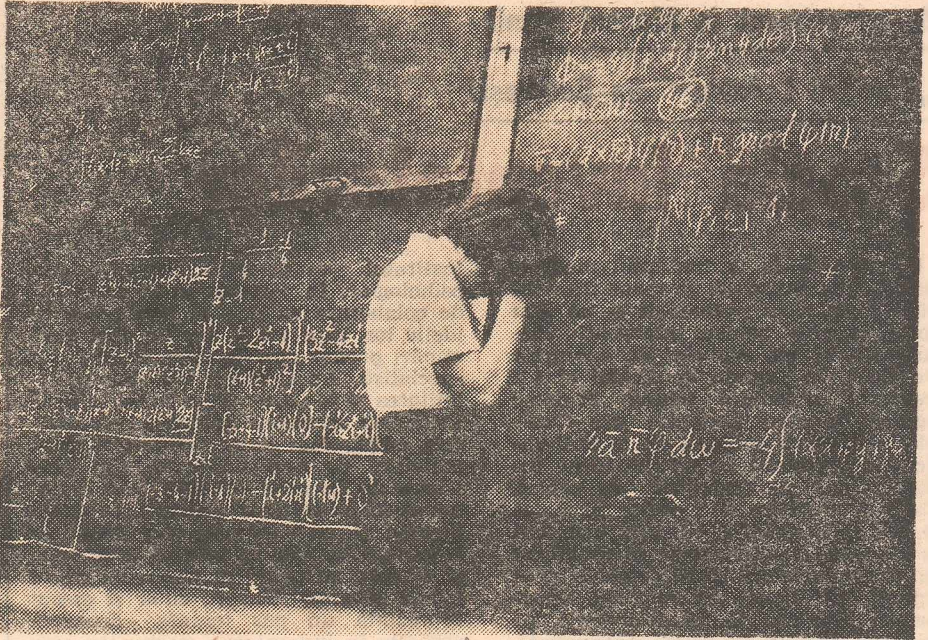
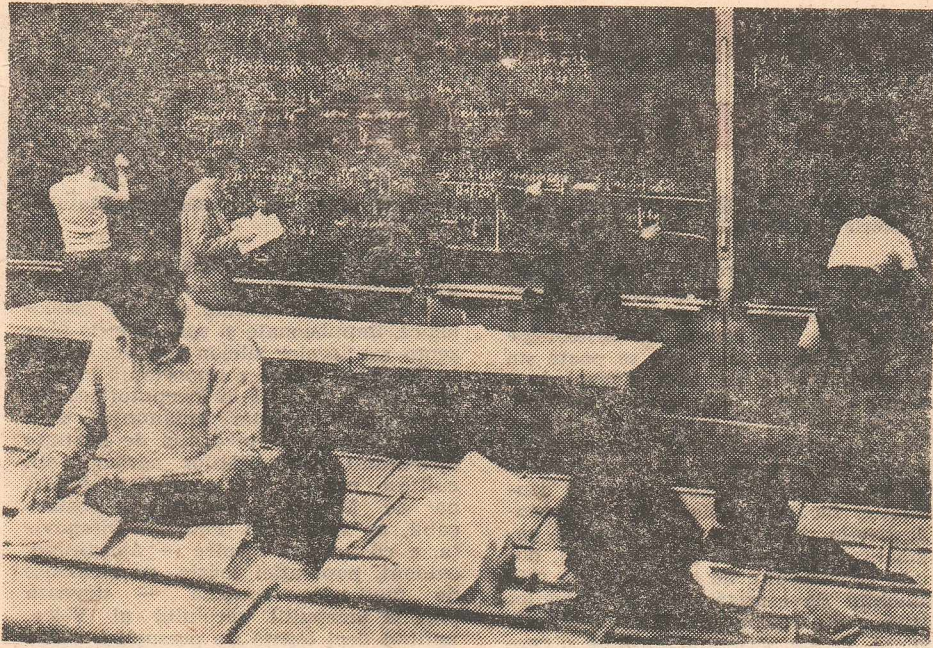
cială depinde într-o măsură foarte mare de momentul întîlnirii sau reintîlnirii dintre cel care a fost reeducat prin muncă și ceilalți oameni, între tînarul care a greșit și a fost sancționat și ceilalți tineri care participă activ și responsabil la făurirea viitorului societății noastre socialiste. Dacă această întîlnire sau reintîlnire se desfășoară sub semnul încrederii reciproce și cu dorința sinceră de îndreptare celui ce a greșit, se realizează una din condițiile esențiale pentru reușita reintegrării sociale.

Uneori se confundă încadrarea într-o activitate utilă societății cu reintegrarea socială. În realitate, încadrarea în muncă este doar o etapă necesară dar nu și suficientă pentru reintegrarea socială care rămîne un proces ce se desfășoară într-un timp mai lung sau mai scurt. Durata sa depinde atît de receptivitatea celui care se reintegrează, cît și de caracterul sistematic, organizat și susținut al intervenției educative obștești și a celorlalți factori cu atribuții în domeniul formării și dezvoltării conștiinței socialiste a maselor. Intervenția educativă trebuie să se întemeieze pe o cunoaștere cît mai exactă a personalității fiecărui minor, tînar sau adult ce se află în procesul reintegrării sociale. De asemenea, se impune ca această cunoaștere să depășească porțile locului de muncă și să cuprindă condițiile în care aceștia trăiesc, felul cum se comportă în societate, genul relațiilor în care se află în familie, cu prietenii, precum și modul în care și folosesc timpul liber. În nici un caz, însă, interesul pentru toate aceste aspecte nu trebuie să aibă un caracter ascuns și să apeleze la informații culese fără știrea celui în cauză. **Intervenția** educativă trebuie să fie **deschisă**, fără ascunzișuri și cu excluderea oricărui procedee care ar putea să apară ca sisteme birocratice de fișare și înregistrare a comportării individuale. Pericolul folosirii unor asemenea practici constă în sentimentul de neîncredere pe care-l provoacă și în neliniștea pe care o resimte cel în cauză și poate constitui o cauză a eșecului reintegrării sociale.

Cunoașterea comportării în muncă și în viață a celui care se reintegrează în societate formează baza unor activități educative, axate pe pregătirea școlară și calificarea într-o meserie, pe acordarea tuturor înlesnirilor legale pentru promovarea în muncă, pe activități culturale destinate ridicării nivelului de cunoaștere, pe acțiuni care să contribuie la formația sa politică și socială.

În funcție de toate aceste considerente, se face aprecierea reintegrării sociale a celor care au săvîrșit abateri și în acest fel recuperarea socială a celor care au încălcat legile țării devine o activitate eficientă la care și aduce contribuția întreaga societate.

GEORGE BASILIADE ■

BILANȚ ÎN AMFITEATRE STUDENȚEȘTI: Pentru studenții anului II A al Facultății de mecanică a Institutului politehnic București, examenul de matematici speciale nu este un examen oarecare. După ce în anul întâi au învățat să învețe, acum, în fața lectorului universitar Petrea Dumitru, confirmă buna pregătire matematică nece-

sară lor, viitorilor ingineri, afit ca instrument de lucru, cit și ca instrument care-i formează ca oameni și le modelează răbdarea, consecvența, curajul și rigoarea necesare în practică, dar și în viață.

Fotografii de ION PREDOȘANU

Studenții mineri soluționează tehnic o problemă:

EXPLOATAREA MECANIZATĂ A STRATULUI III DE CĂRBUNE

Acum aproape cinci ani a fost declanșată bătălia tehnică pentru mecanizarea exploatarea difiului strat III din Valea Jiului. Fiindcă până atunci se credea că zăcămintul din Valea Jiului are o structură aparte, care nu poate fi atacată cu utilajele existente la acea oră în lume și în țară. Adică aduse în Vale, respectivele utilaje deveneau impracticabile. Dar de ce inginerii și specialiștii din Valea Jiului nu ar proiecta și executa ei înșiși utilajele adecvate zăcămintului de aici? Întrebarea aceasta și-au pus-o, alături de magiștrii lor, și unii dintre viitorii specialiști ai cărbunelui, studenții ai Institutului de mine din Petroșani. Și nu numai că și-au pus-o dar, în anii din urmă, au încercat să-i dea și răspunsul.

Am consemnat datele acestui răspuns într-o discuție purtată la Facultatea de utilaj tehnologic a Institutului amintit, interlocutorii noștri fiind decanul acestei facultăți, profesor dr. inginer Nicolae Iliș, profesorii Ion Dișmărescu și Constantin Teodorescu, studenții Florian Brinaș, Mihai Tripsa, Feher Zoltan și Ioan Nicolae.

Discuția a început cu o precizare din partea profesorului Dișmărescu referitoare la acest strat. El e, într-adevăr, locul cel mai greu de muncă din toată Valea Jiului, dar și stratul care deține o mare pondere în producția de cărbune a bazinului. Potrivit sistemului de exploatare folosit înainte, fiecare miner trebuie să încarce cu lopata, într-un răstimp de numai 4-5 ore, mai multe tone de cărbune. În celelalte 3-4 ore, minerul nu stă, ci pregătește transportul, iar perforatorii fac găurile pentru pușcare, după care, înainte de a încărca, fac „răpirea” stîlpului, adică înaintează cu camera. Sînt probleme tehnice specifice, care cer multă pricepere, curaj, inteligență și efort fizic, adică putere. Să mai consemnăm consecințele economice ale armării cu lemn. Pentru 1 000 de tone de cărbune se consumă 43 de metri cubi lemn de brad, total irecuperabil după executarea armărilor. Asta înseamnă că în mine, în locul cărbunelui pe care-l scot, ar trebui să se „înmormînteze” adevărate păduri de brad. Deci, acum cinci ani, un colectiv de cadre didactice și studenți s-au apucat să conceapă în acest scop un ansamblu numit „Complex mecanizat pentru abataj-cameră, Stratul III, V.J.,” adică Valea Jiului.

Aveam să notez în continuare că respectivul complex, realizat în fază de prototip la Întreprinderea de utilaj minier din Petroșani, la Fabrica de stîlpi hidraulici din Vulcan și în atelierele Institutului, reduce consumul de lemn la 2-3 metri cubi pentru 1 000 de tone de cărbune. Un încărcător înlocuiește imensa lopată, asigurînd o productivitate de 8,5 tone pe post. Sînt însă posibilități de a se atinge chiar 15 tone, adică aproape dublu față de cota actuală. În plus eliberează un om din for-

mația de lucru, întrucît operațiile de încărcare sînt asigurate prin mînuirea manetelor și a butoanelor de la tabloul de comandă al complexului. Mai mult decît atît, susținerea metalică este recuperabilă și amortizabilă.

S-a testat complexul într-una din mine, creatorii lui fiind bucuroși să afle, de la minierii înșiși, că „merge”.

Dar iată, concret, și contribuția studenților petroșeni la conceperea, proiectarea și executarea Complexului mecanizat pentru Stratul III. Dispozitivul pentru încărcarea automată, de la distanță, a fost realizat de către studentul Florian Brinaș de-a lungul a trei ani de studiu intens. Respectivul dispozitiv, la ultimul simpozion național al studenților pe ramură (construcții de mașini), la Brașov, a fost distins cu premiul I. La același concurs, studentul Mihai Tripsa s-a prezentat cu un metanometru care a cucerit locul II, metanometru care, mai recent, a fost înregistrat la O.S.I.M., cu nr. 65201, ca invenție. Metanometrul, mi s-a spus, concurează cu câștig de cauză cele mai bune aparate de acest fel aduse pînă acum din import, realizîndu-se totodată o economie considerabilă de valută.

Despre Florian Brinaș, un creator înăscut, se cuvine să mai adăugăm că lucrarea sa de diplomă nu reprezintă, așa cum m-aș fi așteptat, dispozitivul de încărcare automată de la complex, ci o nouă cercetare privind introducerea elementelor de masă plastică la stîlpii hidraulici, ceea ce în cifre ar însemna reducerea la un complex a consumului de oțel special, adus tot din import, cu multe sute de tone.

O contribuție însemnată pentru extinderea aceluiași complex a realizat-o și Feher Zoltan, care a conceput o variantă de grindă pășitoare, un sistem de elemente de susținere mecanizată pentru intersecția abatajelor cu galeriile de preabatai.

Un alt element al complexului îl reprezintă scutul mobil, adică un sistem de grinzi și stîlpi hidraulici care, imediat după pușcare, cînd pereții camerei sînt încă foarte fragili, amenințînd să se surse din clipă în clipă, înaintează și fixează tavanul, protejînd atît încărcătorul automat, cit și pe minierii care, fără nici fel de teamă, pot acționa imediat. Autorul acestui scut: studentul Ioan Nicolae.

Așadar, bătălia pentru mecanizarea Stratului III s-a dovedit a fi un extraordinar cîmp de acțiune. Dincolo de efectele economice nemijlocite ce se vor resimți în producție, cercetările întreprinse de studenții amintiți, ca și de alți colegi ai lor, fac demonstrația unui alt mare și incalculabil avantaj: creativitatea promovată în timpul studiilor universitare e un filon care cu cit e mai bine exploatat cu atît mai mult se îmbogățește și se innobilează.

VICTOR NIȚĂ

Ei nu știau să facă nimic, adică nu aveau nici o calificare

Chiar de la începutul discuției noastre, maestrul Gheorghe Pop, șeful catedrei pentru pregătirea tehnico-productivă de la Liceul „Unirea” din Tg. Mureș, avea să atace problema exact în punctul ei central. Nu trebuie să facem un efort prea mare, spune dînsul, ca să vedem că elevii care termină un liceu se împart, ca să zicem așa, în trei grupe: unii care chiar din primul an sau al doilea an reușesc să intre la o facultate, unii care ating această performanță după 3-4 sau chiar și 5 ani și alții care, din diferite motive, nici nu bat la porțile învățămîntului superior. Vorbind ceva mai concret despre elevii liceului nostru de cultură generală, adică despre acei elevi care n-au reușit să intre la vreo facultate, neșansa numărul unu pentru ei era, cu cîțiva ani în urmă, aceea că nu știau să facă nimic, adică nu aveau nici un fel de calificare. I-am cunoscut și pe părinții acelor elevi, părinți care erau pur și simplu dezorientați ca și propriii lor copii. Cum adică, spuneau ei, face copilul atîta școală, termină liceul și nu se găsește și pentru el undeva, cumva, un post de funcționar? Ei bine, pentru noi, ca urmare a transpunerii în viață a orientărilor date de partid, încă de acum 4 ani, datorită unei perfecte colaborări cu întreprinderea „Electromureș”, care patronază toată activitatea tehnico-productivă a liceului nostru, absolvenții, în urma unui examen profesional, primesc o diplomă de atestare în meseria de lăcătuș montator de aparate electrice, diplomă în baza căreia au fost încadrați anul trecut, de exemplu, 58 de elevi ca muncitori calificați cu categoria I bază la întreprinderile „Electromureș”, „Procomplex” și „Metalotehnică”. De-a lungul celor patru ani de cînd elevii noștri au această posibilitate, de a nu rămîne, după terminarea liceului, în afara vieții și în afara muncii, am oferit întreprinderilor din municipiu și chiar din județ aproape 250 de meseriași care s-au format în prima etapă în atelierele microîntreprinderii, iar în etapa a doua, în anii 4 și 5, în secțiile „Electromureșului”.

Mai întîi și-ntîi, directoarea „întreprinderii” școlare, eleva Susana Pop și colaboratoarele sale, Iudit Burian, Sorina Bărcuțian, Mirela Giurcă și Mirela Eisler, adică inginerul șef, șeful serviciului de organizare a muncii, contabilul șef și șeful serviciului control tehnic de calitate, ne-au vorbit despre principalele produse ale unității lor: ondulate de pâr, antene radio pentru autoturisme, antene TV pentru cameră, prize electrice pentru remorci auto și perne electrice medicinale. Se cuvine să menționăm că toate produsele aflate în comerț sub marca întreprinderii „Electromureș” au o foarte mare căutare, ondulatele de pâr, de exemplu, fiind chiar și exportate. Planul înregistrat anul trecut a cuprins o producție de 7 milioane lei, iar pentru acest an se prevede o producție totală de peste 13 milioane lei, de unde se subînțelege că producția în cadrul

școlii este un lucru foarte serios, plin de responsabilități. Întreprinderea „Tehnoton” din Iași, de exemplu, este beneficiara antenelor de radio pentru autoturisme. Nu poate livra aparatele de radio fără antene, ori pînă la ora actuală „Tehnotonul” nu are nimic de reproșat partenerilor ei, cei 758 de elevi muncitori ai microîntreprinderii „Electrounirea” din Tg. Mureș. Mai mult decît atît, ca orice întreprindere care se respectă, „Electrounirea” a vărsat în contul omeniei 1977 suma de 310 000 lei, bani lichizi. Iar colegii lor de la Zimnicea le-au trimis 50 de mese și 100 de taburete, confecționate în atelierul de tîmplărie al școlii. La întrebarea noastră cum se împacă procesul de învățămînt cu o atît de intensă activitate tehnico-productivă, ni s-a răspuns că bine, adică pe baza principiului numit practica compactată. Asta vrea să însemne că timp de o săptămînă elevii se transformă în ucenici, în muncitori, adică lucrează în fiecare zi șase ore în atelierele și în secțiile microîntreprinderii, avînd o normă precisă, iar următoarele trei săptămîni sînt dedicate exclusiv învățămîntului. Ciclul se repetă astfel înfîcît într-un an de învățămînt, elevii cumulează 8-9 săptămîni de muncă. În timpul vacanței de vară, la cererea elevilor, se muncește în același program cu aceeași normă, contra cost. Ni s-a spus că pe timpul verii, microîntreprinderea este luată cu asalt nu numai de către elevii Liceului „Unirea”, ci și de elevii altor licee din localitate. Am mai notat un amănunt nu lipsit de importanță: pentru confecționarea unei perne electrice medicinale, de exemplu, sînt necesare 160 de operațiuni distincte. La capătul a doi ani de activitate în microîntreprindere, elevii sînt capabili să execute toate cele 160 de operațiuni, iar pentru acest an este asigurată calificarea elevilor pentru executarea integrală a operațiilor la toate cele cinci produse de pînă acum. Altfel spus, elevii vor realiza o rotație completă, nu doar la un singur produs, cum era pînă acum. Și-n fine, un amănunt de culoare. În atelierul de perne electrice s-au întîlnit Margareta Crișan, muncitoare, mamă, cu Marilena Crișan, fiică, elevă în clasa a X-a, sau Irena Zölt, cu fiul ei, Iosef Zölt, elev în clasa a X-a. O altă întîlnire s-a petrecut în atelierul de ondulate de pâr, unde mama, Irina Mathe, s-a întîlnit cu fiica ei, tot Irina Mathe, clasa a IX-a. Aceste întîlniri se datorează faptului că în microîntreprinderea „Electrounirea” lucrează, cot la cot cu elevii, 18 muncitori de înaltă calificare de la „Electromureș”, a căror menire este nu doar aceea de a asigura asistența tehnică necesară ci și de a da un adevărat exemplu elevilor. Este foarte bine, ne-au spus cele trei mame, cele trei muncitoare, că toți copiii învață și o meserie. Așa învață prețul muncii, prețul banului, prețul timpului, prețul vieții și prețul nostru, adică valoarea noastră, a părinților lor.

NICOLAE VASILESCU

Un experiment la Muzeul tehnic

„Dimitru Leonida” din București

Școala inventatorilor

Un student de la Institutul medico-farmaceutic București propune: un telefon instalat în automobil și un nou tip de aparat pentru intervenții chirurgicale în gât, ambele de concepție proprie. Cu aceste două idei el s-a prezentat la Muzeul tehnic „Profesor inginer Dimitru Leonida” din Capitală. Mai mulți studenți de la Politehnica bucureșteană au schițat ideea invenției lor: un dispozitiv de sabla, adică de curățire a pieselor prin jet de nisip. Dispozitiv cu atât mai util cu cât acelea actualmente în funcțiune au inconvenientul că se uzează prea repede. Alți tineri au imaginat transporturi tubulare la mari distanțe, pe principii diferite de acelea preconizate, la vremea sa, de Henri Coandă. Un pionier declară că a elaborat schema unui aparat pentru semnalizarea furturilor: circuite electronice ingenios camuflete avertizează instantaneu un anumit post de comandă, care poate fi situat la mulți kilometri depărtare, despre pătrunderea în apartament a infractorului, fără ca acesta să-și dea seama că a fost descoperit.

Toate aceste invenții, selecționate în mod voit din domenii foarte diferite — și am fi putut cita și altele — au un singur inconvenient: deocamdată nu există decât în capul inventatorilor. Nu-i nimic. Așa s-a întâmplat, cîndva, și cu roata, și cu telefonul, și cu cinematograful, cu puzderia de invenții care, încet, încet, au schimbat fața civilizației umane. Dar de ce acești „tineri neliniștiți” s-au dus cu ideile și speranțele lor la un muzeu? Fiindcă recent, în cadrul acestei destul de vechi instituții, înființate în 1909 de marele inginer patriot și vizionar care a fost Dimitru Leonida, a fost inițiat un experiment educativ de deosebit interes.

De la crearea sa, muzeul a avut două funcționalități, conform concepției fondatorului său, imbinînd staticul cu dinamicul: pe de o parte, înfățișă, prin mijlocirea principalelor invenții, istoria științei și tehnicii mondiale, relevînd contribuțiile și prioritățile românești, iar pe de altă parte îmbrăca un caracter didactic de masă, în fața elevilor și a altor vizitatori efectuîndu-se experiențe de fizică. Totuși, într-o măsură mai mare sau mai mică, ambele funcționalități păstrau fața înțoarsă spre trecut. Abia foarte recent, acum cîteva săptămîni, li s-a adăugat o a treia dimensiune, dacă ne putem astfel exprima, constînd în prezentarea celor mai recente realizări tehnice străine și românești, accentul căzînd pe acestea din urmă. Astfel, cu sprijinul Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci din cadrul Centrului Național pentru Știință și Tehnologie și al Institutului de cercetări pedagogice și psihologice al Ministerului Educației și Învățămîntului s-a înființat o micro-galerie cu ultimele invenții românești brevetate, mediate la târgurile internaționale etc.

La prima vedere, s-ar părea că prin aceasta nu părăsim cadrul muzeistic, fie el și îmbunătățit, modernizat. În fapt, este vorba de un element cu totul nou: aci se conturează primul atelier de creativitate tehnică din țară pentru tineret, la un nivel superior celui existent azi. Iată ce ne declară directorul muzeului, inginerul Ioan Mozes:

— Căutăm să-i atragem pe pionieri, liceeni, studenți în număr cit mai mare. Începînd din luna mai le prezentăm ultimele brevete românești, specialiști de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci le vorbesc despre necesitățile actuale ale economiei naționale, ale societății noastre, sugerîndu-le direcții de cercetare prioritare, de pildă combaterea poluării, reducerea consumului de combustibil, protecția mediului ambiant. Totodată, ei sînt familiarizați cu tehnicile brevetării: cum se alcătuieste o cerere de brevet, descrierea sumară a invenției, cum se prezintă schițele însoțitoare etc. Toate acestea, în ambianța sugestivă a muzeului, adică a marilor invenții care au propulsat înainte civilizația. În planurile noastre auditoriul va fi extrem de larg: vom căuta să atragem anual circa 100 000 de tineri. Concomitent, sîntem pe punctul de a deschide primul nucleu-laborator sau centru de creativitate. Elevi și studenți, selecționați prin teste de

Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, în virtutea unei convenții de colaborare cu noi, ne vor prezenta ideile lor, care vor fi supuse unei examinări preliminare de către un grup de specialiști. Apoi, tinerii vor avea posibilitatea să le „lucreze” ei înșiși în noul atelier. O asemenea muncă de creativitate, construirea de prototipuri și chiar activități de microproducție sînt prevăzute de Decretul 703/1973, care reglementează activitatea noastră. Va fi un început și nu ne așteptăm doar la succese. Căutarea în tehnică presupune și eșecuri, altfel nu se poate, nu poate exista progres... Uneori, chiar și eșecul reprezintă un pas înainte, deoarece servește la îndreptarea eforturilor spre piste mai promițătoare. Utilizarea în producție a primelor brevete ale tinerilor care vor face apel la noi — și avem destule oferte în acest sens — ne va furniza baza materială pentru a merge mai departe, contribuînd, după modestele noastre posibilități, la valorificarea inestimabilului capital pe care-l reprezintă inteligența tehnică a tineretului.

— Această inițiativă — observă profesorul Petre Bărbulescu — se încadrează pe linia intenselor preocupări pentru promovarea educației tehnologice în rîndul tinerilor. Or, unul din domeniile de vîrf ale acestei activități îl constituie stimularea creativității. În acest context, aș vrea să relev și o altă premieră: apropiata deschidere a Taberei naționale experimentale de creație tehnică de la Alba Iulia.

În ce constă noutatea? Participarea va fi extrem de largă: de la pionieri la studenți, inclusiv. Ei au fost selecționați din cei care au obținut rezultate deosebite la concursurile „Minitehnicus” și „Miini de aur”, precum și pe baza unor teste de creativitate și instrumente de cercetare elaborate, la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, de către doctorul în științe Filimon Turcu. Fiecare tînr va veni la Alba Iulia cu... o idee personală, care va fi realizată chiar în tabără. Totodată, se vor forma și echipe interdisciplinare, modalitate specifică de cercetare în zilele noastre. În final, se va organiza o sesiune de comunicări științifice, urmînd ca rezultatele cele mai valoroase să fie prezentate și discutate și la Muzeul tehnic din București. Iată-ne astfel întorși la punctul de plecare!

LIONEL NIȚESCU ■

SĂPĂTURI ARHEOLOGICE CARE RECLĂDESC ISTORIA

— Prof. dr. docent Mircea Petrescu-Dîmbovița prezintă cîteva din cercetările Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași —

În fapt, cu remarcabilul om de știință care este profesorul doctor docent Mircea Petrescu-Dîmbovița, director al Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol” din Iași, se poate sta de vorbă zile în șir, fără răgazul de a te putea plictisi măcar un moment. Limpezimea ideilor sale, modul calm și direct în care se exprimă, argumentația pertinentă, întemeiată pe o solidă concepție științifică, dincolo de orice contestație, fac din profesorul Petrescu-Dîmbovița un interlocutor perfect, pasionant, cuceritor. În atari condiții, dorința reporterului de a selecta din mănunchiul de cercetări ale arheologilor ieșeni acele descoperiri ce pot fi numite noi, de cit mai strictă actualitate și care contribuie din plin la elucidarea unor aspecte mai puțin cunoscute ale continuității poporului român pe aceste meleaguri, a devenit un lucru cit se poate de simplu, ordonat într-o gîndire unitară, coerentă dar în același timp pe deplin accesibilă nespecialiștilor în materie.

În primul rînd, pentru a situa mai bine perimetrul în care își desfășoară activitatea cercetătorii ieșeni, e bine să spunem că spațiul de la est de Carpați rămîne unul dintre cele mai interesante din punct de vedere arheologic, el relevînd aproape la tot pasul mărturii de continuitate în locuire începînd cu paleoliticul pînă în zilele noastre. Împrejurimile Iașului formează o importantă zonă de contact între cîmpia de nord a Moldovei și podișul central moldovenesc, lucru care explică într-un tot bogăția de mărturii arheologice, dar și interesul științific în cercetare. În momentul de față, două sînt principalele șantiere arheologice care se înscriu în acest spațiu de etnogeneză românească, ambele aflate într-o strînsă legătură cu lucrările de proporții pe care le execută la fața locului constructorii de azi. „Este dealtfel un lucru pe care v-aș ruga să-l subliniați — ne spunea profesorul Petrescu-Dîmbovița. Șantierele de construcții, aflate astăzi la tot pasul pe întinderea județului, ca și în restul Moldovei dealtfel, sînt pentru noi un minunat prilej de aprofundare a cercetărilor arheologice, pentru deschiderea unor șantiere proprii, cu deplina înțelegere a organelor conducătoare de partid. Așa s-a întîmplat pe locul viitorului combinat industrial de mari proporții care se construiește la Nicolina, la fel și la Sîncea-Costești, pe Prut, unde se ridică un mare complex hidro-energetic, apoi la Sîrca, lîngă Iași, unde s-au efectuat săpături pentru lărgirea căii ferate, și chiar în Iași, pe vatra vechiului oraș, sau pe strada Costache Negri, unde săpăturile pentru construirea unor blocuri au scos la ive-

lă existența unui frumos complex medieval datînd din secolul al XVI-lea”.

Primul dintre aceste șantiere arheologice, impulsionate și susținute de prezența șantierei zilelor noastre, cel de la Nicolina, relevă o importantă locuire din secolul IV pînă la începutul secolului V. Prin cercetări amănunțite s-au putut descoperi cîteva zeci de locuințe aparținînd comunităților agricole din cultura numită de specialiști Sîntana de Mureș. „Ceea ce este remarcabil, ne spunea M. Petrescu-Dîmbovița, e că această locuire — aparținînd, evident, populației locale, cu elemente de civilizație romană — durează pînă la începutul secolului al V-lea, nefiînd deci legată de presupusa stabilire a popoarelor migratoare. Se știe că hunii au năvălit înspre anul 376, dar este limpede că ei au năvălit și au trecut mai departe, iar așezarea aparține populației locale despre care am amintit mai înainte. Descoperirile se leagă dealtfel și cu cele de la Lețcani (Iași), unde s-au scos la iveală o importantă necropolă și chiar o inscripție runică, din secolul al IV-lea. Apoi, să mai amintesc și de descoperirea de la Sîrca, unde muncitorii de la calea ferată au dat peste un cuptor de ars ceramică din același secol, cu prelungiri pînă la începutul secolului al V-lea. Zona pe care o cercetăm noi a fost locuită de daci, lucru atestat de diverse mărturii datînd din secolele I—II (de exemplu descoperirile de la Dumbrava-Iași). Mai există și mărturii din Cultura Dridu, aparținînd secolului al X-lea, apoi așezări feudale timpurii —și, de asemenea, un sat din vremea lui Ștefan cel Mare, pe care avem de gînd să-l studiem cu cea mai mare atenție. În continuare, așezămintele dimprejurul mănăstirii Hlincea, construită în secolul al XVI-lea dar avînd picturi de la mijlocul secolului XVII, și la urmă satul de azi, prezent la suprafață. Nu voi uita însă să amintesc că tot aici s-au găsit și resturi de locuire neolitică, de tip cucutenian. Cu alte cuvinte — o continuitate istorică atestată aproape pas cu pas, din cele mai vechi timpuri pînă în ziua de azi!”

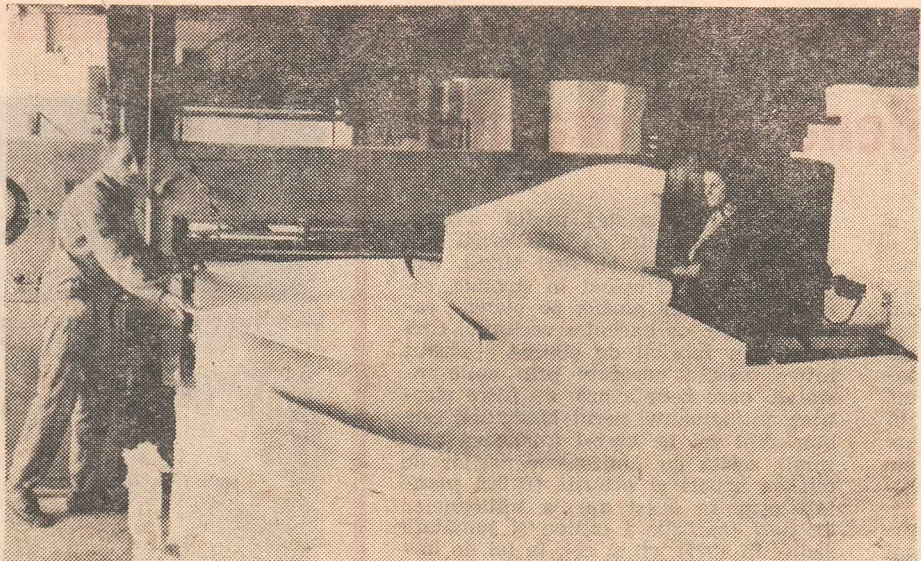
Cel de-al doilea șantier arheologic de mare importanță se găsește pe Prutul mijlociu, în jurul marelui șantier hidro-energetic de la Sîncea-Costești, și e supranumit de profesorul Petrescu-Dîmbovița „un adevărat El Dorado al paleoliticului românesc”. Condițiile naturale, deosebita bogăție a munților de cretă dimprejur au creat premisele de existență a unei puternice așezări de tip paleolitic. Sînt scoase astăzi la iveală locuințe, unelte, ateliere de cioplit piatră. La Ripiceni (cea mai mare săpătură din țară în domeniul paleoliticului), Mitoc și Crasna-Leuca au fost descoperite sute și sute de piese din cretă, un mare număr de ateliere, lucruri care atestă o activitate foarte intensă. „Noi am reluat cu această ocazie tradiția cercetărilor în paleolitic, ne spunea profesorul Petrescu-Dîmbovița. Colaborăm cu specialiștii de la București și Galați și fără îndoială sîntem constrînși la o cit mai mare operativitate în cercetări, întrucît și lucrările de pe șantierul propriu-zis sînt destul de avansate. Practic, anul acesta noi dăm acolo ultimul asalt — cam prin luna noiembrie undă apei ne va ajunge din urmă, acoperînd totul, pentru totdeauna”.

Amintînd acum, măcar în treacăt, ceva și despre cercetările de la Lozna (Dorohoi), aparținînd perioadei dacice — unde, pe fundul unei turbării încă exploatare, este de așteptat ca milul să fi protejat foarte bine resturi și unelte din lemn — ca și despre cele de la Barboși (Galați), desfășurate în colaborare cu specialiștii muzeului din apropiere — pentru perioada de conviețuire romano-dacă, din secolele II—III e.n. — deci amintînd, alături de altele, și aceste obiective arheologice de aceeași mare importanță, iată că avem, pentru finalul acestui articol, imaginea unei activități cu adevărat susținute, aflată acum mult dincolo de ipoteză și foarte aproape de certitudinea istorică documentată material, activitate pe care specialiștii institutului ieșean o practică cu migală și cu pasiune, cu convingerea deplinei utilități și a drumului drept spre adevăr. Drept pentru care, reporterul mărturisește că n-a putut ieși din incinta institutului fără promisiunea fermă, ce va trebui respectată, de a mai reveni.

DUMITRU GRAUR ■

Discipolii lui „Minitehnicus”, promotorii de miine ai științei și tehnicii românești, ucenicînd la școala inovatorilor, descoperă de pe acum inegalabilele satisfacții ale creației, cîștigă deprinderile indispensabile ale lucrului făcut cu miinile lor

Re fluxul de producție al „Spumotimului” — creație de nivel mondial a unui tânăr colectiv muncitoresc

Oameni cu idei într-o întreprindere — laborator

...Ca în fermecătoarele descrieri ale prietenului nostru din copilărie Fridtjof Nansen, un uriaș, nesfârșit poliedru de zăpadă defilează obsedant prin fața ochilor. Materia din care se compune se numește **spumă poliuretanică** și e chiar ușoară ca o spumă — o tonă ar putea încăpea într-o cameră ceva mai mare, de 6 metri pe 5 —, iar majoritatea oamenilor o cunosc nu sub această denumire, ci pur și simplu: „buretele” alb aflat sub îmbrăcămintea dormezelor, scaunelor și fotoliilor, ori a banchetelor din autoturismele „Dacia”, „buretele” alb din căptușeala confecțiilor matlasate sau a produselor de marochinărie, ori — de o vreme, ceva mai apropiată — tălpile pantofilor noștri, mult mai ușoare și mai aspectuoase decât au fost clasicele tălpi-tălpi sau, ulterior, cele din cauciuc și crep. Agenda de lucru a specialiștilor din Timișoara este însă de-a dreptul burdușită de un foarte lung și dens program de perspectivă, care anunță încă de pe acum domenii diverse și spectaculoase de utilizare a poliuretanului — în transporturi și în construcția de mașini, în construcția clădirilor (sub forma „panourilor-sandviș”), într-o nouă industrie a lacurilor cu rezistență mare la uzură (aplicabile, bunăoară, la izolarea bazinelor de înot), în ramura adezivilor care... nu se mai dezlănesc niciodată și, nu în ultimă fază, în aeronautică.

Fabrica se numește, desigur, Întreprinderea de spume poliuretanică, iar timișorenii, cu motive întemeiate, au dat produselor ei marca SPUMOTIM — printr-o comprimare, ușor de dedus, a cuvintului „spumă” și a numelui orașului lor în care, prin iunie 1968, au pus bazele fantasticii domenii al poliuretanului românesc. Pionierul nr. 1 al acestei cu adevărat tulburătoare chimii e chiar directorul de azi al întreprinderii, tânărul Nicolae Marcu, pe atunci foarte tânăr, de numai 24 de ani, și modest inginer, ca și secția, foarte modestă, a fabricii „Victoria”-Guban, din care au fost luate pe piață primele articole din spumă poliuretanică românească, destinate celui dintâi autoturism românesc, „Dacia 1100”. Aceste întâmplări au rămas de domeniul amintirilor duioase, cum, la fel, a fost aproape uitată prima mare „revoluție” comisă tot de Nicolae Marcu, împreună cu actualul inginer șef, Petre Bălțeanu, imediat după fondarea noii întreprinderi, în iulie 1971, prin modificarea a însăși tehnologiei de sinteză, ceea ce însemna, **atunci**, renunțarea la un import-vest de 170 tone materie primă!

Cum spuneam, lucrurile astea au fost aproape uitate, de fapt nici nu prea are cine să le țină minte — colectivul actual e foarte tânăr, numără, ca medie de vîrstă, numai 24 de ani dar merge, ca strategie generală, pe **științificizarea producției**. Un argument imediat ar putea fi chiar faptul că 5 dintre inginerii sint doctoranzi, cu temele de disertație privind direct activitatea de perspectivă a fabricii. Faptul se poate însă explica mai bine prin ceea ce se face **acum** în întreprindere. Linia directoare a fost intitulată „reducerea volumului de importuri pentru același volum de produse” și prima formă de acțiune în acest sens o constituie diminuarea coeficientului de sinteză, domeniu în care e instructiv de aflat că se utili-

zează cam 20 000 rețete de fabricație? Cele la care s-au oprit timișorenii se situează la nivelul maxim de competitivitate pe plan mondial prin faptul că asigură constanța parametrilor și un nivel minim al pierderilor. Nu intru în detalii, dar, pentru a sugera cititorilor măcar o singură idee despre „gustul” de a alege rețeturile de fabricație cele mai judicioase, trebuie să spun ce am aflat, și anume că, dat fiind debitul extrem de mare al instalației de spumare, chiar și o eroare de numai **50 de grame** a unuia dintre catalizatorii componenți, poate produce pierderi de zeci de mii de lei la o singură șarjă. Că nu se întâmplă deloc așa, ci invers, o dovedește faptul — perfect palpabil din punct de vedere contabil-financiar — că, în lunile care au trecut din acest an, volumul de materii prime folosite a scăzut cu peste 1 milion de lei la fiecare tonă de produse finite, comparația avînd ca bază nivelul atins în 1976, iar performanța avîndu-i ca principali autori pe soții Gheorghe și Maria Bordea, muncitori de înaltă calificare, pe inginerii Secoșan, Hazenfratz și Novac și pe maestrul Murariu — adică cei care elaborează cele câteva rețete din cele 20 000 practicate pe plan mondial.

Personalitatea profesională a specialiștilor timișoreni în spume poliuretanică — domeniu în care ei dețin exclusivitate națională — este probată concludent și de faptul că, într-un interval de timp relativ scurt, au renunțat succesiv la exorbitant de scumpe importuri de materii prime, prin asimilarea altora indigene, chiar mai bune — așa cum este, de pildă, cazul pastelor colorante „Solventul” pe bază de pigmenți „Colorom-Codlea”, introduse în fabricația curentă în urma unei teme de cercetare rezolvată cu brio de terțetului ingineresc Laszlo-Novac-Motoc, în frunte cu Alexandru Tirnăveanu, șeful biroului tehnic.

Mergînd pe firul acestui viguros flux novator, am ajuns, firesc, la secretarul comitetului de partid, maestrul Ioan Mija (el însuși autor al unei importante soluții de înlocuire a agenților antiaderenți de import — economii anuale: 500 000 lei valută!), care „apelînd nu la vorbe, ci la fapte din activitatea curentă, putem demonstra chiar și la un congres internațional că ceea ce face tînărul nostru colectiv reprezintă — privind lucrurile prin prisma responsabilității sociale — un firesc și necesar progres al ideii de chimie, de industrie în general!” Sint de reținut și modernizările tehnologice aduse de colectivul fabricii la prepararea rețetelor și la scurtarea duratei de atingere a parametrilor de prelucrabilitate. Ceea ce înseamnă, deși au fost finanțate din „fondul de tehnică nouă”, mari agregate industriale (de exemplu, paternoster — adică selector pentru tălpi, ori instalație de maturare forțată a blocurilor, ori instalație de uscare a aerului comprimat), oferite de firme occidentale de la 125 000 DM în sus, toate acestea realizate pe baza proiectelor proprii (din nou inginerii Tirnăveanu și Novac, alături de tehnicianul Gheorghe Micula, de maestrul Passman, Bogdan și Radu, de matrișerul Kramer și inginerii Lalici, Munteanu și Traian Constantin) și nu mai puțin pe baza unui extrem de întreprinzător atelier mecanic.

Ar fi încă altele fapte de adăugat! — lupta „contracronometru” pentru asimilarea rapidă a materiilor prime românești, cu o contribuție decisivă a specialiștilor de la ICECHIM București; implementarea pe 10 computere proprii a întregului proces de lansare-urmărire-raportare a producției; tehnologiile de ultimă oră în materie de transport intern etc. Dar suma eforturilor depuse, adică **eficiența**, la scara întreprinderii, o dă în ultimă analiză faptul că noua investiție, aflată în curs de finalizare, asigură celor 800 de oameni de la SPUMOTIM (fabrică a industriei ușoare) posibilitatea să realizeze o producție globală tot atît de mare cît o uzină constructoare de mașini sau electrotehnică de mărime medie!

...Din acest uriaș creuzet al soluțiilor ingenioase, anii ce au mai rămas pînă la finele cincinalului ni se prezintă în termenii extrem de compleși și multe din datele care privesc dezvoltarea sectorului depășesc chiar obiectivele înscrise în documentele Congresului al XI-lea al partidului. De importanță

decisivă în acest cadru, alegerea de către doctoranzii fabricii a temelor de disertație își are o logică explicație în eficiența ei economică, dar și cu dimensiuni multiple de ordin tehnic, organizatoric, uman și social. Concret, foarte tînărul inginer Liviu Cotarcă (26 de ani!) propune noi „Aplicații în domeniul materialelor plastice a triazinelor” adică a unor cicluri carbon-azot care asigură spumelor poliuretanică o calitate încă nesoluționată definitiv nici pe plan mondial. Cu aceleași efecte importante dar folosind alte baze de materii prime — bineînțeles indigene! — se înscriu și preocupările inginerului Al. Târnoveanu, în „Contribuții la chimia și tehnologia poliuretanilor”. În sfîrșit, tema de disertație a inginerului Marcu e cea mai complexă — afirmă specialiștii de la SPUMOTIM — nu pentru că autorul ei e... director; e cea mai complexă prin faptul că aduc îmbunătățiri structurale procesului de obținere a spumelor flexibile, adică a **tehnologiilor de bază** din întreprindere — inclusiv sub aspectele esențiale care privesc actualele și viitoare investiții: proiectele de execuție și utilajele conducătoare. La fel, celelalte două teme de disertație, ca și zecile de propuneri, idei, soluții și inițiative pornite din chiar secțiile de producție explică mai amănunțit virtuțile acestui vrednic colectiv, în care se îmbină, într-o armonioasă simbioză, tineretea și elanul cu experiența și gîndirea tehnică modernă.

Prin asemenea nuclee, știința se dovedește o pirghie hotărîtoare, puternică și eficientă în dinamica producției, deși lucrurile nu se rezolvă de pe o zi pe alta; complexitatea temelor de cercetare presupune uneori zeci și zeci de luni de investigații științifice — așa cum e, de pildă, cazul unei idei conținute în disertația directorului și care, transpusă deja în practică, a și adus o economie de 3 milioane de lei. „Oamenii cu idei” din fabrică — și aceștia sînt foarte numeroși — pot participa fără invitație specială la dezbaterile obișnuit-lunare ale consiliului științific: — forum de drept al inventivității uzinale, în care se întîlnesc, deopotrivă, inginerii și muncitorii de înaltă calificare, fie că aceștia sînt operatori de instalații ori specialiști în electronică, mecanică fină și automatizări. Cert e (potrivit calculelor inginerului Târnoveanu) că minimum 30% din timpul de muncă al colectivului e ocupat cu rezolvarea temelor de cercetare, în rest se lucrează la treburile curente de producție, dar cu toate acestea, efectul economic cel mai direct al creativității specialiștilor de la SPUMOTIM se măsoară, anual, în milioane de lei beneficii, iar noile rețete lansate prin renunțare, tot mai substanțială, la importuri ușurează balanța de plăți a țării cu circa 10 milioane lei-valută numai în acest cincinal.

...O muncă extraordinară de laborioasă, contribuții fertile, generatoare de noi tradiții industriale — o experiență la nivelul secolului XX, intrînd la rîndul ei, ca un curent stimulator, în traiectoria și mai vastă a chimiei românești!

MIREL BRATEȘ

INTELIGENȚA ROMÂNEASCĂ

IN LUME

Din nou oftalmologia

La începutul acestei săptămîni, s-a întors la București, dintr-un mai lung periplu științific european, profesorul Petre Vancea, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, inventatorul medicamentului E.T.O., personalitate de marcă a oftalmologiei internaționale. Între 8 și 14 mai, profesorul Vancea a luat parte la cel de-al 83-lea Congres al Societății franceze de oftalmologie, desfășurat la Paris, în Palatul Congreselor Centrului Internațional, ocazie cu care a înfățișat auditoriului, format din peste 3 000 de medici veniți din toate colțurile lumii, comunicarea „Rezultate tardive obținute prin dacriostenoză”. Rod al colaborării dintre Petre Vancea și colectivul Clinicii de oftalmologie din Iași, comunicarea amintită a stîrnit un deosebit interes în rîndul participanților la congres. Președintele în funcțiune al Societății franceze de oftalmologie, reputatul profesor P. Bec de la Toulouse a insistat în cuvîntul său de închidere asupra valorii remarcabile a comunicării specialistului român, amintind că a ajuns la rezultate științifice asemănătoare, numai că nu studiind 520 de cazuri, cite au stat la temelia „Rezultatelor tardive”, ci doar 250, de unde „importanța de excepție a afirmațiilor profesorului Vancea”.

Au urmat, între 13 și 16 iunie, la Stockholm, lucrările celui de-al 2-lea Congres mondial de Ergoftalmologie, la care profesorul Petre Vancea a participat ca invitat de onoare și în calitate de vicepreședinte al Societății Internaționale de Ergoftalmologie, înființată în 1966 prin strădania unor personalități medicale din mai multe țări ale lumii, între care și academicianul român. Congresul de la Stockholm și-a propus — și a obținut — realizarea unei ample informări și documentări în domeniul prevenirii accidentelor oculare de muncă, printr-o mai strînsă cooperare între societățile naționale și instituțiile de resort din fiecare țară, sarcină încredințată profesorului Vancea care, timp de un an, a căutat să stabilească o legătură mai intimă între grupurile de studii ergoftalmologice din peste 40 de țări ale lumii.

Reuniunea științifică din capitala Suediei s-a desfășurat sub forma a 4 simpozioane, tratînd teme de maximă importanță pentru oftalmologia contemporană („Accidentele oculare datorate radiațiilor electromagnetice”, „Traumatismele ochiului”, „Arsurile chimice și leziunile oculare toxice”, „Vederea necesară în procesul muncii”), în cadrul cărora specialistul român și-a exprimat de mai multe ori punctul de vedere, ascultat cu stîmă datorată opiniilor unui adevărat deschizător de drumuri. În cadrul congresului, ca o recunoaștere unanimă a meritelor personale ale profesorului român, dar și ca un semn de prețuire la adresa serviciilor aduse dezvoltării ergoftalmologiei de școala românească de medicină, Petre Vancea a fost ales, alături de renumiții profesori Jules Francois, A. Dubois Poulsen și G. van Bahr, membru de onoare al Societății Internaționale de Ergoftalmologie.

OVIDIU NEGOIȚĂ

Un primar și frumusețile cotidiene ale orașului

Sigur, nu e în intenția mea să realizez o privire monografică asupra Medgidiei — deși profesorul de matematică, astăzi pensionar, Cornel Marinescu a încheiat de mult, în trei variante, o astfel de lucrare, care-și așteaptă editorul. Din această monografie de altfel aflăm că Medgidia era un punct de strângere a recoltelor dobrogene destinate altor drumuri. Ceea ce părea, pe atunci, o minune sau, oricum, ceea ce dădea pulsul intens al traficului feroviar a devenit acum o simplă referință de o fragilitate vecină inexistenței, deoarece cele două trenuri care cutremurau văile cu alaiul lor metalic nu mai pot suporta comparația cu cele 360 de perechi de garnituri înregistrate aici, acum, în 24 de ore! Uneori și simplul tranzit conferă o oarecare notorietate unor locuri neînsemnate dar, în cazul de față, schimbările sînt profunde și țin de o nouă structură întrucît din Medgidia, dacă ne referim chiar la domeniul agricol, pornesc anual spre diverse destinații 1 800 vagoane de vin, circa 14 000 tone de struguri, 8 000 tone de piersici, 1 000 tone caise, 6 000 tone porumb, 4 000 tone grâu, toate ale orașului, pentru că acesta și-a conservat și vocația de producător agricol. Dar înainte de toate și-a cîștigat noua condiție ca forță industrială de nivel republican: de aici se expediază peste 2 milioane t de ciment anual, 1 milion t de plăci de azbociment, 7 000 de remorci, 3 500 prese de balotat paie, peste 3 000 piese de schimb pentru auto-tractoare și alte multe produse industriale. La I.M.U.M. ca și la Ciment lucrează în prezent un mare număr de oameni, ceea ce asigură un anume puls întregii așezări, orînduindu-i viața pe criterii specifice, care se întîlnesc în centrele tradiționale ori mai noi ale industriei noastre. Orașul se luptă să țină acest pas și să și-l facă simțit pe al său. Astfel, dacă populația Hunedoarei a crescut de cinci ori în perioada post-belică, cea a Medgidiei a sporit de trei ori. Explicațiile sînt desigur multiple, dar cele fundamentale țin de noile investiții industriale amplasate aici. Saltul e impresionant căci, cercetînd scriptele, constatăi că în 1948, de pildă, orașul avea doar 5 000 de locuitori, iar acum numărul lor a urcat la 51 000! Dacă ai în față cele trei etape de dezvoltare a întreprinderilor de utilaj mecanic și de ciment și documentele privind sporul populației, stabilești, instantaneu, corelarea lor. De altfel, Medgidia este unul dintre orașele cu cei mai puțini pensionari, media de vîrstă a cetățenilor săi variînd în jurul cifrei de 35 de ani.

„Cine a băut apă de aici nu mai pleacă” — această afirmație, cu pronunțat iz poetic, aparține primarului Medgidiei, Ilisei Iftimie, un om robust, greoi în mișcări și gesturi, rapid însă în judecată și hotărîri, pentru că el cunoaște tot ceea ce există și se petrece în oraș, deși e venit de pe meleaguri bucovinene cu peste un sfert de veac în urmă. Ce vrea să însemne afirmația sa? Evident că apa este bună, deși știam că, dimpotrivă, era rea, cît se poate de rea, și se aducea cu sacaua la casele oamenilor. Peste 3 000 de vagoane de stuf au fost cărate de pe mlaștina permanentă a Medgidiei, focar de infecție, azi dispărut. Și tocmai apa, calamitatea localității de acum cîțiva ani, a devenit atracția sa actuală! Primarul explică și mă obligă să probez. Într-adevăr, apa este dulce și rece, ca și cum ar fi stat în frigider. Dar nu stătuse. E scoasă din cele 3 puțuri, dintre care unul de 1 200 m adîncime. De aici ajungem la problemele gospodărești. Notez: 85 km de asfalt, adică toate străzile, dar pus ca lumea, că pe aici circulă camioane și utilaje de peste 30 de tone, 65 ha de parcuri, o pepinieră de arbori irigată de 11 ha și așa mai departe. Cum s-au înfăptuit? O spune Ilisei Iftimie în limbajul său colorat și sincer.

— Cît am fost „raion” n-a existat preocupare pentru oraș. Numai cînd auzeam de Medgidia oamenii își puneau mîna în cap și-o luau din loc. A fost nevoie și de muncă, bineînțeles, dar și

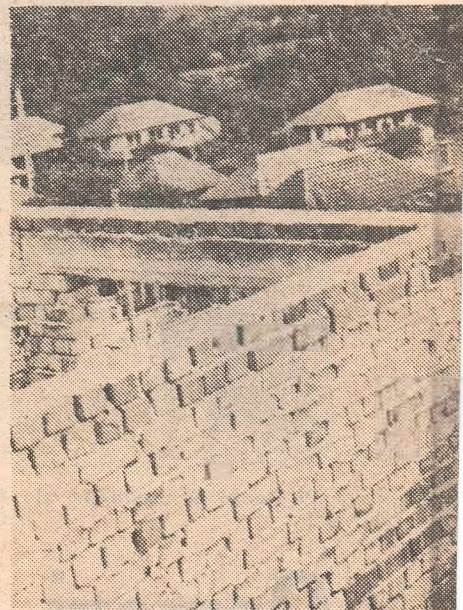
de încăpăținare, din partea noastră, a celor de aici. La început, am făcut o baie tocmai în cartierul cel mai sărac, în Poligonul Viilor, cum îi zicem. Era gratuită, dar și obligatorie. Țineam fișe, la zi, care cînd s-a spălat. Vă vine să rîdeți, ai? Dar așa a fost. Acum nu mai e nevoie de așa ceva. Am canalizat în întregime orașul, oamenii au, cel puțin în curte, dacă nu chiar în case, robinetul. Cînd mă mai întîlnesc cu unii, facem haz amintindu-ne cum au intrat îmbrăcați în baia publică!

Rvine mereu în vorbirea tovarășului Ilisei cuvîntul „gîndesc” și tocmai de aceea îl mențin, cu toate canoanele stilizării care ar impune eliminarea lui, însă m-am convins că într-adevăr acest om, aparent ursuz, a învățat să gîndească și pentru el și pentru ceilalți. Dar a făcut-o pentru a trece la acțiune. Pentru a îndrăzni. Îl întreb chiar, de ce nu se plînge de lipsa eficienței, de birocrațism, de treptele intermediare, ca alții, și-i cer să-mi dezvăluie secretul stilului său de muncă, ce-l caracterizează.

— Gîndesc că totul depinde de voință. Cînd vrei ceva cu tărie nu se poate să nu reușești. Forța credinței tale îi convinge și pe ceilalți, fie pe cetățeni, fie pe șefi. Am vrut să facem bowling-ul pe care l-am văzut. L-am făcut. Cu 4 piste, cu atele 4 de popice, cu mese de ping-pong, de șah, rummy,

Orașul acesta a stat, multă vreme, sub pecetea nodului de cale ferată și a prafului de stepă și, mai târziu, sub griul cimentului așezat în straturi, rareori spălate de ploaie, pe olandele caselor. Acum, cu excepția vechiului cartier vecin fabricii de ciment, ocrotit într-o măsură oarecare prin noile instalații care beneficiază de filtre electrice antipoluante, aerul Medgidiei este bun. Atît cel pe care-l inhalează plămîni, odată cu miresma zecilor de mii de arbori și arbuști (76 000 plantați doar în acest an), a milioane de flori (aproape 1 milion și jumătate sădite în 1977), cît și cel, la fel de important, pe care-l resimte în totalitate urbea și căruia i-am spus atmosferă, dar nu în sens științific, ci social, spiritual.

Iată, în acest sens, un simplu fapt: muzeul de artă de o valoare deosebită și multiplă. Deosebită pentru că expun maeștri ai artelor plastice românești ca Petrașcu, Tonitza, Dărăscu, Lucian Grigorescu, Steriadi, Șirato, Țuculescu, Ciucurencu, Ion Pacea, Spiru Chintilă și alți pictori, mai ales dobrogeni, lucrări de sculptură, tapiserii. Orașul este innobilat prin lucrări decorative, ceramică monumentală, realizate de artiști reputați și tineri în plină afirmare, cu prilejul taberelor și simpoziunilor de artă plastică devenite tradiționale. E impresionantă înșiruirea de statui de pe faleză canalului din

În prim-planul peisajului și al vieții:

Bumbesti dar care

(Urmare din pag. 1)

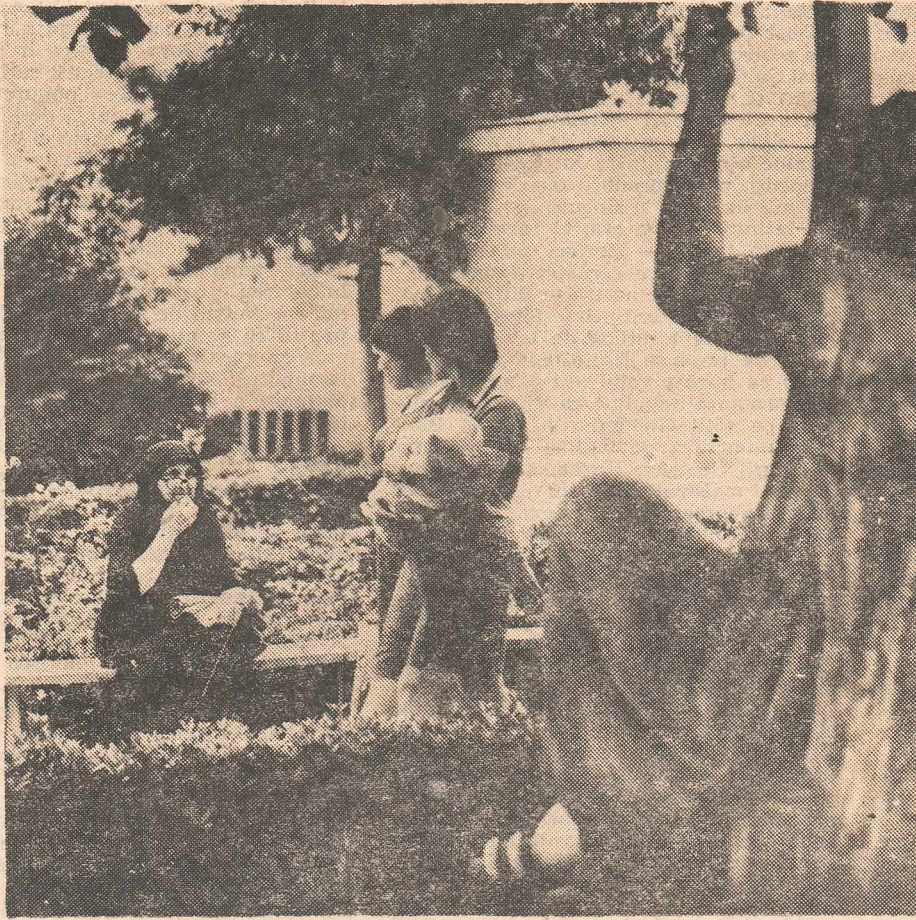
viață încă nedetronate din structurile lor arhaice, o lume o necuprinderilor geografice și istorice, o lume ale cărei fruntării se îngînă cu veșnicia, o lume de indeletniciri, obiceiuri, rituri aflate la o distanță de secole de orașul ce va veni.

Sîntem într-o lume bătrînă, poate cea mai bătrînă a bătrînului Gorj.

Sîntem, în același timp, într-o lume modernă, poate cea mai modernă, prin înfățișare a peisajului, prin dinamism și efervescență a vieții, dintre cîte se află, la ceasul de față, în așezările țărănești ale țînutului.

O LUME NOUĂ — O LUME MODERNĂ — ȘI NAVETISMUL SĂU CĂTRE SINE

Cînd intri, venind dinspre Tg. Jiu, în Bumbesti, diferențele de priveliști între orașul-reședință al județului (aflat la numai 18 kilometri) și așezarea mîntorilor defileului sînt, practic, aproape inexistente. Satul e dominat de blocuri (peste 2 500 de apartamente date în folosință, peste 500 prevăzute a se construi în acest cincinal), e dominat de turnuri industriale (de mai mulți ani vatra Bumbestiului este sediul unei mari întreprinderi de interes național. Întreprinderea mecanică Sadu, autoarea frigiderului „Fram”), pe străzile asfaltate nu trec ciobani călări, ci automobile cu șoferi înmănușați (peste 200 de autoturisme particulare, înregistrate pînă azi în scriptele primăriei), magazine moderne, librării, farmacii, restaurante, liceu, școli de toate profilurile, spital cu 225 de paturi, o policlinică cu șase cabinete, cinematografe, muzee, fabrici de pîine, baze sportive, complex meșteșugărești și comerciale, instalații pentru termoficare, pentru alimentarea cu apă, pentru canalizare etc., adică toate ce are un oraș, mîi puțin poluarea (pădurea din jur încă mai e și, încă fiind încă mai dă ozon), flanchează priveliștea, încercuind ulițele bătrînului sat și deschizîndu-l, în același timp, spre toate zările. Motivele civilizației citadine, în tre Tg. Jiu și Bumbesti, migrează, sa se revelează simultan, sub același semn complex și adesea copleșitor, al noului inclusiv — aproape de migrație — navetismul, revelabil aici printr-o înfățișare aparte. Într-o vreme în care migrații satului spre oraș a căpătat, pretutindeni la noi, proporțiile pe care le știm aici, la Bumbesti, asistăm la fenomenul invers, adică la curentul contrar, adică la o migrație — la un navetism — cître sat, printre navetiști numărîndu-se și orașeni. Adică pe lingă miile de localnici care lucrează la I. M. Sadu, al mii (vreo trei mii), inclusiv oameni Tîrgu-Jiului, vin, diminețile, cu autobuzele (39 de autobuze) sau cu trenurile (pe raza acestei comune-mamut, care cuprinde întreg defileul Jiului, sînt mai puțin de 7 stații C.F.R.), spre v

Și totuși Medgidia este unul dintre orașele cu cei mai puțini pensionari.

Fotografie de EMANUEL TÂNJALĂ

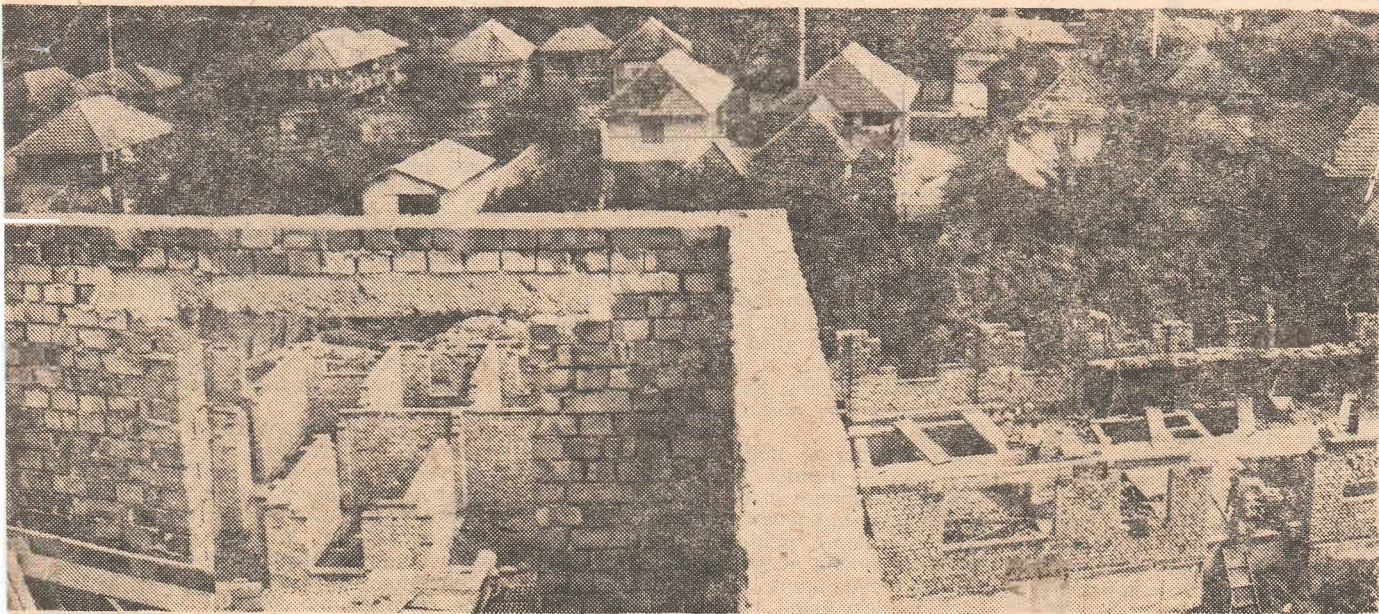
biliard. L-am copiat pe cel de la Olimp și l-am făcut integral la noi, cu sprijinul celor mai buni meseriași. N-am dat un bănuț nici de-al nostru, nici de alt fel. Acum, seară de seară, 400—500 de tineri îl frecventează. Un leu intrarea. Fără alcool și fără țigară. Cu banii respectivi cumpărăm instrumente pentru fanfară, costume pentru echipele de dansuri și altele. Au copiii ce să facă în afara școlii și a uzinei. Eficiența ține de noi, nu de scripte. Cînd vrem ceva îi adunăm pe oameni și le zicem deschis: noi iată la ce ne-am gîndit, voi ce părere aveți? Ei ne spun, și atunci împărțim sarcinile. Ce fac ei, ce facem noi. Așa am dus, în doi ani și jumătate, asfaltul pînă în buza spațiului agricol. Terenurile degradate din jurul orașului au devenit livezi de pomi. Ne plac castanii. Pentru umbra lor, pentru verdeața lor. Specialiștii n-au fost de acord. Nu, că nu prinde aici castanul. Ce-o să fie dacă o să încercăm? Și-am încercat. Cu 50 de bucăți. S-au prins toți. Acum avem pepinieră.

sistemul de irigații dobrogenean, cunoscut sub numele de Carasu, adevărat parc destinat exclusiv artelor. Tot înfrumusețării traiului zilnic al oamenilor le sînt destinate noul bazin de înot sau patinoarul aflat în construcție.

Regăsesc în notele mele înregistrat regretul lui Ilisei Iftimie atunci cînd a încercat să-mi spună de ce nu a devenit încă Medgidia municipiu. „Sînt niște norme, mi-a răspuns, dar și fără ele noi sîntem de fapt un municipiu. Cineva însă trebuie să bage de seamă aceasta. Mă mai gîndesc că pe la noi trece Valul lui Traian... și sîntem chiar în mijlocul Dobrogei. Poate vom avea și o statuie a lui Decebal, că monumentul lui Traian. de la Adamclisi, își merită o replică dacică, poate la fel de frumoasă”.

Plecînd din Medgidia, încerc să-mi reamintesc orașul de altădată și-mi vin în gînd cuvintele auzite, nu o dată, în casele acestor oameni, vorbeau despre o așezare de lut pe care vor s-o dăruiască posterității zidită în marmură.

EMANUEL VALERIU

a construcție.

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Jiu, o lume care trăiește azi, respiră de-a dreptul în viitor

fiul sat de moșneni, sat cu blocuri moderne, dar și cu stîni și „conace” pierite prin noaptea codrilor, ca spre un centru de largă iradiere, de intensă pozitivare a noului.

Deci Bumbestiul, precum spuneam și începutul acestor rînduri, are un „urban” de acum format. Deci Bumbestiul, pregătindu-se să devină oraș, se pregătește, de fapt, să primească nu o vestitură nouă, nu un transfer de civilizație, ci confirmarea unei realități înstituite pe-aici de mult.

STATUL DE AZI — ORAȘUL DE MÎINE LA O RĂSCRUCE PATETICĂ ȘI ÎNTREBĂRI

Deci noul, la Bumbesti, s-a impus de mult, s-a impus pînă la acoperirea tabloului, pînă la covîrșirea tradiției, deși noul, reprezintă doar niște ani, iar tradiția niște secole. În fiecare casă există azi doi-trei angajați (inclusiv femeii) la uzină. De ani și ani, nici un tîrziu al locului nu mai urcă spre mîntii, la „conace”, toți, fără excepție, că treptele unui „grup școlar” care-i în fapt un oraș al tinerilor, un oraș-sat al Bumbestiului (unul din cele mai moderne grupuri școlare din cîte am vădit pînă azi, excelent echipat, de fapt uzină-școală, cuprinzînd peste 2000 de elevi, cuprinzînd un liceu cu profil industrial, o școală profesională, o secție stliceală). Din cele 154 de „conace” crise în registrele primăriei, 35, în imii ani, au fost părăsite, alte cîteva sînt vizitate, doar cînd și cînd, mai mult de urși decît de oameni. Din cei 300 de locuitori ai Bumbestiului, doar de bătrîni își mai fac veacul prin lele codrilor, ei fiind ultimii mohi ai „conacelor”, ei fiind ultimii din univers adamit, acum părăduit, rîdut, ei privind cu sfială, de acolo, sus, spre turnurile industriale și spre curile din vale, ca spre o lume pe care n-o mai cunosc, pentru care nu au instrumente de supunere sau de negare. Constantin Bucă, președintele C.A.P.-ului (C.A.P. ce cuprinde două sate ale Bumbestiului, Tetila și Curtișoara) are sub păstrirea sa, din cei 10 000 locuitori ai comunei, doar 96. Doar din 10 000, au mai rămas țărani, „țărani integrali”, cum zice el, între care bați sînt numai 19, restul femei, încare tineri nu e nici unul, numai oameni la vîrstele cărunteții. Chiar și „țărani integrali”, adaugă primarul Stănescu, „își schimbă profilul”, fiindcă și ei au s-a schimbat, C.A.P.-ul luază mecanizat, cu tehnici și cu tehnologii moderne, munca la cîmp devenind, practic, o variantă a muncii industriale, omul din C.A.P., ca și din fabrică, reglîndu-și viața la ceasornic, nu după cîntecul cocoșii — cocoși, de fapt, nici nu prea sînt fiind prin curți, fiind mai mult pe mîntii, pe la ultimele „conace”. Și, pătate cu dale de piatră și imobile cu trandafiri urcători, revăr-

sați somptuos peste șpalieri metalice, nici n-ar mai îngădui găinațul patriarhal, așa cum omul locului, muncitor la uzină sau „țaran integral”, nu mai îngăduie, în gospodăria sa și în viața sa, decît acele ecouri sau rudimente ale vechimii, ale „specificului”, ce se pot converti, în atingere cu modernul, cu noul, în fapt de artă. Casele încă păstrează, în linii mari, canonul arhitectonic al locului, al casei de munte pe temelie înaltă, în care se încastrează un beci uriaș, întunecos ca o bolgie, dar soba-ursoaică dispăre, înlocuită cu instalația de calorifer, fîntina cu ciutură rămîne doar ca podoabă a curții, apa venind acum prin robinet, dispar și gardurile lenese de răchită, cu răchitele-broderii împletindu-se savant în jurul parilor de salcim, înlocuite cu grilajuri de fier sau garduri de zid ori din mozaic de pietre. Peste ani, spune Ion Stănculete, și nu peste mulți, cel ce va vrea să-și imagineze Bumbestiul-sat se va afla la o răscruce de întrebări. De fapt, o răscruce de blocuri și turnuri industriale avînd ca anexă un muzeu: două-trei case vechi, dacă vor mai fi. Se va afla la răscrucea patetică în care se află arheologul de astăzi, căutînd chipul civilizațiilor dispărute, îngropate sau șterse sub colbul vremii. A trebuit ca tocmai el, primarul, „oraș al noului!”, să se ia de piept cu vreo cițiva, ca să-i convingă să păstreze niște frumoase case și acareturi purtînd marca arhitecturii locului. În Curtișoara, lîngă celebra culă a locului (una din cele mai frumoase ale Olteniei, restaurată azi, transformată în muzeu etnografic), s-a inaugurat, acum cițiva ani, un „muzeu al satului”, un mare muzeu în aer liber, cu arhitecturi specifice zonei, muzeu a cărui necesitate a fost impusă tocmai de repezile, prea repezile transformări ale locului, care șterg cîteodată totul, care rup caierul vremii, lăsînd istoria să bată în gol.

ÎNTRU TRECUT ȘI VIITOR SE AFLĂ OMUL

Afla la incidența celor două presiuni de naturi diferite, a tradiției și a noului, satul, ca orice sat românesc, are a-și pune nu problema de a opta pentru una sau pentru cealaltă, fiindcă opți-

nea s-a făcut de mult, ci de a menține o structură — sau acea parte vitală a unei structuri — care înseamnă, de fapt, ființa lui. La mijloc, între cele două presiuni, stă omul, eul lui (ce, înainte de-a fi „urban” sau „rural”, estrict uman!), deci o structură ce nu ține numai de trecut, nici numai de viitor, ci în egală măsură de amîndouă. Nu poți admite priorități în acest război cu timpul, fiindcă a te lăsa descoperit față de unul din cei doi factori înseamnă să riști a-i primi presiunea în întregime, afectînd astfel un echilibru, vătămînd poate ființa omului și ființa obștii.

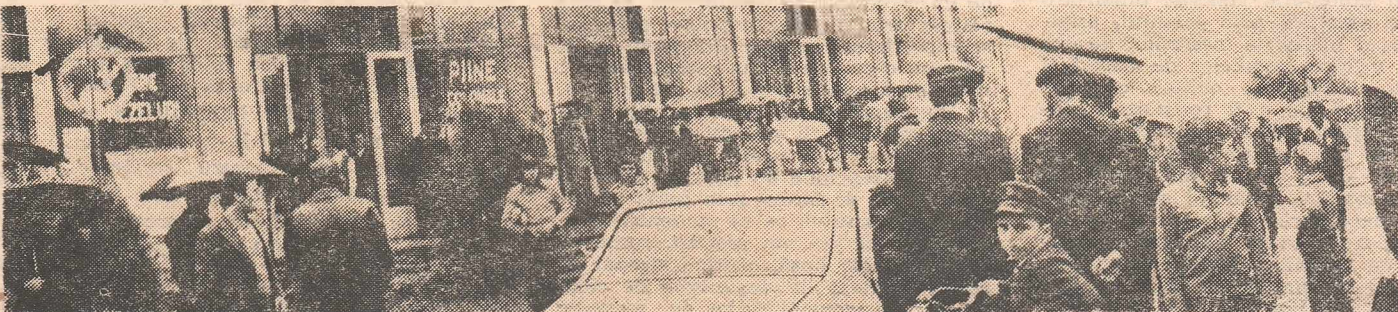
Iată, mii de oameni ai Bumbestiului sînt de-acum muncitori, maiștri sau ingineri, primesc o remunerație (o substanțială remunerație!) la zile fixe, nu mai sînt la cheremul pămîntului, al capricioasei calendaristici agro-pastorale, unii din ei s-au mutat la bloc, copiii lor învață la liceul industrial, vor deveni și ei muncitori, maiștri sau ingineri. Ce-ar mai putea avea de-a face ei cu „tradiția”, cu pămîntul, cu calendaristica hesiodică a țaranului sau păstorului, cu grîul și cu cartofii, cu vacile și cu oile? Și totuși au. Și totuși ei, acești muncitori, acești oameni ai noii tehnici, cînd se întorc din uzină acasă (mulți din ei, la volanul propriilor mașini), mîncîcă în fugă și pleacă la cîmp. Muncitorii, maiștrii și inginerii Bumbestiului, proveniți din localnici, muncesc și la C.A.P., în acord global, alături de „țărani integrali”, ei înșiși niște inși „cu profil schimbat”, ei înșiși niște oameni ai noii tehnici. Vasile Bălănescu, muncitor de înaltă calificare, cu o soție colegă de fabrică, cu cei doi băieți plecați la carte (amîndoi sînt studenți), are lot în acord global, îl muncește bine, îl duce la mari recolte. Grigore Hîrșu, fost țaran, astăzi mastru la I.M. Sadu, muncește cu nevasta și cu fiica (fiica e absolventă de liceu) pe tarlalele aceluiasi C.A.P. Mircea Curelea, profesor la Tg. Jiu, la Liceul „Tudor Vladimirescu”, face zilnic naveta acasă, în Bumbestiul care-l așteaptă să-și suflece mînele, să muncească pămîntul, să-și ajute părinții la îngrijitul pomilor (grădina și curtea li-s pline de meri și peri) și la legume

(au în grădină un solar pentru roșii). Inginerul Grigore Maru, fiu de țărani din Curtișoara (părinții lucrează la C.A.P.), fost țaran, fost muncitor, absolvent la „seral” al liceului din Bumbesti, absolvent de facultate la București, își ajută părinții (de a căror casă ca prispă s-a despărțit de curînd, ca să se mute la bloc) oricînd e toiu și greul muncilor pe tarlale, fiindcă el, inginerul trecut prin școli, citadinizat pînă-n virful unghiilor, cu o nevastă farmacistă, cu o fată studentă, încă mai simte, sub unghiile lui, amintirea țărinei, încă știe să dea cu sapa, încă știe să dea la coasă și, mai presus de toate, el, ca atîția alții, se simte fiul acestui pămînt, se simte adînc implicat în tot ce înseamnă și ce devine acest pămînt. Într-un sat în care înfățișarea de sat dispăre, în care „conacele” de pe culmi devin bîrlaguri de urși, într-un sat în care „satul” (sau ce-a mai rămas din el) e o anexă muzeală a Curtișoarei, într-un sat în care nici „țaranul integral” nu-și mai îmbracă duminica scurta albă sau cioarecii muntenesți, recoltele totuși cresc, efectivele animalelor sînt și ele în creștere, fiindcă, peste toate schimbările și prefacerile, peste tot ce se pierde, peste însăși pierderea noțiunii de „sat”, se păstrează acea legătură străfundă, îndeturnabilă, invincibilă, cu pămîntul, cu vatra, cu ființa, legătură dincolo de care, individual sau social, nu mai există, nu mai poate exista, cred cei ai locului, decît declinul.

Cazurile de parazitism social lipsesc. În Bumbesti, tot omul muncește, vrea să muncească și, evident, are unde. Între uzină și C.A.P., drumul spre muncă e măsurat de pietre kilometrice — constituite în mari edificii — care înseamnă șantiere de construcții, care înseamnă două moderne cariere de piatră, un mare sector de exploatare forestieră, un complex de creștere și îngrășare a porcilor cu o capacitate de 30 000 de capete, o fermă I.A.S. cu 10 000 de oi. În Bumbesti, unde trei sferturi din populație e alcătuită de tineri, nu sînt, ni se spune, „juni corupți”, juni care, loviți peste noaptea de amnezie, să uite unde e fabrica, șantierul, C.A.P.-ul, școala, familia, biblioteca, punctele cardinale. Activitățile politico-educative și cultural-artistice, dedicate cu precădere acestor tineri (activități la care participă, cu răspundere civică, toți cei aproape 200 de intelectuali ai locului), se împletesc cu intoleranță obștească, muncitorească, față de orice simptom sau încercare de dezertare de la sporirea bunurilor unei civilizații din care toți se împărtășesc.

Industria, blocurile, civilizația citadină, marea construcție a acestor ani, întregul spectacol al noului, care ocupă cu strălucire și fast scena locului, acaparează prea mult privirea, ca s-o mai poți strecura și prin culise. Fără să se blazeze, ochiul nostru s-a obișnuit prea mult cu prefacerile de anvergură ca să le mai poată înregistra pe cele de nuanță, ca să mai poată înregistra acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus și vibrație aparte unei compoziții de culori, însufliindu-i căldura vieții. Deci nu numai turnurile industriale și blocurile cu multe etaje, dar și o casă care respiră prin perdele de trandafiri, dar și omul acestei case, omul acesta ce, după munca în fabrică, mai dă și cu sapa, se mai înhamă și la carul muncitor obștii, petrece un ceas și la club, se ocupă atent și de copii, de ce e-n capul și-n inima lor, compun o civilizație, o nouă civilizație. Toate acestea, într-un cuvînt, înseamnă o nouă calitate a vieții. Și ea, această nouă calitate a vieții, dincolo de statutul administrativ conferit unui loc — unui, să zicem, sat ce devine oraș — e ceea ce decide creșterea unui organism sănătos, forța lui și vitalitatea lui.

La Bumbesti, în viitorul oraș de pe malul Jiului, această nouă calitate s-a născut.

Un colț animat, într-o clipă de vîrf a zilei — dar toate colțurile Bumbestiului și toate clipele zilei sînt la fel.

Olarii, marfa (sau arta) lor și competiția de valori

E fantastic cum a supraviețuit acest meșteșug, această artă, cea mai veche, cea care ne-a însoțit de-a lungul unei strămilenare istorii. Nu există bilci, hram sau țirg în care să nu descoperi, printre mărfuri moderne, piramide de străchini și de ulcioare de lut, așezate la soare, pe rogojini sau pe țoluri, într-o revărsare de forme, de culori și motive ca o pajistă încărcată cu flori. Încă mai poți să cumperi, pe cițiva lei, un yas cu galbul unei urne romane sau o cupă gingașă ca un potir de crin. Unde-i o ripă de lut încă se mai găsește, netrecut în scriptele caselor de creație, cite-un bătrîn olar, ce, lângă roata lui preistorică, face ceramică, face artă.

Sigur, cîmpul acestui meșteșug se restrînge, rostul lui, atît de strîns legat de viață, e definit. Nu vom mai asista niciodată și nicăieri la înflorirea artei olarilor, cel puțin în proporțiile consacrate istoric, satul, ca principal amator de ceramică, deplasîndu-și preferințele și gustul spre produse noi, spre recipiente mai practice. Lipsind stimulentele cerinței, nici competiția între meșteri — singura producătoare de talente și de valori — nu se mai poate desfășura după tradiționalul ei curs. Ocrotirea valorilor, prin depistare și prin stimularea artizanului-creator, devine astfel o obligație, favorizată de faptul că, biologic, această specie de artiști există, încă există, încă durează, uneori încă proliferază. România dis-

pune de centre de olărie, cîndva faimoase, unde memoria produsului rafinat nu s-a pierdut, ea încă mai naște, încă mai poate naște valori, cu condiția ca această memorie creatoare să fie redesteptată, stimulată, ajutată să redevină activă.

Un astfel de centru, celebru nu numai la noi, este Hurezul Vilcei. Olarii Hurezului (încă în număr de cîteva zeci) nu pleacă cu arta lor (ei îi zic „marfă”) la nici un țirg și la nici un bilci. Ei își așteaptă clienții acasă, în micul cătun care se cheamă „Olar” și care cunoaște, poate de secole, pelerinajul consumatorilor, în timpuri mai noi al colecționarilor de ceramică. E un centru străvechi, de mare faimă încă din vremea lui Brâncoveanu, cu un loc definit și marcant în ierarhia noastră artistică de valori. Prin desen și prin motive ornamentale, în primul rînd, dar și prin formă și prin culoare, ceramica de Hurez este o definiție, concentrînd ca într-o sinteză cele mai alese însușiri ale acestei arte, bătrînă ca și pămîntul, document de cugetare și de sensibilitate plastică a românilor, valorificînd pînă la strălucire calitățile fondului etnografic general, dîndu-le o expresie specifică prin talentul, originalitatea și măiestria meșterilor de aici. Și este meritul organelor de partid și de stat, al forurilor culturale-artistice ale județului, de a fi restituit, în ultimii ani, prin măsuri adecvate, faima Hurezului, atît ca un centru creator de valori cît și ca un țirg-competiție sau țirg-concurs, atrăgînd aici meșteri olari din toată țară și, odată cu ei, un public larg, din an în an mai larg, al amatorilor de ceramică populară artistică. Acest țirg-concurs se cheamă „Cocoșul de Hurez” și se ține anual, în prima duminică a lui iunie. Anul acesta, el s-a aflat la a șaptea ediție, adunînd, ca și în edițiile precedente, meșteri olari din Hurezu și din Vlădeștii Vilcei, din Curtea de Argeș și din Oboga, din

Harghita și Tirgu-Mureș, din Miercurea Niraj și din Corund. Mai restrîns ca-n alți ani (anul trecut, de exemplu, au fost prezenți și meșterii olari ai Marginei, creatorii splendidei ceramici negre, și, din aceeași Moldovă, autorii nu mai puțin faimoasei ceramici de Cuti, anul acesta absenți), el ne-a oferit totuși niște valori și, lingă ele, niște semnificații, a căror consemnare se impune.

Am intrat în incinta țirgului, amenajat pe tăpșanul campingului de la Hurez, cu căsuțele transformate în expoziții (fiecare meșter avîndu-și căsuța sa, decorată interior și exterior cu „marfa” sa). Era prezentă aici, pe un sfert de pogoan, o întreagă lume, lumea cea veche a olarilor-artiști ai românilor, adusă la zi și împinsă spre mîine de niște meșteri care, îmbogățindu-și mereu căutările cu noi elemente, propunîndu-și adesea încercări îndrăznețe, elaborări rafinate, sinteze chiar, nu uită o clipă modelul arhaic, originar, autentic, tiparul formelor verificate de timp, codul prim de culori și motive. Acești meșteri sînt, la ceasul de față, niște glorii ale domeniului, niște nume intrate de mult în manualul de artă. Ei se numesc Aurelia Ogrezeanu sau Dumitru Mischiu (Hurez), Dumitru Șchiopu (Vlădești), Ion Răducanu (Oboga), Alex. Iosza (Corund) sau Tompa Francisc (Tg. Mureș). Ei se disting, ca în cazul Aureliei Ogrezeanu, printr-o viziune a obiectului ca înțreg decorativ, fiecare element concurend la echilibrul perfect al totului, obținîndu-se prin aceasta armonii de mare rafinament și obținîndu-se, prin aceasta, și niște premii. (Aurelia Ogrezeanu a obținut, la actuala ediție a „Cocoșului de Hurez”, Premiul I. La ediția precedentă, ea și-a adjudecat aceeași distincție. Este soția celebrului Stelian Ogrezeanu, pe care mulți dintre olarii tineri ai Hurezului și-l recunosc ca magistrul, dar care, păcat, ne-a văduvit de participarea sa la țirgul-concurs, el fiind, și în anul acesta, ca și la ediția precedentă, membru al juriului). Ei, acești meșteri, se disting, ca în cazul lui Dumitru Șchiopu din Vlădești, și prin desen, prin motivul ornamental străvechi și specific zonei, și prin culoare, și, mai ales, prin frumusețea desăvîrșită a formelor, ploștile și ulcioarele cu semnătura lui Șchiopu fiind adevărate modele ale ceramicii de acest tip. Ei se disting, ca în cazul lui Ion Răducanu din Oboga, prin execuții de o mare finețe și, mai ales, prin culorile lor, prin efecte cromatice care dau vaselor un aer solemn, sărbătorec.

Ei, acești meșteri, se disting uneori și prin absență. Lingă Stelian Ogrezeanu, un alt mare absent al țirgului — unul din cei mai mari artiști ceramiști ai acestei țări — a fost hurezeanul Victor Viçooreanu. Stelian Ogrezeanu a fost prezent în juriu și, în competiție, prin Aurelia, soția lui, căreia juriul i-a acordat Premiul I. Victor Viçooreanu, cel mai ilustru, poate, reprezentant al ceramicii de Hurez, n-a făcut parte din juriu, n-a fost prezent nici în competiția meșterilor, n-a fost prezentă nici soția lui (Eufoșina, ea însăși o artistă de mare clasă, descendentă, ca și bărbatul ei, poate din cea mai veche dintre dinastiile de olari ai locului), absența celor doi nefiind, se pare, un accident, odată ce nici la ediția precedentă ei n-au fost văzuți prin căsuțele campingului. Și n-au fost văzuți fiindcă n-au prea fost invitați, fiindcă nimeni nu le-a creat (precum altora) condițiile necesare pentru a participa la o competiție ce, ca și publicul, le-a resimțit absența. E purul și amarul adevăr, e deci, s-o spunem deschis, o nouă și tristă ilustrare a faptului, remarcat cîndva de un cercetător al specificului, că, deși zestrea țării noastre populare e foc de scumpă, totuși ne mai permitem luxul de a nu o cunoaște (sau recunoaște) ori chiar de a o ignora (public, cel puțin!). În împrejurarea în care, în ațtea domenii ale culturii și artei poporului în care izvoarele au secat sau au înghețat, se întreprinde un gigantic efort de deșumare, de forare prin coaja pietrificată a timpului, ca să reanexăm ceea ce am uitat sau am pierdut, reconstruînd treptele lipsă, căutînd stropul de apă vie salvat de depunerile de colb, ignorarea personalităților de excepție care încă există, încă trăiesc, încă lucrează, încă fabrică artă, o mare artă, sub ochii noștri, e cel puțin stranie. E cel puțin straniu ca Victor Viçooreanu, nume de mare marcă, știut de o țară

întreagă și știut de specialiștii și de iubitorii de artă de pretutindeni, cu opere ale mîinilor lui împodobind atîtea muzee, să nu poată fi un profet (sau măcar o prezentă artistică!) în satul lui, din cauza unor mărunte ambiții locale, strict circumscrise Hurezului, a unor neînțelegeri pe care ne e greu să le explicăm, nicidecum să le acceptăm.

Sigur, nimeni nu-i profet în satul lui... Noroc că valoarea operelor lui Victor Viçooreanu nu o decide verdictul (sau, cum spuneam, neînțelegerea) unui micuț și oarecare for local. La cîteva zile după țirgul-concurs de la Hurez, ziarele au publicat listele laureatilor Festivalului național „Cîntarea României”. La ceramiști, Premiul I pe țară i-a revenit, firec, celui mai bun, care nu era altul decît Victor Viçooreanu. El e bun — el e cel mai bun — pentru România. El nu e cel mai bun — el nu e nici măcar bun — pentru Hurez.

Frumusețea și importanța țirgului hurezean — fiindcă țirgul acesta este realmente frumos și e, credem noi, cît se poate de important, ca factor stimulator de talente, pentru destinele ceramicii la români, el înscriindu-se ca un veritabil eveniment în cîmpul valorificării și dezvoltării tezaurului acestei arte, spre cîntarea celor ce l-au inițiat, îl veghează și îl păstrează — va ciștiga,

firec, prin menținerea sa cît mai strictă în tiparul ales și drept al competiției autentice de valori, spre beneficiul artei și al artiștilor, spre beneficiul nostru, al tuturor.

Vizitînd Expoziția repubiicană de artă populară, artă plastică și artă fotografică de amatori, deschisă la București sub auspiciile Festivalului național „Cîntarea României”, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o deosebită apreciere ceramicii tradiționale de Hurez, Corund, Oboga, Marginea și din alte părți ale țării. Secretarul general al partidului a cerut, cu acest prilej, să se acorde o maximă atenție păstrării tradiției și autenticității artei populare, arătînd că menirea forurilor de îndrumare este să stimuleze izvoarele adevărate de inspirație ale creatorilor și nicidecum să ducă la uniformizare, la îngrădirea personalității acestora.

E un comandament ce se confundă cu însuși viitorul acestei arte — cea mai veche, cea care legitimează nu numai artistic, dar și istoric, harul ales al unui neam. Un har pentru a cărui păstrare, pentru a cărui perpetuare, îngrădirea personalităților creatoare — purtătoarele autentice — se impune ca o primă condiție. Prima și ultima.

PETRE ILARION ■

AUTOTAXAREA un experiment care trebuie încurajat

I.T.B.-ul s-a decis să treacă la o nouă formă de taxare a călătorilor. Deocamdată experimental, deci numai pe cîteva linii de autobuze : 33, 203 R și R1, de pe care a dispărut mult discutatul incasator.

Ce urmărește I.T.B.-ul să realizeze prin noul sistem, căruia îi vom spune autotaxare, deși interlocutorii noștri foloseau o formulare mai complicată și nepublicistică „precumpărarea de bilete”. Răspunde Corneliu Petrescu, contabil-șef la E.T.A.: „Evident, o eficiență economică sporită. Am anticipat astfel că reducerea unui număr de 323 incasatori ar echivala cu peste 6 milioane cinci sute de mii de lei pe an, mai puțini bani cheltuiți din fondul de retribuție, ca și pentru recrutarea și școlarizarea numărului respectiv de incasatori. Apoi, creșterea fluentei vehiculelor pe traseu, ca urmare a faptului că pasagerii se vor urca și vor coborî pe trei sau patru uși deodată și nu doar prin cea din spate, astfel încît staționările vor deveni mult mai scurte.

Ce face I.T.B.-ul pentru reușita acestui experiment ne explică ing. Ioan Filimon, directorul E.T.A.: „Informează publicul călător prin diverse mijloace audio-vizuale, prin publicitate, intensifică controalele pe aceste linii, asigură montarea compotoarelor, cel puțin 4 bucăți în autobuzele normale și 6 în cele articulate, dă posibilitate pasagerilor găsiți fără bilet să și-l procure de la controlor (numai pe perioada experimentului).”

De ce s-au ales tocmai liniile 33, 203 R și R1 pentru experiment ne lămurește Aurel Berza, tehnician principal la circulația I.T.B.: „Sînt linii cu tarif unic, au opriri mai puține, cu excepția liniei 33 care execută de fapt un circuit, au trasee mai lungi (203 R de la Barajul Dunării la I.P.R.S. Băneasa 21 de km), linii cu multe autobuze (R1 mai ales), deci mai multe tipuri care le-ar îngloba pe toate celelalte.

Cu aceste relații notate am devenit pasager pe liniile respective. Primele observații : linia 203 R pare s-o fi luat înaintea chiar a I.T.B.-ului, mă refer la publicul călător care a venit în întîmpinarea intențiilor întreprinderii respective. La capetele de linie, cetățenii stau frumos aliniați, nu se înghesuie. Nu se bruschează, se urcă în ordinea în care au venit. Și-și perforează conștiințioși biletele din carnetul de tichete. Explicația ? Majoritatea celor care folosesc această linie lucrează la I.P.R.S. Băneasa, se cunosc deci bine între ei, se jenează să frustreze I.T.B.-ul de încasările care se cuvin pentru serviciile prestate, schimbarea turelor este bine corelată cu graficul liniei respective.

Pe linia R1 urc la Liceul „Gh. Șincai” și stau de vorbă cu diverși pasageri reținînd unele opinii, mai ales pe cele ce pot constitui idei pentru I.T.B. care, uitasem s-o spun, urmărește prin experimentul autotaxării și comportarea publicului călător în contact cu o

nouă formă de taxare, culegerea de informații necesare lărgirii treptate a sistemului etc.

Melania P. nu a observat, pînă în prezent, o îmbunătățire a traficului pe această linie. „Chiar acum am așteptat peste 4 minute la cap de linie unde nu se afla nici o mașină, deși este ora prînzului și va fi sigur aglomerație. Oamenii sînt irascibili la această oră, înaintea de masă și pe o căldură ca asta”. Reli I. ospătară : „Eu îmi iau bilet cu regularitate, dar I.T.B.-ul va pierde fiindcă mulți călători trag chiulul. Eu cred că-și fură singuri căciula cu taxarea asta fără incasator”. Mariana N., avocat, găsește că sistemul este bun și că femeile vor fi avantajate la urcări, în orele de aglomerație avînd mai multe posibilități să ajungă în autobuz. „Pînă acum, obligate să suim prin spate, reușeam doar dacă aveam mușchi mai tari decît bărbații, ceea ce era greu. Cred că aparatele de perforat trebuie montate mai jos, la nivelul spătelor scaunelor și pe ambele laturi ale autobuzelor. Cum sînt acum, nu-i bine”. Iuliu S., pensionar : „E necesar ca biletele să se vîndă nu numai la capetele de linii ori la unele stații, ci și la tînturii, la chioșcurile Loto-Prono, librării, peste tot unde circula cetățeanul. Așa se face la Cluj-Napoca”. Jeni S., farmacist : „Nu știu de ce, mai ales că eu sînt provincială, sînt nevoită să cumpăr un tichet cu 10 călătorii și de ce nu găsesc 2 bilete sau 4, de cîte am nevoie cînd vin la București ?” Ilie M., matrișer : „Compostoarele se defectează ușor. Semnele se aseamănă. Ar trebui să aibă fie data respectivă, fie un număr ori simbol al liniei sau garajului de care aparțin”. Controloarea Aristița Mladin îl găsește pe ing. Ioan Filimon, însoțitorul meu de la I.T.B., fără bilet. Nu-l recunoaște și directorul nu se legitimează, pentru a vedea cum lucrează controloarea. I se sugerează să apeleze la un alt călător, de la care să cumpere un bilet. Părerea ei, la cap de linie, cînd știe cu cine stă de vorbă : „Am găsit mai puțini neplătitori pe liniile cu autotaxare în ultimele 10 zile. Pe R1 — 90, pe 33 — 25, pe 203 R, numai 10. Am avut dispoziții să nu aplicăm amenzi pînă la 25 VI dar după aceea... Bucureștenii invocă tot felul de motive. Cei din provincie sînt, după părerea mea, mai corecți”.

Primele rezultate : încasări aproape duble în prima zi a introducerii autotaxării, ciclarea incasatorilor la un interval de 4—5 zile (cît durează, în mod obișnuit, un tichet cu 10 călătorii), cînd se înregistrează un virf, creșterea fondului de rulment al I.T.B.-ului și posibilități majore de îmbunătățire a stării tehnice a mașinilor ; consecințe privind încasatorii : forțe noi destinate procesului productiv chiar în cadrul I.T.B., eliminarea fluctuației de cadre (problemă mereu actuală la I.T.B.).

Experimentul continuă.

MANOLE CĂRȚAN ■

În căutarea lui Nicolae Popa am trecut Ozana, Humulești, am bătut cu pasul podul de lemn de peste Topolița privind cu luare aminte la tot ce i se poate dezvălui unui drumet Tîrpești — „un sat domnesc ascultător de cetatea Neamțului”. Îl caui pe vestitul meșter al măștilor viu colorate, sculptorul în piatră și cioplitorul în lemn, pe Nicolae Popa, despre care știu totul și nu cunosc nimic. Încercam să descopăr, pentru o lămurire a mea, un lucru ascuns, neobișnuit al acelui loc din care s-a iscat imaginația fantastică a artistului. Dar un copil, chiar sub pod „inchie” apa cu pietricele, un om trage la coasă, dealuri, ogrăzi curate, liniște, încoala nimic.

Întreb niște oameni unde-i casa lui Nicolae Popa și mi se răspunde că sînt niște semne, pe care aveam să le recunosc de departe, îndreptîndu-mă spre locuința sa. Doi stilpi mari întruchipînd femeia și bărbatul străjuiesc poarta cea mare. Figuri stilizate de daci, între ei ulucile, fiecare terminîndu-se în partea de sus cu cite un cap din spița neamului. Din iarba bogată a curții răsar, ca dintr-o tainică lucrare a pămîntului, zeități Je piatră, chipuri străvechi, atitudini bizare. Deși de dimensiuni mai reduse, sculpturile lui Nicolae Popa fac parte din arta monumentală. Iată, la rădăcina unui copac „femeia gînditoare”, din iarba înaltă răsare un dac cu suliță, de tulpina unui alt copac se reazemă Iancu Jianu, cu geantă, cu armă și oglindă în frunte (un semn conspirativ de recunoaștere a haiducilor prin desigurul pădurilor, cum mă lămuirește artistul). Sculpturile naive ale lui Nicolae Popa sînt discrete descifrări ale materiei mai curînd dispusă să se închidă în sine decît să se dezvăluie. Artistul ne face să credem că piatra conține ideea, noi sîntem doar cititorii ei. Personajele, formele, nu ies din piatră, ele pot fi conținute în piatră și prin aceasta chiar sînt. „Specialiștii îmi mărturisesc Nicolae Popa, comențîndu-mi lucrările, se gîndeau la arta precolumbiană din Insula Paștelui, iar asemenea zeități în piatră spun că s-ar fi găsit numai în Mesopotamia. Or fi, dar astea-s de aici și vorbesc despre noi”. Privesc: „Țăran cu jalba la boier”, „Barbu Lăutaru”, „Un gornist”, „Pupăza lui Creangă”, „Șarpele fantastic”, „Broasca țestoasă” — o tematică majoră în care efortul creator al artistului nu se iese în zadar. O altă lucrare: „Dans”. Doi bătrîni (numai bust) prinși parcă într-o bucurie ances-

MAESTRII ARTEI POPULARE

Universul fabulos
al lui
Nicolae Popa

Nicolae Popa și familia sa în fața casei lor

trală a dansului, măști groțesti ale unei bucurii elementare, nemurită în piatră. Cele trei case ale lui Nicolae Popa, cu cerdacuri sprijinite pe statui, ascund doar două-trei odăi pentru locuit. Restul e muzeu. Briuri colorate de măști nemaivăzute împodobesc cerdacul, odăile, cămarile, într-o perpetuă proliferare urcînd pînă și în pod. Animador al vechilor obiceiuri populare, Nicolae Popa aduce în scenă forme străvechi ale teatrului popular. Casele sînt pline de măști și costume pentru colindători, ursari, jieni, arnăuți. La Tîrpești, de Anul Nou, se adună mereu 30 de bătrîni sub diriguirea lui Nicolae Popa și în fața a o mie de oameni adunați din împrejurimi, alături de tineri, în zăpada țipînd sub cizmele cu

clopoței, fac să răsune străvechi colinde moldave, urături la care însuși meșterul popular a adăugat unele versuri hitre. Măști confecționate din cirpe multicolore, din scoarță de copac, din blană și paie împletite, din aramă bătută, cu bărbi de lînă și dinții de fasole, de o largă gamă tipologică „depășesc — cum spune Tancred Bănățeanu, directorul Muzeului de etnografie din București — simpla recuzită pentru obiceiurile populare și devin obiecte de artă populară foarte bine individualizate, fiecare cu propria sa personalitate, pline de haz și de expresivitate, unice...”

Excursioniștii străini, care vin să cunoască frumusețile Moldovei, au în programul pregătit de acasă și o vizită la creatorul popular Nicolae Popa. Nu prea ajutat de cei care ar putea să-l ajute, și-a netezit cu minile lui drumul din preajma casei. Să aibă unde întoarce o mașină Nicolae Popa are nenumărate lucrări achiziționate de muzee, de pildă 30 de măști la Muzeul Golești, donații făcute Muzeului de artă naivă din Pitești, muzeului din Tîrgu-Neamț, expoziții în străinătate. Între minunile sale de pe pereți, diplome de la festivaluri naționale și internaționale. Trebuie văzute și pipăite lingurile, căucele fructierele din lemn sculptat în filigran cu migală de artist sculptor. Sculpturi în lemn anume ales în munții Neamțului, sculpturi în gresia căreia i se mai zice și „păstrăv” (adusă tocmai de la Pipirig), măști ale bucuriei, ale fantasticii dăntuînd frenetic și multicolor, obiecte de uz casnic ce și-au depășit menirea, cîștigînd semnificații și majuscule de obiecte însușite ce sînt — și toate datorită neastîmpărului și frămîntărilor de zi și de noapte ale unui artist din Tîrpești.

Despre virtuțile de arheolog și de colecționar ale lui Nicolae Popa, despre muzeul său și descoperirile sale din neolitic, despre halebardele feudale, despre buzdugane și cofete de fragi, despre colecția sa de icoane, despre cămășile din lînă de oaie bătute cu „fluturi”, despre aceste straie cu adevărat împărătești ale fetelor de poporeni ne vom îngădui să mai scriem.

N-am văzut filmul documentar intitulat „Acasă la Nicolae Popa”, dar am sezut pe o buturugă, în curtea lui Nicolae Popa, la ceas de amiază, cînd, în soare, măștile din jurul casei au început să horească. La vremea vișnișorilor, la vremea ierbiilor de cosit, la vremea lucrului bine făcut.

ADI CUSÎN

Un poet țăran

Într-un sat transilvan, nu departe de Beiuș, își trăiește ultimii ani după o viață rodnică și îndelungă poetul țăran Traian Dorz, un om născut și crescut în civilizația satului, rămas în ea și pentru ea, cîștigîndu-și piinea de toate zilele, muncindu-și pămîntul și crescîndu-și vitele pe lingă casă, scriînd în ceasurile în care natura îl elibera de la lucrarea și privegherea asupra rodniciilor ei, în zilele de sărbătoare, în iernile blinde ale dealului transilvan. Poezia acestui om al locului născută din popor în imagini simple și curate s-a întors tot în popor în satele ce-si tin rînduiala părinților. Multe din aceste alcătuirii lirice au devenit cîntece și s-au răspîndit în acest fel mai grabnic pe multe sate transilvane. Lucrarea lui Traian Dorz în satul său o aminteste pe cea a poetului și pictorului Picu Procopie Pătruț din Săliștea Sibiului. Același vers îngrijit cu o evidentă și mereu reluată notă etică de educație între moralitate și spiritualitate. Nu numai lenea, și beția, și desfrîul sînt stigmatizate, ci și bogăția peste măsură, avaritia și lipsa de compasiune, neparticiparea la buna rînduială a organizării comunității, care a fost și este satul transilvan. Fată de poezia lui Picu Pătruț, mai obiectiv legată de evenimente și sărbătorile Calendarului, Traian Dorz introduce în cuvîntul său mai mult lirism. Un caiet cu poeziile sale copiate de o altă mină dezvăluie sufletul acestui poet țăran ce pătrunde în dialog cu natura din ce în ce mai mult. Este o evoluție în sensibilitatea noastră țărănească în ultima vreme, este reluat dialogul cu natura pe o altă treaptă mai aproape de Ființă decît de Folosință. Eminescu acorda foarte multă atenție acestor poezi mai puțin cunoscute care însă împlineau în popor un apostolat întru păstrarea limbii române, a unității de credință și ființă a poporului român.

Cîți poezi ca Traian Dorz nu au apostolat în deplin anonim satele Transilvaniei în vremi de restrînsi pînă ce au apărut dintre ei Cosbuc, Goga. Cuvine-se prinsos de recunosțință acestor suflete ce sînt sarea pămîntului într-un popor, în cazul de față, acestui confrate transilvan prin versul căruia au sporit binele și și prinsosul pe pămîntul românesc.

IOAN ALEXANDRU

Cenaclul literar al întreprinderii ieșene „Nicolina”

La Iași, s-a petrecut, pentru prima oară în țară, un fapt care denotă că, un prozaic contract poate avea ca obiect și, implicit, poate sluji, lirica sensibilitate omenească. Inițiativa aparține Asociației scriitorilor de acolo, care a propus întreprinderii mecanice „Nicolina” și Consiliului județean al sindicatelor să încheie o convenție de colaborare prin care asociația își asumă, printre altele, și aceste obligații foarte precise, foarte concrete și pe care, tocmai de aceea, țîn să le consemnez și aici: va recomanda unu-doi prozatori pentru încadrare efectivă în colectivul de muncă al uzinei, pe termen de un an; va organiza un concurs de creații literare inspirate atît din tradițiile revoluționare ale uzinei „Nicolina”, cît și din prezentul ei socialist; va oferi trei premii celor mai valoroase creații prezentate în concurs; va organiza periodic acțiuni de documentare pe termen scurt, una-două zile; va patrona cenaclul literar al uzinei; va contribui, lunar, la organizarea acțiunilor programate la Clubul „Lupta cu inerția” al uzinei. Repet, am reprodus o parte din, să-i spunem cu zîmbet tandru, „convenția de la Iași” pentru că în însuși miezul ei există dreptul la mare publicitate pe care-l are orice inițiativă care trebuie, avem nevoie, să se răspîndească.

Bineînțeles, a face bilanțul acestei convenții este cu totul prematur; în schimb, este cu totul firesc și binevenit, să spunem o vorbă, două despre faptele care au precedat convenția, despre producția artistică de oamenii uzinei, despre colaborarea dintre aceștia și scriitorii, artiștii plastici, muzicienii. Spicuiesc din constatările făcute de înșiși oamenii care au avut această idee și contribuie la realizarea ei.

Constantin Hușanu, economist: Au și trecut vreo trei ani de cînd clubul nostru există și chiar se luptă cu inerția. Lecturi de lucrări originale ale

noastre ori ale scriitorilor consacrați invitați și dezbateri pe marginea lor; recitaluri de poezii; lansări de volume; audii de concerte date în uzină de formații profesionale invitate; expoziții de artă plastică; procese literare; schimburi de experiență; caiete de cenaclu — o activitate care, treptat, și-a făcut loc în circuitul cultural al orașului. Ne-au ajutat mult artiștii consacrați: George Lesnea, Silviu Rusu, Horia Zilieru, Ioanid Romanescu („Talangă” lui e deosebit de savurată la noi în întreprindere), epigramiștii George Petrone, Costache Plăcintă, Ioan Zaharia, colectivul corului „Gavriil Musicescu”, pictorul Dan Hatmanu, membrii formației Voces contemporane (care ne-au declarat că nici la Viena n-au întîlnit un public mai receptiv). Țîn să fie limpede că la noi nu „s-a dat sarcina” de a asculta poezii. Oamenii au venit și vin din ce în ce mai mulți pentru că au fost prinși de artă. O atmosferă de preocupări artistice, de fapt asta-i reușita noastră. Aducem creația în viața oamenilor și le rămînelor.

Adi Cristî, tehnician și student în anul trei Facultatea de construcții,

seral: Cîțiva oameni de-ai noștri — Alexandru Tacu, termist, mare animator, om cu suflet pentru toți și din care-i mai rămîne și lui, distins pentru poezia sa cu premiul II pe țară la Festivalul național „Cîntarea României”; Constantin Hușanu, economist; Valeriu Moncea, tehnician, administrator al școlii profesionale; Jean Panaite, strungar, azi instructor la școala profesională; Dănuț Moisiu, strungar, instructor la școală, cel mai tînăr dintre noi; Aurel Ștefanache, electrician; Pavel Gavrilă, strungar, șef de depozit; Diana Andreescu, operatoare la mașinile de calcul, acum în concediu de maternitate — sînt oameni care au material pentru una sau chiar două cărți. Cînd citești ei sau invitații noștri din afară, muncitorii vin să-i asculte, vin fără să apelăm la serviciul personal-administrativ, ci doar anunțînd prin afișe, vin sute de oameni. Ieșim la două din schimb și stăm pînă pe la patru. Avem o sală organizată tip „Flacăra”. Vin îndeosebi tinerii.

Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației scriitorilor: Am vrut să ce depărtăm de vorbe și să întreprindem ceva în chip concret. Există la Nicolina niște prieteni statornici ai artelor, care ascultă muzică folk și muzică de cameră și care zăbovesc înaintea lucră-

Ospățul de foame

Pe aceeași planetă cu noi
ard copiii pe rugul de foame
focul este din lemn de nevoi,
fumul din durere de mame

Pintecul pămîntului este plin
cu aceste fructe ofilite în floare
astăzi avem un ospăț pentru
unsprezece cit noi
astăzi la opt secunde un om moare:
unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte
opt...

ADI CRISTI

Vintul, fratele meu

Visează-n glezne de codru un rîu
Fecioarele de rouă-și spală genunchii de stele
Ard poalele nopții dorul în griu
Și spicele cîntă, de doina pămîntului grele.

Numai vîntul — fratele meu arzînd de nesomn
Ducînd Luminări de apă prin iarbă
Aprînd zăpezile-n sînge și sună din corn
Și-ntrebă de trupul meu străveziu, tot întrebă...

VALERIU MONCEA

rilor de artă plastică. La cenaclul lor mobilizarea nu se face cu semnături ca la unele ședințe de sindicat și totuși numărul participanților e de ordinul sutelor. I-am publicat pe unii — de pildă, pe strungarul Jean Panaite — și am avut bucuria confirmării talentului lor, ba chiar a succesului. Adevărul e că ne-am dus la ei pentru că și ei cu lumea lor de producători de bunuri materiale ne-au atras. George Lesnea e mai tot timpul pe la uzină. Dan Hatmanu a făcut o suită de portrete de muncitori cu care a umplut o întreagă expoziție. Am dus niște cărți despre Nicolina și oamenii ei au făcut observații mai exacte și mai profunde decît înșiși cei care au scris cărțile.

De fapt, exemplul de la Nicolina muncitorească a tradițiilor revoluționare confirmă adevăruri rostite, prin documente limpezi, de partidul nostru: viața celor ce muncesc este izvor de apă vie al inspirației scriitoricești și matcă a talentelor; arta trebuie să ajungă la oamenii cei mulți, ca să-i formeze și să-i bucure.

I. NICOLAE

INTRE CLASIC ȘI BAROC (XXXII)

VAN GOGH

Cei care sint de partea griului

2

Intr-o amiază de vară, pe Acropole, după ce privesem îndelung coloanele de marmură și căpătosele liniștea lor, cind m-am întors chiparoșii mi s-au părut negri din pricina soarelui. În clipa aceea am înțeles un paradox. Dacă n-am ști nimic despre moartea lui Socrate și am privi numai statuile de marmură ale grecilor sau Parthenonul, n-am crede că ei au cunoscut singele. În schimb, dacă n-am ști nimic despre Van Gogh am bănui totul din cimpurile și chiparoșii săi. Acest Sisif cu ochii încăpăținați și avizi de soare, cu fața asimetrică, aspră, cotropită de o barbă roșcată, își suie muntele printre lanuri de griu copt, sub zborul unor corbi orbiți și ei de lumina sudului... A suferi fără să se plîngă era unica lecție pentru el... Fața lui seamănă din ce în ce mai mult cu griul galben, un galben care e și al soarelui și care, încet, cuprinde tot muntele... Muntele? Nu, o Golgotă însoțită, plină de lanuri fierbinți și de chiparoși negri unde Van Gogh s-a răstignit singur... Poate că într-adevăr a vrut să împuște corbi. Și cei cărora le-a cerut un pistol n-au înțeles că artistul acesta ciudat vroia să împuște corbi pe care-i pictase și care zburau înlăuntrul său...

Moartea lui Van Gogh n-are nimic comun cu gestul teatral al unui D'Annunzio, de pildă, care „ca să poată încă sfida soarta” a cerut să fie înmormintat cu trei zaruri de fildes. Și, dacă ne vom aminti că **Lanul de griu cu corbi** a fost pictat cu câteva zile înaintea sinuciderii, vom înțelege că el, pictorul care a fost toată viața de partea griului, a avut încă o dată un sentiment de recunoștință pentru lumina care l-a aureolat odinioară pe semănător. Arta sa biruie acolo unde omul se recunoaște înfrînt. Secerătorul poate să vină acum. Pe Golgota acestui olandez freacă un lan de griu invincibil.

E timpul să spun că iubesc un artist ca Van Gogh nu numai pentru că a suferit, ci și pentru că a iubit. Stau în fața unui lan obișnuit, păsările sînt amețite de febra griului care la noapte va părea fosforescent și mă gîndesc la cimpurile lui Van Gogh. El știa lucruri pe care natura le ignoră. Și, ca toți martirii, pune adevărul deasupra frumuseții. Nu pictează griul pentru că îl consideră frumos; ci pentru că îl consideră necesar. Preferința lui mărturisită pentru galben era mai mult decît preferința pentru o culoare; el opta pentru lumină împotriva suferinței. De aceea le opune corbilor toată lumina griului. Sub aripile lor, griul freacă și mai strălucitor. Și astfel, ceea ce ne izbește în tablou nu e amărăciunea din zborul corbilor și din violența cu care e pictat cerul, ci recunoștința strigată a vieții de un artist care nu acceptă că arta nu poate nimic împotriva morții. Toată gloria verii e aici. Și toată gloria unei inimi care suferă și iubește. Care e în stare să iubească pînă la limita morții, deoarece tocmai ceea ce îl doare îl face pe acest pictor să fie și mai însetat de frumusețea lumii, tocmai strălucirea soarelui în asfințit îl face să vorbească despre înflăcărare. „Slăbiciunea mea să fie țaria mea”. Am putea uita că Van Gogh a gîndit astfel?

Fără grecii antici, arta n-ar fi avut Frumusețea. N-ar fi avut, fără Rembrandt, umbra transformată în filosofie. N-ar fi avut, fără Tițian, dovada posibilităților culorii. N-ar fi avut, fără Gauguin, dovada că nimeni nu se retrage într-o insulă pustie ca Robinson decît pentru a povesti ulterior oamenilor ceea ce a simțit acolo. N-ar fi avut, fără Fra Angelico, un cer inocent. N-ar fi avut, fără Monet, o zeiță a artei moderne. Fără Picasso, un Proteu al picturii. Fără Luchian, un poet delicat al florilor...

Dar fără Van Gogh? Aud foșnetul arșiței. Dintr-o dată îmi simt gesturile de nisip. Căldura sfîrîmă aripile păsărilor. Ele n-au însă nimic tragic. Mă gîndesc la faptul că descoperind lumina faptului Van Gogh a descoperit misiunea artei sale, la chiparoșii săi răsușiți ca o flacără, la lanurile sale de griu pline de dragoste și de presimțiri, la galbenul său inconfundabil... Mă gîndesc la un tablou al lui Gauguin, **Ruperupe**, înundat de galben și-l compar cu galbenul lanurilor arzătoare ale lui Van Gogh. Într-unul femeile culeg fructe roșii și flori albe și roșii; aerul e galben sau cerul sau chiar și umbrele; femeile stau tăcute, nemișcate într-o clipă pe care se tem parcă să n-o sfîrîme; lucrurile se supun și ele acestui incendiu parfumat care nu ucide, ci te face să uiți, să te întrebă dacă ai văzut vreodată cerul și altfel decît așa... și ai vrea să te scalzi în această clipă ca în propria ta moarte care nu te mai doare... Și apoi galbenul lui Van Gogh, pătimaș, plin de febră, de o dogoare funebră, anunțînd că degetul s-a apropiat de trăgaci, iar în liniștea cimpului de griu mina pictorului va cădea inertă, în vreme ce, sub aripile corbilor, lanul pictat continuă să ardă... destul pentru a gîndi că sinuciderea lui Van Gogh e o eroare a luminii prea țarl.

Probabil, orice operă este într-o anumită măsură comentariul unei vieți. Chiar atunci cînd autorul ei nu vrea acest lucru sau se dezice de la o operă la alta cum se întîmplă la Gide sau la Picasso. Uneori punțile sînt greu de descoperit, dar ele există, după cum, alteleori, arta și viața sînt atît de amestecate încît nu pot fi despărțite. Unde sfîrșește comentariul vieții lui Van Gogh și unde începe comentariul operei lui? Vom putea privi vreodată chiparoșul său cu o stea fără să ne aducem aminte că el visa să ajungă într-o stea, după moarte? Vom putea privi vreodată lanurile sale de griu fără să ne gîndim că între lanul de griu și inima lui Van Gogh nu mai e nimic care să le despartă?

OCTAVIAN PALER

CRONICA SPECTACOLELOR

Invitație la un hohot de ris amar

Pistolari! Aleargă mereu, vîntură lumea, se acoperă de colbul întîmplărilor, fiecare dintre ei se dă de ceasul morții ca el să tragă mai repede, vor să fie cavaleri ai onestității dar viața nu le-o prea îngăduie, aspiră și speră să fie justițiar, judecători, dar îndeobște ajung victime. Pistolari cu vorbe, pistolari cu informații. Adică, ziariștii. Despre ei, acum vreo cîteva decenii, au scris Ben Hecht și Ch. Mc Arthur un western al condeielor: **Bomba zilei**. O piesă care — pentru că spune niște adevăruri și le spune cu oportunitate față de realitatea vremii — s-a bucurat de succes pe scenele multor teatre și pe celuloizul cîtorva variante filmice. Și, e tristă constatarea, dar ea, piesa, și azi spune aceleași vechi adevăruri la fel de oportun ca altădată. Încît, includerea ei în repertoriul **Teatrului „Ion Vasilescu”** apare — repet, constatarea e tristă, — ca un act — culmea! — prompt, de oglindire a unor realități ale lumii contemporane de peste șapte mări și șapte țări, realități care se lasă greu schimbate.

Spectacolul regizorului **Nicolae Frunzetti** este demistificator, pentru că portretul colectiv al reporterului judiciar american este alcătuit cu multe nuanțe repartizate pe actori dar și cu cîteva trăsături-numitor comun deosebit de ferme; este plăcut, pentru că are ironie și echilibru, fluentă și ritm; este, atît cît trebuie, întristător, pentru că, dincolo de caruselul personajelor comice și al scenelor hazlii, este lăsat să se vadă și să se audă axul unei roți care scîrție și strivește.

Fără îndoială, regizorul și-a găsit un prețios colaborator în scenograful **Mihai Tofan**, care ne aşază înaintea ochilor o construcție ce — oricîte lucruri extraordinare, sprintare, pline de haz s-ar petrece între pereții ei — le evidențiază, le ajută prin contrast, dar aceasta o face, efemer, ca un articol de ziar, apoi sfîrșește prin a ne obliga să revenim la realitate, să recoborîm pe pămînt.

Actorii văzuți prin personajele lor, decî prin realizările lor, cam așa arată, cam astea sugerează: **Mihai Dobre** adună sfidarea și înfrîngerea pe chipul unui singur om; **Cristina Deleanu** — o logodnică frumoasă care, cu toate că apare foarte puțin, ne lasă amărăciunea pierderii unei șanse de evadare; **Domniței Mărculescu-Constantiniu** îi reușește chipul unei doamne vesnic pretențioase și vesnic ridicole; **Mihaela Dumbravă** face un remarcabil portret al unei țirfe cu respect care demonstrează că gazetăria poate fi făcută și de țirfe fără respect; **Dem. Rădulescu** — un șef de poliție care ne face să rîdem, el plîngînd de el; **Marius Marinescu** — o buturugă onestă care răstoarnă un car de minciuni și aranjamente; **Dinu Cezar** — un generos încăpăținat și trist; **Cornel Girbea** — cinismul ajuns în fază continuă, spontană, artistică, eficientă, profitabilă; **Constantin Răschitor** — suflet de poet, pedant și igienic.

Spectacolul are meritul că te obligă la meditații și după căderea cortinei. Personajul Hildy Johnson-gazetarul rostește o replică-soluție a ieșirii sale din impasul profesiei: „S-a terminat cu presa. Redevin om”. Yancei Cravat, minunatul personaj al minunatului roman „Cimmaron”, al unei alte pene scriitoricești americane, Edna Ferber, propune o altă soluție: pistolar, în formă, dar — cu orice preț, cu orice sacrificiu — avocat al cauzelor drepte și ziarist al adevărului. În conținut. Pe mine unul mă fascinează lacrima care aduce bucuria.

NELU IONESCU

Am primit de la **Piatra Neamț** o știre: spectacolul cu Tinerete fără bătrînețe de **Eduard Covali**, în regia **Cătălinei Buzoianu** și scenografia lui **Mihai Mădescu**, s-a bucurat de succes în Franța, la Nancy, cu prilejul Festivalului mondial al teatrului. Răspundem: știrea nu ne-a surprins; socotim că teatrul pietrean își planifică singur succesele. Ceilalți doar le constată.

Pictorul ILIE BOCA

La Bacău trăiește și lucrează un pictor de o valoare excepțională, a cărui operă nu e prea bine cunoscută. Pictorul se numește **Ilie Boca**. O expoziție a sa la București făcea, în urmă cu niște ani, să scapere condeiful lui **Ion Frunzetti**. Și încă într-un fel în care distinsul critic nu-l mai încerca de mult. Domnia-sa zicea atunci că **Ilie Boca** este nici mai mult, nici mai puțin decît artist de mare talie europeană. S-a întîmplat ca, mergînd spre patruzeci de ani, pictorul să sufere o însingurare, să se ocupe mai puțin sau aproape deloc de promovarea operei proprii, să găsească bucurie deplină numai în atelierul său. Pictura lui **Ilie Boca** e una de impresie fulgerătoare și de simbol clar. El nu elaborează fiecare lucrare în parte, fiindcă nu e interesat să dea o sumă de pinze și cartoane, ci o metodă în stare să filtreze esențele vizibilului. Dintr-o documentare de cîteva zile în sudul Italiei, de exemplu, el a adus cîteva sute de desene și picturi pe hîrtie într-o tehnică personală, ieșită tocmai din nevoia de a scrie imagini după natură ca sub flacăra unei clipe lungi și binecuvîntate de improvizatie. Am văzut, una după alta, aceste planșe, care erau, de fapt, improptu-uri, încercări pline de delicatețe asupra clipei. O singură planșă însă semnată de **Ilie Boca** poate să ne pară, în chip paradoxal, expeditiv, rece, cu un cîmp îngust de semnificații. Paradoxul e dat de faptul că această operă trebuie considerată în întregime. Nu trebuie, adică, să vedem o imagine creată de **Ilie Boca**, ci serii de imagini. În serie, totul se împlineste, totul e plin de înțeles. Omul deține secretul exprimării lapidare, pure, sublime. Pinzele și picturile pe hîrtie au farmecul special al poemelor într-un vers. Or, din toate felurile de poezie, aceea foarte concentrată, redusă uneori la puterea magică a cîtorva cuvinte numai, cere o stare de spirit specială. **Boca** a înțeles cred asta și de aceea lucrează mult, lucrează enorm, prăpădește fără păreri de rău tot ce nu-i place, păstrează din ce în ce mai puțina lucrări. Aici nu e vorba de neglijență, de chef boem. Pictorul își respectă în întregime principiile: artistul trebuie să-și vadă de meseria lui de artist, difuzarea, păstrarea, comercializarea operei trebuie s-o facă cei a căror profesie e să difuzeze, să păstreze, să plimbe prin lume obiectele de artă. O diviziune severă a muncii. Nu trebuie să se deducă din asta că **Ilie Boca** e un izolat. Dimpotrivă. E cunoscut și foarte iubit de artiștii naivi și de mulțime de amatori din Bacău, fiindcă de ani buni se ocupă de îndrumarea talentului lor. El pune parcă mai mare ambiție în sprijinirea vocației întru frumos a celor din jur decît a intereselor artei sale. Un om generos. Cînd vom avea prilejul să vedem o expoziție cuprinzătoare a picturii lui **Ilie Boca**, vom fi surprinși de sonoritatea, de limpezimea solară a spațiilor imaginare de el, de alcătuirea cristalină a gîndirii lui. E probabil că fresca pe mari ziduri ar da o pildă convingătoare a semețului său talent.

O. TUDOR

Programul cinaclului nostru

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cinaclu condus de poetul **Adrian Păunescu**, anunță următorul program probabil pentru luna iulie a acestui an: marți, 5 iulie, Costinești (Teatrul de vară); miercuri, 6 iulie, Neptun (Tabăra școlară); joi, 7 iulie, Neptun (Teatrul de vară); vineri, 8 iulie, Mamaia (Teatrul de vară); sîmbătă, 9 iulie, Năvodari (Tabăra de vară); duminică, 10 iulie, Constanța (Teatrul de vară); luni, 11 iulie, Constanța (Teatrul de vară), marți, 12 iulie, Mangalia (Tabăra școlară); miercuri, 13 iulie, Mangalia (Teatrul de vară); sîmbătă, 16 iulie, Tulcea (Stadion); duminică, 17 iulie, Galați (Stadion); marți, 19 iulie, Brăila (Stadion); miercuri, 20 iulie, Cernavodă (Șantierul național al tineretului); joi, 21 iulie, Medgidia (Șantierul național al tineretului); vineri, 22 iulie, Basarabi (Șantierul național al tineretului); sîmbătă, 23 iulie, Costinești (Teatrul de vară); duminică, 24 iulie, Năvodari (Tabăra de vară); marți, 26 iulie, Eforie (Tabăra școlară).

Toate spectacolele vor începe la orele 20.30. Invitațiile sau biletele se pot procura prin organizațiile locale U.T.C. și de la casele de bilete.

CRONICA LITERARĂ

Marcel Gafton: Miraria

Marcel Gafton face parte din generația lui Geo Dumitrescu și Constantin Tonegaru. În 1972 a scos primul său volum, **Non Possumus**. Acum e prezent cu **Miraria** (Editura „Cartea românească”). Un titlu solemn și ambițios, în același timp. S-ar zice că poetul a descoperit, după multe și demne căutări, sensul original al poeziei. Nu este nici o exagerare în cele spuse. Cartea conține poeme bine șlefuite și probabil îndelung elaborate. Unul dintre ele e datat 1943. Citeva mai evocă războiul: indiciu tematic prețios, prin concretețea lui, într-o poezie a stărilor primordiale, care estompează firește detaliile. Versurile sînt de un sever ceremonial. Cîteodată mai răzbat însă accente dramatice, de confesiune brută: „și neiertarea întrebării spală / ca un căutător de aur / făgăduiei de mine-reuri, / mi-e însă jumătate ziua / și tot mă umblă, umblă spaima / în cadențată ghilolină / floare de cîmp și nu părere / arată-mi-te, vrednicie — / mi-e dusă jumătate ziua / și tot mă umblă, umblă spaima”. Ca o caracteristică totuși, poetului îi vine greu să vorbească despre sine, dintr-o pudoare a sentimentului de artă.

Marcel Gafton este atras în egală măsură de compoziția amplă (dar bine strunită) și de notație lapidară. E posibil ca să pară uneori monoton sau inegal. Aceasta fiindcă poetul scrie, voit, și în registru „minor” (deși nu mai puțin solemn). În schimb, un poem ca **Autoportret** se recomandă singur prin concizia lui: „Într-o încăpere severă-un cerc / încercările lumii le încerc”. Descarnarea imaginii, aici, nu trebuie să ne surprindă. Un astfel de „autoportret” nu mai e scos din biografie, ci din însăși figura creației. Într-adevăr, poezia lui Marcel Gafton, poemele în speță dau impresia de rotire în cerc. Ele sînt abstracții superioare (abstracții lirice, se înțelege) la granița maximei asceze. De aceea tematic nu le putem fixa nicăieri. Poetul compune și o **Bucolică** și un **Pastel**, dar și **Doamna poezie** — poem de vibrație amplă, pe un leitmotiv de actualitate.

Marcel Gafton știe prea bine că „poezia se face cu cuvinte”. Este un inspirat minutor de cuvinte. La acest poet totul duce la cuvînt. Și sugestia se închide în cuvînt. Nu este un reproș. Mai ales că nota arhai-zantă a multora dintre invențiile verbale convine concepției sale ritualice despre poezie. Uneori merge, am zice, la limită. Un poem, dedicat unui astronom, se numește **Copacal**. Cităm: „De atîta viscol orbitor / deschidem ușa unui ținut copacal — / un flăcău se juca de-a planorul / cu vocalize descîntătoare, / o comoară purta ziua în spinare / de colo-colo filiftoare, / și ca dintr-un pîntece copacal / se nășteau copaci, copaci, copaci / ochilor noștri copacală întîmpinare”. Am transcris mai mult, ca să nu fragmentăm. Înțelegem că e vorba de un tărîm straniu, perceptibil doar la o scară absurdă. Chiar la nivelul cuvîntului se obține o desfigurare. „Rațiunea” lui stă în repetiție. Un cuvînt obișnuit, repetat la nesfîrșit își pierde sensul. Un non-cuvînt (o invenție aparent gratuită, dacă nu de-a dreptul absurdă) prin repetiție capătă un „sens”. „Copacal” este fabulos prin sine însuși, nu prin ceea ce ar putea desemna. Și ca el multe altele.

Gilcele amintește pe Marin Sorescu (din **La Liliaci**). Alteori poetul nostru se întîlnește cu Nichita Stănescu, Ion Gheorghe sau Leonid Dimov. Probabil nu întîmplător, deși cronologic aparține altei generații. Vrem să subliniem însă nota de **sinteză lirică** a poeziei lui Marcel Gafton. E un mod prin care poetul „artist” trăiește în actualitate.

Un poem ca **Somn refuzat**, care ne-a plăcut poate cel mai mult, e dintre acelea cu ecou prelung, care persistă mult timp după lectură (ca „un foc postum” — cum zice în altă parte autorul). Nu e singurul. Se poate deci și fără stridențe verbale.

Nu o dată folosește o tehnică a corespondențelor, în sens livresc. Așa este **Rapsodie-n albastru (de Gershwin)**. Și în **Asterisc la iea românească** poetul face să corespundă unui decor exterior, plaiului (filtrat sentimental însă) un decor al artei. Aici corespondența înseamnă și stilizare. Mai mult, în **Castanul electric**, conceput ca o rememorare, cel puțin cîteva secvențe ies din contemplarea unui obiect de artă: „covorul scump al proprietăreii se făcea pașiște...”

Curios, Marcel Gafton încă nu are sentimentul împlinirii. Scrie, în continuare, dintr-un impuls de așteptare. „Așteptarea poemului” formulează la un moment dat. Acesta pare să fie regimul firesc al unei dispoziții lirice superioare, tulburată constant numai de gîndul perfecțiunii.

CORNEL MORARU ■

ANTOLOGIE

Marină

Furii slobocade Marea Neagră din funii,
albastrul Mării Negre din funii !

de parcă dau hunii
fricoșesc unii.

Dară poetul, domnescului os,
albastrul de clocot se-nchină frumos.

(Din volumul prezentat)

RUBRICA MEA

Superstițiile

Cine ar fi crezut că în veacul nostru, al emancipării tuturor popoarelor, al exploziei invențiilor și al tehnicii, mai dăinuiesc totuși unele superstiții și că de pe urma lor profită o liotă de șarlatani și șarlatane, ghicitori și ghicitoare în palmă, în ghioc, în cărți, în cafea, în stele, etc. ?

O recentă anchetă a Televiziunii noastre ne-a prezentat o serie de cazuri, care ne-au dezmințit convingerea că asemenea superstiții au fost complet și definitiv înlăturate prin politica noastră de cultură și prin eradicarea analfabetismului.

Vom sărbători anul viitor bicentenarul morții lui Voltaire, marele dușman al superstițiilor, cărora le-a consacrat în al său *Dictionnaire philosophique* cîteva strălucite pagini de ilustrație istorică. Secolul al XVIII-lea, pe drept cuvînt numit al luminilor, pentru că a reprezentat triumful progresului, al rațiunii și al științei, împotriva obscurantismului, a avut și la noi, prin școala latinistă, pionieri de frunte. Nu demult s-a publicat înția oară, după manuscrisul rămas inedit atîta vreme, lucrarea lui Gheorghe Șincai, cu titlul *Învățătură firească spre surparea superstiției norodului* (1964), strălucită mărturie a activității sale de pedagog național, afară de aceea de istoric și lingvist, unanim recunoscut.

Încă din antichitate, scriitorii de frunte ca Lucrețiu, Cicero, Ovidiu, Seneca și Plutar, citați de Voltaire, s-au ridicat împotriva superstițiilor, iar Horațiu a consacrat vrăjitoriei una dintre cele mai savuroase *Satire*, în care dă glas unui trunchi de smochin, devenit sperietoare de ciori: „Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum”.

(Cartea I, Satira VIII)

Vechile culegeri de literatură populară ne-au dat împotriva bolilor o puzderie de descîntece, care n-au vindecat pe nimeni, nici de boală, dar nici de superstiție !

Scriitorii mari au fost îndemnați de Spiru Haret, luminatul ministru al Instrucției publice și al cultelor, să combată aceste anacronice vestigii ale obscurantismului. În *Superstițiile păgubitoare ale poporului nostru* (1909) George Cosbuc a dat cîteva pagini de antologie. Literatura noastră numără printre capodoperele ei nuvelistice *Păscălierul* de Ion Agărbiceanu. *Dictionarul explicativ al limbii române*, scos de Editura Academiei R.S. România în 1975, nu dă acest cuvînt, dar ne spune, la *pascalie*, sensul 2: „Carte astrologică populară cu ajutorul căreia se crede că se poate ghici viitorul cuiva”. Acest prezent, „se crede”, mi s-ar părea neverosimil în zilele noastre, dacă recenta anchetă a Televiziunii, precedată de altele, în anii trecuți, nu l-ar justifica și „cumva” și „pe undeva” (iarăși și iarăși vorbe astăzi de largă circulație !).

Numai că aș întreba pe redactorul, membru al colectivului dicționaricesc, unde se mai tipăresc asemenea cărți, ca să-mi procur și eu una și să încerc a-mi ghici singur viitorul.

Nu m-aș mira să mi se amintească funcția stilistică a prezentului etern, enunțată de Tudor Vianu, funcție care ar implica, printre altele, și eternitatea superstițiilor ! Mai știi ?

ȘERBAN CIOCULESCU ■

IPOTEZE

Golul istoric

Una dintre obsesiile mele și probabil nu numai a mea este provocată de lipsa unei beletristici într-o lungă perioadă din istoria literaturii românești. În fața acestui gol istoric raționamentele funcționează în două direcții: a fost o literatură și s-a pierdut, n-a fost și de aceea n-avea ce să se piardă. Ipoteza ultimă duce la consecințe diferite prin transformarea ei într-o premisă de lucru. Un detractor poate afirma că nu a existat o beletristică deoarece au lipsit condițiile de civilizație și oamenii care s-o facă; un apărător v-a găsi aici o altă explicație: nu este obligatoriu ca o civilizație să-și facă din scris mijlocul definitoriu de reprezentare. Artele plastice, muzica, mijloacele de comunicație orală, inițiativă sau nu pot fi la fel de bune. Lumea lui Zamolxe putea să se prelungească măcar în practică dacă nu în spirit pe un teritoriu dat.

Convingerile mele cele mai intime refuză să susțină ultima direcție de interpretare a unui gol istoric. Literatura română a existat în formele tradiționale scrise, dar în cea mai mare parte a fost distrusă; într-o anume parte ea continuă să existe, dar este ascunsă. Sînt în măsură să explic cum s-au întîmplat toate acestea.

Evl mediu a fost o epocă contradictorie, în care pozitivul s-a sprijinit adeseori pe negativ și invers. Existau după întemeierea Principatelor române, și chiar cu mult înainte, stăpînitori feudali a căror aspirație era aceea de a-și întări feuda, dar pentru întărirea unei reprezentări personale. Poziția feudalului a fost aceea a bunului plac; prin realitatea persoanei sale, feudalul a putut face însă ca arbitrarul său să poată fi legiferat. Bunul plac devenea astfel în acea vreme o formă de existență oficială. Tot ceea ce nu se conforma punctului de vedere al feudalului, tot ceea ce acesta nu înțelegea devenea un pericol pentru el, pentru că i se submina într-un fel sau altul superioritatea bazileică. Cam așa a murit de exemplu Miron Costin, grație lui Constantin Cantemir; din asemenea motive a fost ciopîrțit spătarul Milescu. Așa s-a

întîmplat cu mulți alții, al căror nume sau operă nu ne-au parvenit.

Scriind despre epoca în care au trăit, ei au urmărit relele, au comparat, au arătat ce se petrece sau ce s-a petrecut dincolo de spațiu și timpul lor limitat. Dar aceasta nu e totdeauna convenabil. Feudalul și-a căutat totdeauna niște beletristici care să-i elogieze faptele și ideile și s-au găsit destui care s-o facă bine: această literatură oficială s-a păstrat, în mod firesc, atestată. Cronografe, cronici, texte encomiastice. Tot așa s-au păstrat și textele ideologice dominante a momentului, adică textele religioase oficiale: evanghelii, catehisme, biblii, minee și așa mai departe.

Alți autori însă nu au putut vedea lumina zilei, manuscrisii sau tipăriți. Ei și operele lor au fost drastic reprimați. Cu cîteva ani înainte de apariția lui Gargantua, la Tîrgoviște erau terminate două cărți similare, dar cu mult mai interesante decît cartea lui Rabelais. Lîngă Vaslui exista un prozator care a dat un Don Quijote extraordinar. Pornind de la cîteva cronografe și de la tot felul de surse și birfe, un tînar autodidact de la Densus terminase în anul 1532 cele 32 de drame istorice și comedii ce puteau fi comparate numai cu creația shakespeareiană, dar pe care o evita prin formula estetică absolut diferită. Dar autorii aceștia au fost uciși, operele lor distruse discret; unele s-au pierdut cu pribegia autorilor. Cîteva tipografii clandestine, și chiar tipografia lui Coresi, au tipărit pe furis o serie de cărți care n-aveau nici o legătură cu ideologia și practica religioasă: totul a fost descoperit și ars.

Unii dintre oamenii locului, care n-au putut rezista, au plecat aiurea: o parte au continuat să scrie în limba lor, ca Budai-Deleanu, alții, ca Dimitrie Cantemir au folosit limba țării în care pribegiseră, după cum cîteva și-au schimbat și numele, astfel că nimeni nu mai știe de unde au plecat și unde au ajuns. Banul Mărăcine a devenit astfel poet francez sub un alt nume.

Acel gol istoric, acele secole fără beletristică au fost așadar ale unui plin ascuns. Într-o vreme de nesiguranță, cînd omul e sub vremi și nu vremurile sub om, cum spunea unul din acea vreme care simțea pe pielea lui ce spunea, minăstirile și conacele gemeau de manuscrise. Cea mai mare parte au dispărut. Poate mai sînt însă multe, ascunse, uitate. Cîndva vor fi descoperite, și atunci golul istoric se va umple.

MARIAN POPA ■

FAPTELE ȘI VORBELE

Papagalul și estetica

Există o teorie literară, după care marile opere s-ar rescrie mereu. Altfel zis, dacă cercetăm mai atent scrierile de seamă, vom descoperi că ele reiau, cu anumite variațiuni, niște prototipuri inițiale. Operele s-ar naște, în primul rînd, din alte opere, omenirea revenind la cîteva mituri ale ei, fundamentale. Afirmația nu trebuie să ne sperie, dacă o luăm cu grăuntele de sare necesar. Firește, în scheme mari, unele situații omenești se regăsesc de-a lungul tuturor vremurilor, doar împrejurările concrete și atitudinile umane diferind. Paul Valéry, Thomas Mann au scris fiecare cîte un Faust. Există un al trezeci și optulea *Amphitruon* semnat de Giraudoux. Și noi avem o mulțime de *Meșteri Manole*.

Să reținem de aici că repetiția în artă poate fi citeodată și benefică. Depinde însă cum înțelegem acest lucru. Dacă e vorba să mergem la experiențele fundamentale umane, fatal, vom întîlni anumite constante: dragostea, prietenia, moartea, datoria față de cetate etc.

Dar repetiția, paradoxal, se opune în principiu artei care implică neapărat, atunci cînd își merită numele, originalitatea. Unde nu există nici o fărîmă de surpriză, emoția artistică e exclusă. De fapt, „remake”-urile ilustre, la care se referă teoria literară arhetipală sînt înnoiri efective ale unor motive străvechi. Operele cu o asemenea factură își ascund într-o țesătură cunoscută marea lor bogăție inventivă. Trăiri istorice omenești, cu totul inedite, și reflecțiile pe care le-au stîrnit ele vin să îmbogățească substanțial un dat uman capital, sporindu-i înțelesul și nuanțîndu-l.

Spun acestea spre a ne putea întoarce apărut la o remarcă anterioară. Repetiția, practică altfel, ca simplă baterie de apă în piuă, e mortală în artă. Pe cine nu sfîrșește să-l plictisească ascultarea acelorași lucruri, pînă la sațietate. Cerul gurii însuși nu suferă prea mult dulce și cere un ardei iute. Chiar adevărurile incontestabile, repetate neconștient și cu o insistență maniacală, încep să pară suspecte. Nu e sănătos să transformăm în mărunțisuri jurnalistice nimic important. Repetiția obstinată, fără nici o scintilă de invenție, demoralizează orice subiect, sentiment sau idee. Cititorul sare peste ceea ce ghițește, după primele rînduri, că-i va spune exact lucrurile aflate cu o pagină înainte. Ba și mai rău, întîlnite săptămîna trecută și de cîteva luni, tot așa, la rînd.

E o boală de care suferă revistele noastre literare și nu singurele. Suprapuneți-le paginile pe o bucată de vreme. Exercițiul poate fi periculos. Cîntă „materie”, ca să mă exprim astfel, coincide, e de speriat.

Sare în ochi, drept urmare, o soluție foarte la îndemînă pentru o reală economisire a hîrtiei: renunțarea la repetiție !

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

Dan Verona

ZĂPADĂ DE REZERVĂ

Pentru cine vrea să știe :
N-am cerut nicicând simbricie
C-am iubit această glie
Nici n-am vrut lumea pustie
Și pământul cu sicrie

Am iubit cu disperare
Roua nopții, blindul soare
Fraga cea alinătoare
Și zăpada foșnitoare
Pusă-n ceruri la păstrare

Pentru-o viață omenească
Ne-am pus haină soldățească
Niciodată să nu pască
Mărăcini și flori de iască
Blinda limbă românească

Și de-ar fi din ceruri pline
Mari zăpezi să se termine
De sub marile coline
Tot ar mai luci în soare
Albele cămăși stelare
Îmbrăcate de părinți
Doar la zi de sărbătoare

AMINTIREA LUI NICOLAE LABIȘ

Imaginați-vă un ied într-un oraș
Ciulind urechile s-audă dacă ninge
Și-n loc de reci izvoare în urechi
Doar zgomot de tramvaie se prelinge

Imaginați-vă un ied într-un oraș
Fără alt ghid decât ascunsul soare
Și ascultați sub blana lui de ied
Singele cald cum inocent tresare

Cum ochiul său mai caută speriat
Din plasa lui Decembrie ieșire
Așa cum din mestecenii pierduți
Ar mai rămîne-n aer — hohotire —

Imaginați-vă că undeva visind
Poetul Nicolae Labiș ne așteaptă
Dar noi ajungem prea tîrziu mereu
C-un tren ce nu cunoaște linia dreaptă

Din cerul stînd deasupra mai bine sau mai rău
Ninge cu tezi peste mormintul său

O GRĂMADĂ DE OAMENI

O grămadă de oameni
Pun monopol pe razele soarelui :
Dau din coate pînă obțin un loc pe pămînt
Și fericiți se lasă pe spate-n noroi
Fiecare să sugă la cite o rază.

La mult rîvnitul pintec
Al unei Mari Constelații de Lapte.
Și noi care credeam de departe privind
Că niște ciudați pelerini
S-ar adăpa osteniți
La o orgă
Înrourată de cîntece...

SFÎRȘIT DE SECOL

Pe străzile veacului dulci și amare
Trageți sirenele mașini de salvare

Trageți sirenele treziți continentele
Civilizația ne tunde chilug sentimentele

Prin cimitire atomice drogate și reci
Mumia faraonilor cultivă ciuperici

Privighetori electrice cîntă-n colivii de beton
Dumnezeu se roagă pe bandă de magnetofon

Trageți sirenele mașini de salvare
Pentru fiecare fluviu ce moare

Împinziți lumea cu sunetul vostru de-alarmă
Să nu putrezească lumina-n cazarmă

Și voi cetățeni ai lumii dați singe
Sub picioarele voastre zăpada-i rînită și plînge

Dacă pămîntu-i bolnav și-n trandafiri e noroi
Cetățeni ne ducem pe copcă și noi

Și ce-o să mai faceți voi care dormiți pe case de bani
Și cum o să plîngă cei cu sentimente de șobolani

Trageți sirenele mașini de salvare
Treziți lumea cu sunetul vostru de acuzare

Treziți-i pe cei aruncați de vii sub coline
Păziți de ingeri cu carabine

Trageți sirenele lumea e-n criză
Sisif se plimbă cu bolovanu-n valiză

Treziți-i și pe-ai veacului ciudați locatari
Care-i pun lui Homer fumuri ochelari

Trageți sirenele mașini de salvare
Și cărați-i pe toți la dezintoxicare

Să mai crească iarba și pe sensibilul gide
Să mai poată și lumea suride

În acești douăzeci de ani în care Cristea a murit treptat în formule au crescut lingă el oameni care la 23 August aveau zece ani, dar care acum au treizeci, care au învățat temeinic și care știu și ce știu și ce vor. Și aici apare un alt aspect al dramei, tragic, dacă n-ar cădea în grotesc. Cum să-i admîtă Cristea „pe puștii ăștia cu caș la gură”, el care a început lupta revoluționară cînd respectivii nici nu erau pe lume ? Iar bietul meu Coriolan, „Sfîntul Coriolan Vasile”, se uită la Cristea ca la icoană, făcîndu-și un idol dintr-o abjecție. Eram la felul doi, la o fașole monahală, cum numai M. știe să pregătească, parfumată ca o primăvară. Cînd s-a pornit Coriolan să ne povestească, vîdit încîntat, ce s-a petrecut, în urmă cu două zile, la minister : ședință plenară condusă de Cristea. A luat și el, Coriolan, cuvîntul și : „n-am cruțat pe nimeni, dar mai ales” — să le zicem, pentru conformitate — pe Colibaș și Mateescu, pentru tot ce fac nepotrivit”, slugi plecate ale lui Cristea. Inger fără aripi, sfînt fără aureolă, Coriolan era profund satisfăcut. Iar mie mi-a înghețat șira spinării, fiindcă știam ce urmează. Colibaș e mina dreaptă a lui Cristea, iar Mateescu, sub aspectul lui de om de lume, ascunde un suflet mizerabil, ros de ambiții și veleități neacoperite. Am avut impresia că și Paula era neliniștită. Numai Coriolan privea viitorul cu încredere. În vestibul, înaintea plecării, ne-a spus, ca o mare victorie : „Săptămîna viitoare — mai avem zece zile de concediu de anul trecut — plecăm, pentru prima dată împreună, la Amara”.

20 aprilie 1965. Ceea ce prevedeam, catastrofa pe care o presimțeam s-a produs. Singurul lucru care mă surprinde e viteza. Azi la douăsprezece a intrat Colibaș în secția lui Coriolan și l-a anunțat, de față cu toată lumea, că i s-a desfăcut contractul de muncă : „necorespunzător”. În același timp, avînd în vedere că secția va trece printr-o „profundă reorganizare”, Pauliei i-au dat transfer : o jumătate de normă, la un cămin de copii, în Pantelimon. E ora șase după masă și stau amîndoi înaintea noastră, două cadavre. M. care la auzul oricărei nedreptăți făcute oricui, oriunde, ar fi în stare să dea foc cu benzina întregii planete, sare la mine : „ce stai ? Fă ceva !” — „Cînd trebuie să predai serviciul ?” — îl întreb pe Coriolan — „Miine după masă la cinci” — „Cui ?” — „Noiului titular : un protejat al lui Cristea” — „Ce mă fac cu arhiva ?” se lamentează Coriolan ; „cu documentele, c-am muncit să le pun în ordine trei ani. Ce mă fac ?” — „Lasă Coriolan, du-te acasă, liniștește-te. O să vedem ce e de făcut”. Și nu vîd nimic, fiindcă singurul om la care aș putea să mă duc e ministrul, dar e plecat în Olanda, și nu se întoarce decît la începutul săptămîinii viitoare.

21 aprilie 1965. Noapte de insomnie uci-gătoare. Citiți pînă la cinci dimineața douăzeci de pagini din romanul lui Butor. Devitalizat, așezat în vid, Butor fotografiază neantul. Dumnezeu știe unde sfîr-

șeste inovația și unde începe impostura. Abandonat Butor pentru prefața lui Camus la ediția americană a „Străinului” : o capodoperă, și o tulburătoare, scurtă navelă de Borges : „Loteria din Babilonia”. Înainte de a stinge lumina — pentru a cita oară ? printr-o stranie, inexplicabilă, asociație de idei, îmi aduc aminte de o istorie pe care mi-a povestit-o, acum vreo zece ani, Benador, la un colț de stradă. Intimplarea — strict autentică — s-a petrecut în 1934. O redau desfrunzită de parantezele pitorești care fac farmecul, unic, al povestirilor lui Ury. Avea un prieten, contabil la banca F., tipul „omului de după ușă”, singur, fără familie, cinstea și corectitudinea personificate, apreciat la banca unde lucra de trei generații de patroni. Într-o duminică, omul nostru, care nu mai ieșise din București de dinaintea primului război, este invitat de un prieten de al lui la Sinaia. Sintem în 1934 cînd Sinaia gravita în jurul aceluia centru fascinant ce se numea Cazinoul. Intră și el în Cazinou, vrăjît de spectacol : domni în haine de seară, femei divine, o muzică discretă, rulete amețitoare, unde se cîștigă, printr-o simplă învîrtire a bilei, sume fabuloase, mesele verzi de baccara, la care se pierd

„Nu” — „Cheile de la casa de fier sînt la dumneata ?” — „Da”. — „Cîți bani mai sînt în casă ?” — „Paisprezece milioane”. — Perfect. Miine dimineață la ora nouă, te duci și le furi”. — „Cum ?” — „Cum auzi. Fii atent. Un milion mi-aduci mie pentru consultație și asistența juridică de care o să mai ai nevoie. Un milion depui la o bancă, pe numele unui prieten, să zicem dumnealui, o să ai nevoie de banii ăștia. Iar douăsprezece milioane le depui la o altă bancă, într-un seif pe nume fictiv. Toată operația îți cere două ore. După ce ai terminat, te duci la patronul dumitale și îi îți — fii atent, — următorul discurs : „domnule F., am intrat într-o catastrofă. De două luni joc, în fiecare duminică, la Cazinou, la Sinaia. Vicios și înconștient, am intrat în banii băncii. Am pierdut cincisprezece milioane de lei. Am încercat să mă omor, n-am reușit. Și atunci, am început să alerg pe la cunoscuți, prieteni, rude, să mă împrumut, ca să pun banii înapoi. N-am adunat decît douăsprezece milioane. De aici înainte, domnule F., soarta mea e în minile dumitale. Poți să mă dai pe mina parchetului : intru în pușcărie pe cinci ani. Poți însă să alegi și o altă cale : să mă concediezi, să-mi dai un certificat de

oră trebuie să predau serviciul. Il predau. Dar documentele, arhiva nu pot să le predau fiindcă nu le mai am.” — „Cum asta ?” o să întreb, alarmat, Cristea. — „Au dispărut. Mi-au fost furate”. — „Documentele ?” — „Documentele” — „Si de ce nu mi-ai spus ?” — „De frică”. Ai înțeles, Coriolan ? Se uită la mine, sint convins : crede că am înnebunit, se uită la Paula și numai după o lungă reflecție îngaimă un argument : „Să mint ?” — „Să minti !” — „O să cheme securitatea” — „N-o să cheme. Și chiar dacă, prin absurd, o cheamă, deschizi dupapurile și arăți documentele. Dar, repet — n-o să o cheme. Și știi de ce ? DE FRICĂ. De arhiva asta răspunzi tu, e adevărat, dar răspunzi ca un șurub periferic. De arhiva asta, în fața forurilor superioare, răspunde el. Cînd o să ia cunoștință de dezastru, prima lui grijă va fi : cum să facă să scape. Citeva zile o să caute soluții. Exact ce ne trebuie : citeva zile... Luni vine Ministrul”.

22 aprilie 1965. Lucrările se desfășoară cum am prevăzut. La auzul catastrofei, Cristea și-a pierdut busola. A aminat ședința în care Coriolan trebuie să predea serviciul, și, în perfectă concordanță cu temperamentul lui, s-a dezlîntat ca un taifun, în căutarea țapilor ispășitori. Prima victimă masacrată : Colibaș. A doua, Mateescu, invinuit, amîndoi, de lipsă de vigilență, de indiferență față de interesele instituției, în care nu-și urmăresc decît micile lor combinații detestabile. În fața acestor invinuiri, Colibaș — Pristanda contemporan —, simțind că barca lui Cristea ia apă, își dă poalele peste cap, nu cunoaște limite în furia lui delatoare, sesizează cadrele ; șeful cadrelor, pînă la catastrofă, omul lui Cristea, îl abandonează, fără ezitare, în timp ce Mateescu, distins și diplomat, se mulțumește cu aluzii otrăvite, mai periculoase pentru Cristea decît toate invecțiile lui Colibaș. În timpul ășta Cristea face anchete sterile, cercetări absurde, consultă dosare care nu spun nimic, dîndu-se de ceasul morții în căutarea unei idei salvatoare. Iar zilele — din fericire —, trec.

23 aprilie 1965. S-a întors Ministrul. Il regăsește așa cum îl știu de o viață : înțelept, egal, atent, un om, o comoară. Îi povestesc aventura lui Coriolan, și, fiindcă are simțul umorului, se amuză. Îmi făgăduiește : va ordona o anchetă. O să aflu, și eu, rezultatele.

30 aprilie 1965. După cinci zile de sedinte furtunoase, concluziile sînt : Cristea va lucra, ca responsabil, la o agenție Prono-Sport, Colibaș, pînă acum nouă ani strungar, se va întoarce la „baza” lui, Mateescu va trece profesor la o școală medie, soarta șefului de cadre nu s-a decis, încă. În schimb, Coriolan și Paula și-au luat zece zile din concediul lor de anul trecut și au plecat, pentru prima oară în viața lor, împreună, la Amara.

AUREL BARANGA

MEMORIILE MELE

Jurnal de atelier (V **)

cu două cărți, milioane. Se așază la coada unei mese de ruletă, mizează, pe un număr singura mie de lei pe care o are, la el și cîștigă treizeci și patru. Intors, drogat, la București, n-are înțeles toată săptămîna. Trăiește, mai exact plutește ca sub imperiul mescalinei. Simbătă la ora unsprezece — banca se închide la prînz —, deschide casa de fier a băncii în care se află cincisprezece milioane de lei, scoate un milion, ia trenul, la cinci e la Sinaia, la șase la Cazinou. Se așază la o masă de ruletă, pierde, își dă seama că nu poate să se refacă, trece în sala de „braziliană” — cel mai singeros dintre jocuri, — și la zece seara nu mai are în buzunar decît trei sute de lei. Primul lui gînd : să se arunce în fața trenului. O ia pe linia ferată, spre Bușteni, nu întîlnește nici un tren, și, cum se întimplă întotdeauna : dacă nu o faci în prima clipă renunți, duminică se întoarce, cu un personal, la București. Îl cheamă pe Benador, îi povestește sinistra lui aventură, Benador ascultă și spune : Chihai ! Chihai ! e cel mai mare penalist, specialist în fraude și delapidări. Avocatul îi primește duminică la șase, ascultă relatarea delapidatorului, și zice : „cinci ani de pușcărie”. Face o pauză și adaugă : „să vedem însă ce e de făcut. La bancă se știe ceva ?” —

bună purtare, ca să-mi caut un loc în altă parte, iar eu îți dau cele douăsprezece milioane de lei, pe care am reușit să le adun.” Bancherul s-a gîndit : ce să facă cu pușcăria nenorocitului ? A preferat banii — „Și” — și-a încheiat Benador povestirea — „la douăsprezece și jumătate, erau în București patru oameni mulțumiți : penalistul, că și-a încasat onorariul, delapidatorul, fiindcă a ieșit cu fața curată, bancherul pentru că a recuperat douăsprezece milioane, și eu, Benador, fiindcă am contribuit la fericirea lor”.

Îmi amintesc povestirea lui Ury, care, prin nu știu ce miracol, se metamorfozează în mintea mea, se schimbă, se transformă, se adaptează, totul vertiginos, ca într-un film rulat cu acceleratorul. La opt și jumătate dimineața, îi dau lui Coriolan un telefon : „Lasă tot și vino la mine”. A sosit, cu Paula. Sint amîndoi sleiți, pieriți, distruși, două umbre. „Spune-mi, Coriolan, tu ai încredere în mine ?” Ridică spre mine ochii lui de mucenic : „Ce întrebare e asta ?” — „Cînd trebuie să predai serviciul și arhiva ?” — „După masă, la cinci” — Perfect ! La patru și jumătate te duci la Cristea — fii atent —, și îi îți următorul discurs : — „Tovarășe ministru, peste o

Niemen și muzica pentru oameni

„Dar există mulți oameni de omenie / Și cu tărie cred / că ei nu vor îngădui ca lumea aceasta să se distrugă / Nu, nu, nu / A sosit momentul, momentul suprem să stărim ura din noi înșine“. (C. Niemen — „Stranie-i această lume“)

Deși din punct de vedere oficial manifestările prilejuite de Festivalul european al prieteniei se încheiaseră de o săptămână, iată că A.R.I.A. ne-a oferit un neașteptat epilog: sîmbătă 25 iunie, la Sala Palatului a avut loc concertul prezentat de Czesław Niemen (Polonia) și formația sa, aflați într-un prim turneu, sperăm, în țara noastră (au mai fost prezentate concerte la Constanța și Brașov).

Fiu al unui acordor de instrumente muzicale, Czesław Wydrzycki (Niemen) s-a născut la 19 februarie 1939 în orașul Wasiliszki (R.S.S. Bielorusă). Debutul de cântăreț și l-a făcut în corul bisericii locale, iar studiile muzicale începute la Liceul pedagogic din Grodno și le-a continuat la Școala de muzică din Gdansk. La nouăsprezece ani apare în cluburi studențești, cîntînd succese rock-and-roll (Bill Haley și Elvis Presley) și melodii sud-americane, în special bossa-nova. Dar începe să-și câștige popularitatea trei ani mai tîrziu, odată cu atingerea etapei finale la primul Festival al tinerelor talente — Szczecin 1962. Apoi, colaborînd cu grupul pop Niebiesko-Czarny (care, mai tîrziu, a dat naștere valoroasei opere-rock „Naga“) și cu trio-ul vocal Blekitne Poncochy, Niemen obține primele succese componistice: „Știu că nu vei reveni“, „Timpul ca un rîu“ și „Îți mai amintești de mine“, ultimul fiind înregistrat și de Marlene Dietrich sub titlul „Mutter Hast Du Mir Vergeben“. Următorii trei ani reprezintă o perioadă cu o bogată activitate concertistică atît în Polonia, cît și peste hotare, în Cehoslovacia, Iugoslavia, R.F. Germania, Elveția, Suedia, Ungaria. Tot acum Niemen apare pe scena binecunoscutelor săli pariziene Olympia, iar la Festivalul internațional de la Rennes obține Premiul special al juriului și Premiul „Hermina de argint“.

În 1966 Niemen își formează grupul său propriu, Akwarele, iar un an mai tîrziu, la Festivalul cîntecului polonez din Opole, compoziția sa „Stranie-i această lume“ este distinsă cu Premiul I. De la apariția acestui cîntec statutul lui Niemen de „prezență interesantă, promițătoare și plină de pitoresc slav“ se schimbă în acela de vedetă de prim rang a muzicii rock europene. Bogata sa discografie conține zece L.P.-uri apărute în Polonia sub egida casei de discuri Muza și alte trei imprimate în R.F. Germania pentru celebra și pretențioasă companie C.B.S., care-l va selecta între cei 40 de reprezentanți de frunte ai săi în culegerea de succese „Welcome The Rock People“. Tot pentru C.B.S. Niemen înregistrează în decembrie 1973 în Statele Unite ale Americii albumul „Rapsodia îndoliatului“, alături de muzicienii de marcă precum Jan Hammer și Rick Laird (pe vremea aceea componenți ai faimosului grup Mahavishnu Orchestra) și binecunoscutul jazz-man polonez Michał Urbaniak. Are numeroase apariții la televiziune și în filme de scurt metraj, realizate special pentru el, a cîntat în filmul „Nunța“ (regia — Andrzej Wajda și, bineînțeles, domină clasamentele poloneze an de an la categoriile solist vocal, compozitor și personalitate muzicală.

Renunțînd destul de timpuriu la muzica altora în folosul muzicii proprii, Niemen a fost atras și s-a îndepărtat rînd pe rînd de schemele simple și bine diferențiate parte vocală — parte instrumentală — parte vocală, de muzica veche, arhaică bisericească slavă, de muzica plină de ciudățenii a underground-ului, de compoziții ilustrative care au adus din nou în atenția publicului poeme ale unor mari poeți ai secolului XIX, pe nedrept uitați, cum ar fi Cyprian Norwid, de exemplu. Schimbări se vor mai produce, cu siguranță, și de acum încolo, dar fiecare pas înainte al lui Niemen va fi întotdeauna unul greu de prevăzut și va reprezenta mereu o enigmă greu de dezlegat.

Concertul din seara zilei de 25 iunie de la Sala Palatului a fost și el, într-un fel, o enigmă. Aflat pentru prima dată pe o scenă bucureșteană, Niemen n-a dorit să se prezinte printr-un florilegiu de succese sau printr-un repertoriu special pentru a ne face cunoscute extraordinarele sale calități, ci socotindu-ne prieteni vechi, pe care-i cunoaște de cînd lumea, ne-a pus în fața căutărilor sale de azi, meditația sa asupra situației din lumea contemporană, conștient pe deplin (la fel cu tinerii din sală și de pretutindeni) de faptul că se simte dator față de soluționarea tuturor problemelor lumii. Totul a început de la cîteva semnale venite din cosmos (procedeu utilizat de multe formații, dar foarte eficace aici), purtătoare de întrebări, dornice să afle ce se întîmplă aici, pe planeta noastră. Și, lucru curios, muzica astrală, atît de tentantă în special pentru un muzician îndrăgostit de sonorități noi, nu duce nici o clipă la ruperea de Pămînt, nu conduce la o meditație de tip indian, făcută undeva pe înălțimi și dornică să se dizolve în albastrul cerului, nici la o meditație occidentală (de tipul Robert Fripp-Eno în albumul „Nici un pas de pisică“), plină de repetiții obsedante, ci provoacă o analiză calmă, senină și responsabilă, efectuată de niște oameni care au dat deoparte toată rezucita arhicunoscută a unei prezențe scenice agreabile în folosul unei trătări „la rece“, sensibilă, dar lipsită de sentimentalism (oho, ce-ar fi fost dacă pe toată desfășurarea concertului am fi avut și proiecții, jocuri de lumini, stroboscoape!). Și după ce abordăm alături de cei de pe scenă diferite teme și ni se sugerează unele căi demne de urmat (cîteva titluri — „Bluesul lumii contemporane“, „Munții Alpi“, „Patria mea“ — strălucitoare compoziție, „Spre stele“), iată în cele din urmă răspunsul adresat cosmosului: „În ciuda tuturor greutăților, noi, aici, pe Pămînt, muncim“. Este concluzia lui Niemen, este concluzia concertului, este concluzia noastră.

Întreaga atenție a publicului a fost captată de Niemen, lucru firesc de altfel, puternica lui personalitate dominînd pe ceilalți cinci muzicieni, care, deși foarte buni instrumentiști, fiind de acord cu cele spuse de șeful lor și considerîndu-l purtătorul de cuvînt al grupului, au contribuit, ca niște ostasi disciplinați, la crearea unui sunet total, fără a face un pas înainte prin solo-uri fără rost. Singura excepție a fost spectaculosul solo de baterie, dublat de mica demonstrație a noilor posibilități oferite de existența unui excelent sistem de amplificare stereo.

A.R.I.A. ne anunțase prin afișe și în ziare că vom lua parte la un concert de muzică pop, rock, blues și progresiv. Deși ecouri din toate aceste genuri s-au făcut auzite, Niemen a reușit să le topească într-un tot unitar, pe care e foarte greu să-l definești cu un singur cuvînt. Hai să cădem cu toții de acord și să-i spunem Muzică. Un lucru e sigur: legătura între Niemen și muzica ușoară din textul de prezentare a fost total deplasată, iar reacția sălii, promptă și elocventă. Din păcate, prezentatorul Bogdan Antonescu a venit singur pe scenă, neînsoțit de camerele de luat vederi. O altă observație: cei din sală au simțit lipsa unui program care să fi conținut printre note informative și traduceri poeziilor lui C. Norwid ce au fost cîntate (iar una chiar recitată) pe scenă.

La dorința oaspeților, toate încasările rezultate cu ocazia celor trei spectacole prezentate la noi în țară au fost vîrsate în Contul Omeniei. Se poate conchide că Festivalul european al prieteniei nu s-a încheiat. El va continua ori de cîte ori Oamenii din diferite țări, artiști și spectatori, se vor întîlni sub lumina acelorași idealuri de pace și prietenie. Adevărata muzică pentru oameni este cea făcută de Oamenii. Czesław Niemen ne-a dovedit-o. Muzica lui este o muzică a miinilor întinse către oameni. Noi sîntem un popor al miinilor întinse către oameni. Acolo, în sală, ni le-am strîns tare, bărbătește.

FLORIAN PITTIȘ

Mihaela Martin

Dana Borșan

Dan Athanasiu

Marin Boieru

Noi lauri internaționali pentru tinerii noștri interpreți

Anunțînd rezultatele prestigiosului concurs internațional de interpretare muzicală „Marguerite Long — Jacques Thibaud“, telexurile marilor agenții de presă menționau zilele trecute performanța tînrului român Paul Dan Florin, distins la această confruntare de prim rang ce reunește cei mai buni tineri violoniști și pianiști din toată lumea cu Le Deuxieme Grand Prix (în condițiile în care Le Premier Grand Prix nu s-a acordat) și cu „Premiul special al prințului Reiner de Monaco“ acordat „pentru cea mai bună interpretare a unei piese contemporane impuse“. La același concurs, violonistul Dan Athanasiu se clasa pe locul al V-lea, în timp ce pianistul Ștefan Agoston primea o medalie specială cu diplomă, acordată de juriu pentru înalta sa măiestrie tehnică și interpretativă.

La Zwickau, în R.D.G., se desfășoară un concurs internațional de pian „Robert Schumann“, considerat printre cele mai dificile din lume și închinat memoriei marelui compozitor romantic german. Anul acesta, în luna iunie, printre laureați și-a înscris numele și o pianistă română: Dana Borșan, cîștigătoare premiului al II-lea și a Medaliei de argint.

O altă știre despre un succes românesc ne-a sosit de la Evian (Franța), localitatea în care are loc un concurs internațional de muzică de cameră. La actuala ediție cvartetul „Atheneum“ format din Vladimir Lacatoș — vioara I-ii, Dan Iarca — vioara a II-a, Mihai Spinei — violă și Mircea Palade — violoncel a obținut premiul al II-lea. Toate aceste victorii românești ne bucură fiindcă ele atestă, încă o dată, nivelul înalt al școlii interpretative muzicale românești, prestigiul și recunoașterea ei în lume. Ele înseamnă o mai bună cunoaștere a țării noastre, a talentelor ei, a muzicii românești. Și, nota bene, toate aceste succese au fost obținute într-o singură lună, în iunie! Sînt, ca să zicem așa, ultimele succese, cele mai proaspete. La ele se adaugă splendidă performanță — tot în luna iunie! — a violonistei Mihaela Martin, de pe acum cunoscută, și a pianistului Ștefan Agoston care, la cea de a X-a ediție a Festivalului internațional al tinerilor soliști de la Bordeaux (Franța), au fost distinși cu Medalia de aur și, respectiv, Medalia de argint.

În sfîrșit, ziarele de sîmbătă ne-au adus vestea că Marin Boieru, dansator

al Operei Române, a obținut, la unul dintre cele mai dificile concursuri de balet din lume, cel de la Moscova, premiul al II-lea și Medalia de argint.

Cine sînt acești muzicieni și dansatori, care în ciuda tinereții lor evidente au „monopolizat“ parca — după cum se exprima, odată, cunoscuta pianistă și profesoară braziliană Magda Tagliaferre — locurile frunțase la concursurile internaționale?

Paul Dan Florin (19 ani) este elev la Liceul de muzică nr. 1 și mai are deja în palmares o mențiune la concursul de pian „J.S. Bach“ de la Leipzig; Dan Athanasiu (20 ani) este student la Conservatorul „Ciprian Porumbescu“; Ștefan Agoston (25 ani), absolvent al Conservatorului bucureștean, a fost numit asistent la Facultatea de muzică din Brașov și este laureatul a încă două concursuri de pian, „Fr. Chopin“ de la Varșovia și „Alfredo Casella“ de la Napoli; Dana Borșan (19 ani) este studentă la Conservatorul bucureștean, iar Mihaela Martin a trecut recent de emoțiile bacalaureatului (cotidianul francez „Sud-Ouest“ din 7 iunie 1977 scria, sub semnătura lui Florence Mothe: „Am întîlnit în această seară o tînră violonistă română de 18 ani, Mihaela Martin, despre care pot să afirm, fără să cad într-un ton profetic, că este actualmente una dintre cele mai bune violoniste din lume“).

Aceștia sînt învingătorii! Cine sînt însă profesorii lor, aceia care-și pun cu dragoste și devotament toată știința și arta lor în slujba creșterii acestor talente, aceia fără de care, în ultimă instanță, aceste succese românești nici n-ar putea fi posibile?

Fie că se cheamă Gabriel Amiraș (profesorul Danei Borșan și al lui Ștefan Agoston), Ana Maria Pittis (profesoara lui Dan Athanasiu), Ștefan Gheorghiu (maestrul care l-a pregătit pe Paul Dan Florin), Vasili Solomon (îndrumătorul, de la primii pași, al dansatorului Marin Boieru), Elena Schmitzer (profesoara Mihaelei Martin), sau altfel, numele lor nu e așiat pe listele de concurs, nu apare — de obicei și din păcate! — nici în cronicile care însoțesc palmaresul, rămînd cel mai adesea în anonimat. Dar laurii izbînzilor se cuvîne să încununem, simbolic, și fruntea lor, a dascălilor. Să nu uităm, de aceea, profesorii!

NICOLAE SPIRESCU

Viața teatrală pariziană

pe scenă și în culise

Am văzut și eu Parisul, Parisul acestui mai ploios al anului 1977. Coborînd din Orient-Express, într-o dimineață nu tocmai senină, și luînd metroul în direcția Palais Royal, am ales pentru a ieși la suprafață (instinct sau hazard) scările ce dădeau în Place Colette. Iată-mă, deci, față în față cu Comedia Franceză (o primire adecvată pentru un slujitor al Thaliei). Am privit afișele Casei lui Molière — „Nunta lui Figaro“ și „Improvizația de la Versailles“. „Mizantropul“, iar apoi, trecînd pe lângă Louvre și Carrousel (micul arc de triumf roz, construit de Napoleon), am ajuns pe malul drept al Senei — celebra Senă. Traversînd Pont Royal și aflîndu-mă astfel în nu mai puțin celebrul Rive Gauche, m-am îndreptat pe Quai Voltaire spre Quai Anatole France unde știam că se află Théâtre d'Orsay — sediul, în sfîrșit stabil, al Companiei teatrale „Renaud-Barrault“, al cărei oaspete eram.

Iată-mă trecînd pe lângă un lanț întreg de mici magazine specializate în vânzarea obiectelor de artă și a mobilelor stil, și care adăpostesc și mici expoziții cu vânzare ale unor artiști plastici contemporani, mai mult sau mai puțin celebri, mai mult sau mai puțin talentați.

Știam că teatrul lui Barrault se află într-o fostă gară, dar o credeam complet dezafectată; realitatea este însă alta — doar o parte din clădirea gării adăpostește teatrul, cealaltă rămînd în continuare în funcțiune! Pentru că ajunsesem prea devreme, m-am mai plimbat pe străduțele dimprejur.

Holul teatrului adăpostea o expoziție jubiliară a Companiei „Renaud-Barrault“. Fotografii, afișe, amintiri. Chiar la intrare un panou — fotocopie — în care Jean-Louis Barrault mulțumește, în manuscris, tuturor spectatorilor, tuturor prietenilor teatrului care prin contribuții bănești au ajutat actorii acestei companii să-și amenajeze un sediu stabil. Un gest frumos din partea lui Barrault, o dovadă că în Paris există mulți iubitori de teatru și o dovadă eloventă a felului în care Omul de teatru, Artistul — artistul cu A mare, pentru că e vorba totuși de Barrault — este nevoit să se „descurce“ în patria lui Molière.

În „Cîntecul lui Maude“ Madeleine Renaud interpretează rolul unei bătrîne de 79 de ani de care se îndrăgostește un adolescent blazat (compania „Renaud-Barrault“)

Intru mai tîrziu într-un birou, unde se află chiar secretara lui Barrault. Nu, el nu se află încă în teatru, de fapt e și foarte ocupat — începe sezonul Teatrului Națiunilor, organizat și găzduit, în mare parte, de Théâtre d'Orsay, și apoi peste o săptămîină Compania va efectua un turneu în Japonia. Caută totuși în agendă o oră în care l-aș putea întîlni pe Barrault. A găsit — simțînd că e ora 18. Discutam. Doresc să văd „Harold et Maude“ de C. Higgins, spectacol pus în scenă de Jean-Louis Barrault cu Madeleine Renaud în rolul lui Maude. Sînt ultimele trei reprezentații, cererea de bilete e mare,

dar se găsește un loc. Fac o paranteză — ce bun obicei să anunți prin presă, prin afișe speciale ultimele reprezentații, cei ce au aminat să vadă spectacolul sînt astfel avertizați, iar actorii au satisfacția de a-și lua adio de la rol, de la spectacol, în fața unei săli pline. Închisă paranteza. Discutam. Doresc să-mi aprind o țigară. Partenera mea de discuție mă roagă să renunț — nu există nici un fel de aerisire. Privesc în jur — în nici un birou nu există nici un fel de fereastră; și totuși oamenii sînt fericiți că au un sediu stabil.

La ora 20.30 văd „Harold et Maude“. La Contrôle (un fel de auxiliar al casei, pentru locurile rezervate) mă așteaptă un loc gratuit pentru „la roumaine“ — este de fapt apelativul pe care l-au folosit tot timpul cei de la Orsay vizavi de mine, atunci cînd nu-mi spuneau pur și simplu Olympia, numele meu întreg fiind destul de greu de pronunțat, îndeosebi de către parizieni. La roumaine = româncă, sincer mi-a făcut plăcere.

În hol — librăria teatrului — un stand unde se vînd programul, reviste de specialitate, cărțile lui Barrault și discul cu „Cîntecul lui Maude“ de Guy Béart — cîntat și în spectacol. Vinzător — un student. Programul — coperti albastre cu emblema companiei și foi șapirografiate cuprînzînd articole de Albert Camus, un portret al lui Madeleine Renaud, J. L. Barrault și Colin Higgins. De ce un program tras la șapirograf? Simplu — costă mai ieftin (de fapt programele teatrelor nesubvenționate de stat sînt ori șapirografiate, ori mai mult de jumătate constau din reclame). Din foaia de distribuție află că cei ce au desenat costumele se numesc: Yves Saint-Laurent și Pierre Cardin. Sînt convinsă, date fiind prețurile din „boutique“ — urile ce le poartă numele, că singura răsplată pentru contribuția lor la acest spectacol este prietenia lui J. L. Barrault.

În sfîrșit, mă îndrept spre sală; intrarea se face într-o ordine desăvîrșită

— fiecare spectator fiind condus de către o plasatoare la locul indicat pe bilet. Plasatoarele poartă o uniformă elegantă, sînt amabile, dar cu aceeași eleganță și amabilitate își cer francul ce li-l datorezi — dat fiind faptul că ele nu sînt salariate.

Sala, adaptată la arhitectura gării, amintește în mod vizibil de „chapiteaul“ de circ, atît de îndrăgît de „comediantul“ Barrault. Scena este cvasielisabetană, cu „poduri chinezești“ și o instalație de lumini foarte bună. Începe spectacolul și la intervale destul de scurte ai senzația — scuzați-mi comparația, dar nu găsesc alta mai elocventă — că începe cutremurul: în cealaltă jumătate a clădirii sosesc și pleacă trenuri! Și totuși actorii joacă și joacă foarte bine. Madeleine Renaud este într-adevăr perfectă. Această femeie de 74 de ani, cu un aspect fragil, debordează de vitalitate, cîntă, aleargă printre spectatori, se cațără în copaci, făcînd astfel plauzibil subiectul piesei — altfel destul de deficitar, tributul unei anumite mode și tipic pentru o societate în care deingolada spirituală a tineretului e o tristă realitate — în care un tînar blazat de 19 ani sfîrșește prin a se îndrăgosti de această bătrînă de 79 de ani, cu un suflet tînar și care îl învață să iubească bucuriile vieții.

Primul contact cu teatrul parizian îmi lasă o senzație ciudată, greu definit. Se îmbină admirația cu decepția, gustul e amar, ca după un aperitiv franțuzesc, și totuși predomină admirația pentru acești comedienți dăruîți total artei lor și mi-e ciudă pe acei actori ai noștri care la 50 de ani își doresc categoria I doar pentru a avea o pensie mai mare.

Salariu, pensie iată niște noțiuni necunoscute, sau aflate undeva pe o culme la care nici măcar nu îndrăznesc să vizeze majoritatea actorilor francezi. Să nu uităm că în toată Franța există doar 5 teatre dramatice naționale (subvenționate de stat), dintre care 4 la Paris: Comedia Franceză, Teatrul „Odéon“ — un fel de filială a Comediei Franceze — Teatrul „Chaillot“, T.E.P. (Théâtre de l'Est Parisien) și Teatrul național din Strassbourg, restul fiind companii independente, care capătă de la caz la caz și din cînd în cînd cîte o subvenție total insuficientă, precum și teatre particulare.

Într-un număr viitor, vom reda și alte aspecte ale vieții teatrale pariziene, pe scenă și în culise.

OLIMPIA ARGHIR ■

ORIENTALIA

Vung Tau, golful cu corăbii

Vung Tau — în traducere: Golful cu corăbii — este o localitate turistică vestită dar de o întindere modestă, o limbă de nisip și verdeață între munte și mare.

Înainte de eliberare, pe acest teritoriu liliputan se înghesuiau peste 200 000 de locuitori, veniți aici să se distreze, să facă negoț sau pur și simplu să inspecteze buzunarele altora, locuitori din care au mai rămas astăzi circa 90 000.

Pe lângă locuințele mărunte și pitorești, înghesuite spre țărniș sau răsfirate pe coline abrupte, orașul numără 73 de vile somptuoase și hoteluri într-o ambianță plăcută și patriarhală prielnică liniștii și meditației. Pe un perimetru de numai 20 km treci din surpriză în surpriză, rătăcești printre chioșcuri cu artizanat de sidf încrustat în lac, cu scoici de-o diversitate și frumusețe specifice sudului îndepărtat. Brizele mențin o climă dulce și mereu proaspătă, oamenii au un mers încet ca pentru a nu trezi pe cineva din somn. Corăbii mici dar dichisite așteaptă pe țărniș plecarea spre cine știe ce Ithacă imaginată a zonei australe.

Aici nu sînt vetre ancestrale, aici a fost numai sălbăticie pînă ce prin 1889 coloniștii francezi, vrăjiți de nirvana lacului, au cîtorit un mare port pe care l-au botezat Saint-Jacques. Ceva mai tîrziu, regele Thanh Thai, un bun patriot rezistent la dominația colonială, și-a durat aici un palat în care apoi a fost osîndit la domiciliu forțat. Marinarii de altădată și-au durat și ei o casă albă, naivă, ca din spumă de mare. În rest totul este modern și ultramodern, pînă la linia de ultim strigăt arhitectural cubist a fostului „Palace Hotel“ (astăzi, firește, „Hotelul Păcii“

și nu altcumva!) cu piscină la parter și cu terase geometrice, sub umbrele multicolore, cu belvedere spre mare. Dar, vai, tot aici trădătorul Khunh a vindut golful pe bani peșin americanilor, afacere ce nu trebuie să surprindă; ceva mai tîrziu fostul premier Ky a făcut aceeași tranzacție comercială cu portul din Vung Tau iar Thieu a vindut și Da Nang-ul.

Mergem spre o pagodă modernă (ctitorită în 1969) după ce privim în zarea apropiată fosta vilă a guvernatorului francez devenită apoi reședință de vară a lui Thieu. Thieu era catolic și, spre disperarea budhiștilor credinței naționale, a făcut mari înlesniri materiale și spirituale (a se citi: politice) catolicismului. Trecem pe lângă un debarcader unde în 1954 a fost constrînsă să emigreze în nord populația presupusă de stînga. Printre emigranți se afla și prietena veche, de la prima mea călătorie în Vietnam, Ai Lăm și-mi permit gluma că prin prezența ei între emigranți locul a devenit istoric. Ride și mă ia de ureche. Acum e pace, Vietnamul este complet eliberat și se poate glumi. Dar mașina noastră curge mai departe peste asfaltul neted ca palma, nezdruincinat de război și ajungem la pagodă. Un Budha imens doarme fericit, cu ochii semiînchiși, pe o imensă floare de lotus. Înalt de 42 metri, zeul e turnat în ciment, ceea ce dă somptuoșității templului un spirit de sărăcie voită, ca-ntr-un fel de franciscanism asiatic. Dar o corabie lungă, în formă de dragon, mă smulge din realitate și mă duce spre liniștile imaginare ale Nirvanei.

Un clopot gigant de bronz (3,5 tone), fără limbă și mai lunguieț decît clopoțele creștine este lovit de un bușten atîrnat de lanțuri și dă un sunet duros, prelungit într-un ecou de 5 minute. Îndemn la veghe și ingenunchiere.

Dar templul acesta pare budhiștilor locul mult prea restrîns și prea de joasă altitudine, cîntă vreme statuia de marmură albă a unui Hristos, ridicată cu ajutorul fostului președinte Thieu, tronează sfidătoare pe piscul colinei alăturată. Drept care forurile budhiste superioare au alocat bani pentru cătara-

rea pagodei pe colină sus, ca în pisc să fie construită statuia unui Budha, cel puțin la egalitate de epoleți cu Isus Hristos.

Adevărul este că biserica romano-catolică nu este pusă în afara legilor statului, cu toate că credința din moși strămoși a fost budhismul (la început brahmanismul) și că această credință a contribuit prin figurile ei patriotice la necurmata luptă pentru libertate de-a lungul veacurilor. Știm din ziare că această luptă s-a dus pînă la capitularea regimului trădător al lui Thieu și că bonzi și credincioși budhiști s-au sacrificat, stropindu-se cu benzină și dîndu-și foc pentru a incita mulțimea la revoltă împotriva asupririi naționale și sociale. Am văzut, în unele temple, inima carbonizată a celor ce s-au jertfit. E tot atît de adevărat că, în

majoritatea lor, catolicii au fost oameni săraci, așezați și pașnici dar vîrfurile lor au dat multă bătaie de cap. După eliberarea totală a sudului, s-au iscat unele tulburări în zona Vung Tau conduse de prelați ce s-au dovedit, pînă la urmă, a nu fi prelați ci laici deghizați, iri cîrdășie cu o ingineră chimistă specializată în falsificarea bancnotelor. Ținta erau inflația, stocarea alimentelor pentru infometarea populației, zvonul tendențios și deruta.

Procesul unui grup contrarevoluționar a stîrnit mare vilvă și — vezi, doamne! — compasiune în cercuri interesate de peste hotare, dar pînă la urmă lucrurile s-au lămurit și, prin eliminarea emulilor, s-au liniștit.

AL. ANDRIȘOIU ■

Lucrări de întreținere a culturii de bumbac pe una din plantațiile Centrului experimental agricol Nha Ho, din provincia Thuan Hai din sudul R. S. Vietnam

DIN JURNALUL

UNUI CĂLĂTOR SCEPTIC

Toboganul

Prima oară în viața mea am întâlnit hippy la Delhi. Mai zărisem, desigur, prin Europa occidentală sau mai de parte hiarde de tineri care sfidau printr-o decrepitudine afișată fie și cea mai modestă condiție umană. Dar juni și june sută la sută hippy nu am găsit decât la Delhi în Connaught Place. Majoritatea erau olandezi. Iși parcaseră camioneta, care era cetatea lor pe roți, și se plasaseră în spatele ei, pe trotuar, doborâți de o lene cum rar se descoperă în viață. Stăteau lungiți pe piatra fierbinte ca în visele urite. Nu mai erau europeni, dar nici nu mai aveau cum să ajungă altceva din cauza lipsei de timp. Se opriseră undeva la mijlocul drumului între oameni și o specie la care natura nu a ambiționat să-și demonstreze inventivitatea, ceea ce trădează, încă o dată, bunul ei simț. Erau toți uscați și lungi, atît de uscați de parcă la fiecare mișcare ar fi riscat să se descompună în factori primi. Ei erau tatuati cu o migală care trăda o certă inflexibilitate morală, purtau zgarde și brățări — unele cu clopoței cristalini — și aveau pletele pleoștite pînă la omoplați. Ele își etalau un deloc exotic jeg și se înfășuraseră, cu o cutremurătoare lipsă de decență, în sariuri indiene găsite, probabil, pe stradă.

Pe camionetă, exact ca pe valizele care se vor cu orice preț „călătorite”, erau lipite abțibilduri cu însemnele reperelor notabile traversate pe lungul drum spre neant. În jurul ciudatului grup localnicii nu făceau roată și se părea că indiferența suverană față de un peisaj uman alterat face parte dintr-un reflex justificat de un lung șir de întimplări.

Connaught Place este o combinație irepetabilă între grandaora New Delhiului și forfota umană, pestriță și vivace a Old Delhiului. Orașul nou este un fel de Brazilie a Indiei, o cetate mai întii clădită și apoi populată: edificii faraonice, vaste grădini adiacente, bulevarde de o amplitudine incredibilă, de parcă ar fi fost trase, simultan, de-a latul și de-a lungul. Și foarte puțini oameni. Old Delhiul este imaginea inversă: oraș pitit, înghesuit, macinat la temelii de colosala presiune pietonală. Ca să umbli trebuie să te înghiontești. Ca să stai, nu ai loc. Connaught Place catalizează în același creuzet contrariile: o imensă rotundă, cu o arie centrală cît un cîmp, adăpostește sub kilometrica circumferință a colonadelor un puls comercial de zile mari.

Grupul de hippy se adăpostise aici, printre fructe și tarabe de artizanat, pentru a-și declara mizeria în plin tangaj uman. Unul dintre membrii „coloniei”, probabil cel care era de „serviciu” în acea zi, a renunțat, la un moment dat, la delicioasa poziție orizontală și șontic-șontic s-a îndreptat spre o stivă de banane. Vinzătorul, un bătrîn coborît din legendele Gangelui, l-a lăsat să aleagă și a așteptat, liniștit, să i se plătească. Inutil. Tinărul cu clopoței a împărțit lent prada, colegii au înghițit-o cu o foame nedisimulată și apoi, cu toții, lungiți sau pe vine, au început să privească, abulici și angoasați, undeva departe, peste victima cu turban alb. Indianul nu era naiv. I-a lăsat să-l privească pe sub pleoapele lor măcinate de vise filtrate prin marijuana, s-a apropiat de cișmeaua din spatele tarabei, a atașat un tub de cauciuc și a dat drumul la apă. I-a udat cu furtunul cît se poate de meticolos stîrnind o robustă veselie printre țincii din piață care nu știau că grupului de girboviți — parcă tineri, parcă bătrîni — li se face baie la capătul toboganului.

RADU BUDEANU ■

P.S. De curînd, Agenția France Presse a transmis din New Delhi o informație despre tinerii hippy ajunși în India la piatra kilometrică zero a propriului destin:

„Mulți dintre ei au luat «calea Indiilor» de gustată de societatea de consum. La capătul citorva săptămîni sau al citorva luni, mirajul Indiei se risipește și tinărul francez își dă seama că și aici, ca și în altă parte, sînt necesare mijloace de trai, iar drogurile, chiar dacă sînt mai ieftine decît în Franța, trebuie plătite. Astfel începe ceea ce specialiștii denumesc «calvarul drogului». Tineretele se dedau prostituției pentru a-și putea cumpăra doza cotidiană de drog. Băieții încep să fure, își vînd pașapoartele sau intră, pur și simplu, în rețeaua comerțului de stupefiante».

Catedrale în pustiu

Pentru aproape două treimi a absolvenților din țările capitaliste, încheierea anului universitar a adus cu sine conștiința strădaniilor pierdute și neliniștea tulbure, prevestitoare de noi eșecuri și neîmpliniri viitoare.

În medie, două treimi din absolvenți nu se vor putea plasa pe măsura pregătirii lor sau nu se vor putea plasa deloc.

„Mai servește oare la ceva universitatea?”, se întreba de curînd ziarul italian *Corriere della sera*, semnalînd că: „în fiecare an aulele italiene dau 100 000 de absolvenți: 70 la sută rămîn fără lucru. Fiecare universitate este o catedrală în pustiu, un monument fără viață, chiar dacă e zguduită din cînd în cînd de exploziile revoltei studentești.

Se încheie un an falimentar, al căru bilanț e făcut din furie, speranțe înșelate, resemnare și teamă de viitor. Această universitate, deci, nu servește la nimic”.

În R.F.G., deficitul de locuri de muncă este estimat pentru anul în curs la 350 000. „În următorii 10 ani, cîte 600 000 de absolvenți din diverse domenii de instruire vor face coadă pentru un post în serviciul public, fără șanse de a primi de lucru” — scria nu demult săptămînalul *Die Zeit*, care socotește că „societatea vest-germană este amenințată de o catastrofă a pregătirii profesionale”. Catastrofă care, după expresia unui purtător de cuvînt al Ministerului federal al educației, „este de natură să pună în joc șansele de calificare și de viață ale unei generații întregi”.

Dar în planul vieții intime a individului?

„Avem sentimentul înfrîngerii încă înainte de a ajunge la absolvire” — declara un student italian.

Cauza acestei triste realități nu se află doar în structurile economice ale societății capitaliste, erodate de impasuri recesioniste globale, dar și în structurile învățămîntului, în care închistarea, conservatorismul, lipsa democrației interioare și mai ales ruperea de cerințele reale ale practicii sociale și de necesitățile vieții contribuie la transformarea unei proporții masive a tineretului universitar într-o „generație de prisos”.

IMIGRANȚII — O MARFĂ

ORICIND DISPENSABILĂ

Chatterjee, o familie de indieni...

În lumea în care totul se vinde și se cumpără, vorbele mari sînt adesea vorbe goale. Ele sînt folosite însă cu predilecție, ca o perdea de fum în spatele căreia profiturile pot fi încasate cu mai puține muștrări de conștiință. Una din aceste vorbe mari este și așa-zisa „libertate” de mișcare a oamenilor — nu dintr-o localitate în alta, în propria țară, ci dintr-o țară în alta. Cînd au nevoie de mină de lucru gata calificată, ieftină și nepretențioasă, imigranții sînt bineveniți. Sînt denumiți prietenește „Gastarbeiter” adică „muncitori oaspeți” (singurul „răsfăț” de care au parte în această lume străină și ostilă). Ce se întimplă însă cînd nu mai este nevoie de ei? Sînt șterși pur și simplu din cataștife, lăsați pe drumuri, pretextele nu sînt greu de găsit, sau chiar expulzați cum reiese și din cazul relatat recent de revista „Der Spiegel”, care nu s-a sfiit să aleagă pentru acesta un titlu cu trimitere

la teoriile de întunecată memorie ale celui de-al treilea Reich: „Popor fără spațiu”. Într-un scurt rezumat al articolului, din care reproducem pasajele edificatoare, revista ne informează imediat despre ce este vorba: „Cu o motivare care ar putea data din perioada Reichului, o familie de indieni stabilită de dețenii în Republica Federală urmează să fie expulzată!”

Pentru Karl Delorme, directorul oficiului pentru probleme sociale din Mainz, este „o mare duritate umană”. Magistratul Horst-Jürgen Jenrich apreciază întimplarea drept „o înaltă performanță negativă a unui oficiu pentru străini”. Iar persoana în cauză, Nilmani Chatterjee, se simte în această situație „ca evreii în Germania de odinioară”.

Chestiunea în cauză este expulzarea indianului Chatterjee. Împreună cu soția sa Belarani și copiii Rita și Amitava (de 9, respectiv 15 ani), el trebuie să părăsească, potrivit deciziei Prezidiului poliției din Mainz, Republica Federală Germania pînă la 1 septembrie — după o ședere de 23 de ani aici. Comparația cu cel de-al treilea Reich poate fi deplasată — totuși povestea aduce a prigoană dușmănoasă. Funcționarii din Mainz își sprijină expulzarea pe Legea federală privind cetățenii străini — o colecție de paragrafe despre care mulți juristi cred că trebuie reformată. Prevederile ei confuze lasă mult spațiu de decizie birocratilor poliției, pe care aceștia îl folosesc în defavoarea străinilor. Dar cazul de la Mainz pare, ca durată și împrejurări, unic: o familie de patru persoane urmează să fie îndepărtată din ambianța ei socială în care trăiește de peste douăzeci de ani și în care s-a integrat de mult — fără vină, fără să fi comis vreodată o irregularitate. „Aici au fost depășite granițele legalității”, afirmă avocatul familiei Chatterjee, Jenrich.

Nilmani Chatterjee, de profesie specialist în computere, se simte de mult ca cetățean al R.F.G. Soția sa, Belarani, așteaptă o decizie asupra lucrării sale de doctorat la Universitatea din Mainz (temă: „Influența culturii occidentale asupra sistemului indian al castelor”). Fiul, Amitava, care nu cunoaște India decît din lecțiile de geografie, ca și sora sa, s-a născut și a crescut la Mainz, a „sărit” prin rezultate extraordinare două clase (limba germană = „foarte bine”) și voia să-și dea bacalaureatul anul viitor.

Este adevărat că prietenii lui Chatterjee au pornit un atac împotriva deciziei poliției. Locuitorii mai multor străzi s-au pronunțat pentru rămînerea acestora. Profesori și preoți, muncitori și patroni, vecini și cunoștințe au semnat petiții adresate Prezidiului poliției din Mainz. Dar președintele Kaeschagen și funcționarii săi au rămas pe poziții, bazîndu-se pe moaște juridice exotice. Ei citează, spre exemplu, „Acordul privitor la stabilirea domiciliului dintre Reichul German și Imperiul Persia din 17.2.1929”.

Pare exclus ca afacerea Chatterjee să mai poată fi elucidată fără concursul tribunalului. Căci autoritățile regionale din Neustadt, care trebuie să se pronunțe asupra acestor probleme controversate, și-au făcut cunoscută, „cu deosebită stimă”, părerea deja înaintea comunicării deciziei luate la Mainz într-o scrisoare adresată lui Chatterjee: „Potrivit situației de fapt și de drept, trebuie să aveți în vedere încheierea în cîrînd a șederii dv. în Republica Federală Germania.”

MONDO UMANO ?

„Generoșii” participanți la „coke-party”

A cumpărat Aristotel Onassis o insulă în Marea Egee și a transformat-o într-o adevărată și trufașă citadelă? Atunci de ce să nu fi făcut la fel, plătind bani și mai mulți, fostul lui cumnat, armatorul Stavros Niarchos?

Îi plăceau miliardarului Dupont filmele, investea sume enorme pentru lansarea și susținerea vedetelor, în exclusivitate feminine? Atunci de ce să fi rămas mai prejos Howard Hughes, miliardarul invizibil?

Achiziționa Vanderbilt opere de artă pentru a le închide apoi într-un muzeu personal, la care nu avea acces nimeni în afara lui? Atunci de ce să nu-l fi imitat și J.P. Getty, pentru că, slavă domnului, bani avea destui?

Tubea, în felul lui, marele armator Livanos iahturile scumpe, pe care-și instala birouri din lemn de tek și cine mai știe ce instalații complicate? Atunci de ce să nu-i fi urmat și dus mai departe exemplul și cei doi gineri armatori — Ari și Stavros?

Iată însă că bogata cronică a hobby-urilor lumii superbogătașilor occidentali s-a mai îmbogățit cu unul. După cum arată publicația „Daily Express”, la sfîrșitul unei care, ca de obicei, include mîncăruri atît de sofisticate, mesenilor li se aduc paharele de coniac în care se află însă o pudră albă. Se numește „coke” sau „candy” sau „zăpădă”. Apoi, scoficiții convivi își umplu cu mare grijă lingurițele lucrate special de giuvaergii în aur sau platină și bătute în diamante și o prizează. Este moda „coke-party”. Cei ce o practică trebuie să achiziționeze cocaină, plătind pentru fiecare doză de 30 de grame exact 3 500 dolari, mai trebuie să cumpere lingurițele speciale, ce costă alți 10 000 dolari și se poartă, după preferință, într-o punguță de piele de crocodil sau agățate la gît cu un lănișor de platină. Numărul celor angrenați în „coke-party” se înmulțește, iar unii dintre ei, precum un nabab al industriei cinematografice occidentale, a mers special cu avionul cale de 2 000 kilometri pentru a-și alege și comanda lingurița specială de prizat. Un „coke-party” ar fi deci o față a acestei așa-zise mondo umano. O alta mi-a dezvoltat-o zilele trecute Consiliul Mondial al Alimentației, care, întrunit la Manila, denunța, pe bună dreptate, faptul că anual, pe glob, mor între 30 și 40 milioane de oameni din cauza foametei, iar 500 milioane de persoane sînt subnutrite. Aceste statistici impun firesc o întrebare: cîți oare din acei generoși participanți la moda „coke-party” au subscris, la fel de concret și rapid, la una dintre inițiativele de combatere a subnutriției semenilor?

PETRE NICOLAE ■

Plictis

Iată-ne în fața ultimei etape a campionatului de fotbal, campionat care mai are o singură necunoscută: ocupanța locului 16 care va fi decisă de meciurile de azi. Nici duminică trecută n-a fost lipsită de, hai să le zicem, surprize. Mai întâi: arbitrajul: la București Steaua a marcat un gol din ofsaid; la Petroșani, Dinamo a egalat, în urma unui unsprezece metri, făcut cadou de Otto Anderco lui Dudu Georgescu care, se vede treaba, că mai avea nevoie de un bleahu la una din ghetele lui de aur. Mi se pare că aceste două echipe mari nu aveau nevoie, tocmai în momentul acesta, de „concursul” amabililor arbitri care au finit, cu orice preț, să mai „ajute” niște echipe destul de ajutate și de Dumnezeu și de regulamentele nescrișe. Sperăm că conducerea celor două formații vor dezavua public pe cei doi vinovați: Anderco și R. Șerban.

Mai trist e că la Petroșani s-a întimplat ceea ce prevăzuse toată lumea: scenariul a fost perfect; a condus Jiul de două ori, a egalat Dinamo de două ori ca să nu fie vorba... Jucătorul Dumitrache, se spune că a privit din apropiere partida dintr-o simpatie pentru vechiul său club care e omenească și pe care, sper că au înțeles-o până și petrosenienii.

La București, Rapidulețul, după un meci penibil, a cistigat două puncte, deși, azi, la Constanța, nu vedem cum va scăpa cu un meci nul care înseamnă totul pentru Real Giulești. De fapt, această echipă stărnește multe regrete admiratorilor ei, dar forma pe care o arată, cu mina pe inimă spus, este deplorabilă: se joacă haotic, la întimplare, jucătorii n-au nici un fel de chef să stea în teren; într-un cuvânt te-ai putea să crezi că antrenorul Motroc, deși a arătat mult curaj, promovind mulți tineri, lucru pentru care l-am lăudat, nu are o viziune precisă asupra muncii sale. Schimbările preconizate de la meci la meci dovedesc o inconstanță cel puțin ciudată. El a transformat o extremă foarte promițătoare: Telespan, într-un fundas oarecare deși duce lipsă de un jucător pe postul de extremă dreapta.

Un lucru hazos, de data asta, s-a întimplat la meciul Progresul - F.C.M. Galați: jucătorii Nedelcu, Vochin, Adamache și Ploesteanu, de la ultima echipă, au binevoit să nu vină la București, socotind că pentru ei campionatul s-a terminat. Faptul fiind unic în lume, propunem fotografierea acestor stele ale fotbalului nostru a căror amintire o s-o păstrăm vesnic și trimiterea numiților la pensie, adică suspendați pe viață.

Atita plictiseală, după cum am văzut, cită emana acest campionat, a fost resimțită și la Tg. Mureș unde fotbalistii din localitate, numai la indemnurile folosite cel mai ades la vinători de vulpi (guierături, amintirea mamei și a străbunicilor) au degniat să joace fotbal abia în repriza a doua. Studiind moravurile jucătorilor noștri ajungem la concluzia că sistemul competițional ar trebui radical transformat. Etapele n-ar mai trebui să fie stabilite la date fixe și meciurile respective s-ar putea disputa la mica înțelegere; jucătorii ar fi consultați dacă, de pildă, meciul X-Y nu s-ar putea disputa - să zicem - marțea, sau la telefon, sau la o oră convenabilă, în zori! Dacă, să zicem, șase jucători de la o echipă nu s-ar simți în stare să intre în cea mai bună formă pe teren să se dispute o miuță între cele două formații, adică să se joace șase la șase! Sistemul la mica înțelegere fiind foarte lăbil, jucătorii ar putea să-și trimită, eventual, sotile și copiii ca să-i înlocuiască, dacă starea lor sufletească ar fi dificilă, să spunem. Această metodă amiabilă ar duce la prelungirea unui campionat la cițiva ani, ceea ce l-ar face și mai interesant, intrucit datele n-ar fi fixe unele echipe ar putea să dea o fuguță până în Maroc, să mai scoată un bănișor, ceva, sau până în Mexic și, în felul ăsta ar exista sorti de progres, neașteptat în fotbalul nostru.

Lăsind gluma la o parte, cerem totuși Federației de fotbal să ia niște măsuri drastice, nu cum au fost cele de săptămîna trecută, care ar merita un șechi la ora veselă. Să-l chemi pe Nedelcu II la București ca să-ți explice de ce n-a jucat cum trebuie în meciul cu Corvinul este cel puțin costisitor (bani de tren, de avion, hotel). Răspunsul se putea afla și prin telefon, iar ancheta promisă în legătură cu echipa F.C.M. Galați are și ea hazul ei. Ce numai F.C.M. Galați?!

EUGEN BARBU

Unde ne sint spectatorii?

Programul sportiv, din finalul săptămîinii trecute, a inclus o întilnire de altetism masculin, care opunea formația noastră celei a Franței. Nu lipseau nici numele ilustre ale altetismului european printre care compatrioții noștri Floroiu, Cefan, Corbu și francezii Bellot, Bonnet, Rousseau, Deroche... Cu toate acestea, întrecerile, nu toate încheiate cu învingătorii scotși, au răsplătit pe cei puțini care s-au decis să-și petreacă cele două după-amieze pe stadionul Republicii.

Cursele de 3000 m obstacole și 5000 m plat, de pildă, cu evoluții de un nivel tehnic superior, inscrișe în foile de concurs vorbesc de la sine prin performanțe cum a fost săritura lui J. Rousseau de 3.14 m, la lungime, sau frumoasa cursă de 1500 m, decisă de-abia pe linia de sosire (cistigător Gh. Chipu asupra lui Gonzales). Din păcate însă atleții noștri au arătat prea puțin în această confruntare încheiată cu un rezultat îngrijorător: 97-125. Apoi, tribunele au fost goale, mai ales duminică după-amiază, dezolant de goale, numai câteva sute de oameni, printre care foarte mulți sportivi și antrenori. M-am gândit de aceea la anii în care, pentru a găsi un bilet la internaționalele de altetism, era necesar un efort ori un simț de prevedere aparte, ca la un joc de fotbal între două mari formații. Concursul a fost impecabil organizat; stație de amplificare și comentarii competente, sectoarele întrecerilor perfect puse la punct, tabela de marcaj electronică a funcționat, arbitrii și-au făcut pe deplin datoria, programul a fost respectat la milimetru. În fine, timpul a fost admirabil. Oare sportul acesta, care ne-a adus atîtea satisfacții și care continuă să fie nr. 1 la Olimpiade, atît pentru publicul nostru (vă reamintiți nopțile „canadiene” petrecute în fața micilor ecrane?) cît și pentru cel internațional, să nu-și poată regăsi pulsul de altădată, adică de acum numai cițiva ani? O vină trebuie să existe ori măcar o explicație. Federația de specialitate a asigurat condiții optime de întrecere, dar de atragerea spectatorilor cine ar fi trebuit să se ocupe?

Plecînd de la stadion, pe străzile Bucureștilui, am căutat zadarnic măcar un afiș care să pîdeze pentru altetism.

EMIL LEONARD

DIVIZIA A : 26 Iunie

PETROȘANI : Jiul - Dinamo 2-2 (2-1). Meci decepționant. Partida avea toate atribuțiile unui spectacol de calitate: „actori” de primă clasă, teren excelent, tribune arhipline, timp destul de bun etc., însă atît gazdele cît și oaspeții s-au multumit cu puțin, încercînd spre final cu multă consecvență să păcălească publicul... Prima repriză, totuși, a fost de bună calitate - cu mult anajament, faze de poartă fierbinți și chiar o anumită tensiune în teren, certificată de numărul și maniera faulurilor „de joc” - perioadă în care Jiul s-a impus uneori cu autoritate, marcînd de două ori prin Sălăjan (excelent) și primînd un singur gol, la șutul norocos al lui A.L. Moldovan. La pauză s-au întimplat două lucruri extrem de importante: 1) Jiul și-a pierdut subit, din motive deocamdată necunoscute, poarta de joc; 2) lui Otto Anderco i s-a comunicat de către cîteva persoane din conducerea echipei Dinamo că „la golul al doilea (al lui Sălăjan) a fost un pogon de ofsaid!”, iar viclele acelor tovarăși nu erau deloc amicale. Drept urmare, la prima fază din careul petrosenian, arbitrul Anderco (care nu este cunoscut drept un om deosebit de curajos!) acordă penalty-ul egalării pentru echipa bucureșteană, deși faza cu pociua nu putea primi o asemenea gravă sancțiune. Transformă Dudu Georgescu și, de aici înainte, jocul intră într-un anonimat total, multumitor pentru ambele echipe. Remarcăm, pentru jocul lor mai cu seamă din prima repriză: Sălăjan 9, Ciupitu, Mulțescu 8, Stoichiță, Deleanu, Toma 7 (Jiul); Dobru, Cheran 8, D. Georgescu, Dinu 7 (Dinamo). A arbitrat slab O. Anderco (Satu Mare), ajutat de V. Ciocînteb și Gh. Vițor - ambii din Craiova (Dumitru Craiova 2-2 (0-2)).

PITEȘTI : F.C. Argeș - Universitatea Craiova 2-2 (0-2). Craiovenii (o notă specială pentru Balaci, Beldeanu și Crișan) - au dorit încă o dată să arunce prin Marcu, dar au greșit tactic în partea a doua a meciului cînd, multumii de rezultat, au cedat deliberat inițiativa gazdelor. Invitați să atace, argeșenii au făcut-o imediat, punțînd la rîndul lor, tot de două ori - mai întâi prin Roșu apoi, la o centrare de pe dreapta a lui Bărbulescu, prin... fundasul advers Negriță. De la argeșeni au plăcut, mai ales în repriza a doua: Roșu (insistent în atac, autorul unui gol după o suită de driblinguri în viteză), Dobrin (coautor al primului gol, printr-o deviere magistrală executată spre Roșu) și Bărbulescu, toți de nota 8. De la craioveni s-au remarcat: Ștefănescu (cel mai bun de pe teren) 9, Marcu, Tilihoi și Beldeanu („umbra” lui Dobrin), toți nota 8. A arbitrat bine C. Manușaride, ajutat la linie de S. Marin și V. Ivanovici - toți din București (Cornel Catană). **BUCUREȘTI : Progresul - F.C.M. Galați 2-1 (1-1).** Meci fără mișcă, o simplă formalitate indeplinită onorabil de ambele echipe, care au atacat pe rînd și au gresit la fel, nivelul tehnic al jocului fiind înspre satisfacător. Oaspeții, veniți doar cu două rezerve și lăsînd astfel impresia că, pentru acest meci, la Galați s-a aruncat cu arcanul ca să se încropească o formație, au jucat totuși pentru un meci egal pe care, cu puțină șansă, l-ar fi putut obține. Remarcăm: Giron, Tevi, Iorgulescu 7; Stoicescu, Burcea, Orac 7. A arbitrat bine V. Tătar, ajutat slab de I. Ștefăniță - ambii din Hunedoara și satisfacător de Fl. Cenea - Caracal (Răzvan Bărbulescu); **Rapid - Corvinul Hunedoara 1-0 (1-0)**, după un meci lent și adesea plictisitor, pe care ambele grupări l-au jucat cu gîndul la ultima etapă. În general, bucureștenii au atacat poarta lui Ion Gabriel, au avut o bară și au inscriș un gol, dar condiții lor, conformă cu locul în clasament, nu le-a permis mai mult decît o dominare fără orizont, în cadrul căreia Manea și Cojocaru, mai ales, păreau să fi venit la stadion flecare cu mingea lui! Corvinul, adoptînd de minune, dar fără șanse, stilul „metrului pătrat” adus de Radu Nunweiler a încercat un 0-0, apoi a renunțat și a zvicnit de cîteva ori în atac, fiind la un pas de egalare (Surenghin, min. 83). După părerea noastră, la un asemenea meci nici un singur jucător nu merită o notă mai mare de 6. Bun, fără strălucirea de altădată, arbitrajul lui I. Igna, ajutat la linie de I. Lăcățiș și F. Logofătu, cu toți din Arad (Ovidiu Ioanș). **Steaua - Politehnica Timișoara 2-2 (0-1).** Steaua a jucat sub nivelul ultimelor jocuri, s-a enervat repede din cauza ratărilor lui Năstă-

se și n-a izbutit să-l învingă pe timișoreanul Catona (excelent de această dată!) decît ca urmare a unui ofsaid flagrant, nesemnalizat de tușierul I. Vișan. Timișorenii nu vor depune însă armele, luînd din nou conducerea printr-un gol realizat de Petrescu la o pasă înapoi a lui Anghel. Egalarea, meritată după aspectul jocului (mai puțin golul lui... I. Vișan), este reușită de același Năstase, de data aceasta în condiții perfect regulamentare, practic un gol fără cusur. Remarcăm: Dumitru 9, Fl. Marin, Vigu, Iordănescu 7 (Steaua); Catona, Anghel 8, Nadu, Dembrowschi, Mehedințu 7 („Polii”). A arbitrat, totuși bine, R. Șerban (Craiova), ajutat la fel de L. Peto (Medias) și, cu greșeli mari, de I. Vișan (Sibiu). (Cornel Ionescu). **BA-CAU : Sport Club - Sportul studențesc 2-0 (0-0).** O primă repriză în care gazdele s-au angrenat în jocul fără nerv al studenților, cu faze rareori punctate de momente fierbinți, fapt ce a semănat o mare plictiseală în tribune. La reluare jocul suteră o bruscă schimbare la față, dăcuamii găsînd acum cu ușurință poarta, iar dacă scorul nu a luat proporții aceasta s-a datorată fie pripelii atacanților fie aceluiași Lazăr (excelent, dar salvat în ultimă instanță și de bare). La 0-2 (goluri Pană și Antohi) reacția Sportului studențesc a rămas palidă, elevii lui Angelo Niculescu fiind apatici, ca o echipă ce știe că nu prea are ce pierde. S-au remarcat: Constantinescu, Catargiu, Băluță 8, Florea 7 (Sport Club); Lazăr 9, Oct. Ionescu 7 („Sportul”). Foarte bun arbitrajul lui Gh. Ispas (Constanța), ajutat de A. Nicolau și Gh. Racz - ambii din Brașov (Ion Roșu).

REȘITA : F.C.M. - F. C. Bihor 1-0 (0-0). Pentru gazde, meciul avea rostul supraviețuirii în prima divizie, fie prin victorie, fie prin egal, adversarii avînd conturile încheiate, indiferent de ceea ce urma. Tipic acestui campionat, partida a fost de slabă factură tehnică, pînă la submediocru, reșițenii dominînd ineficace, ratînd și greșînd ca și altădată, surprinzîndu-i pe unii orădeni (binevoitori sau nu), a căror echipă, fără Kun II, îi increditează la Naom sarcina promenadelor de-a lungul și, mai ales, de-a latul terenului. Spre final, Bojin a izbutit înscrierea golului victoriei, la o fază corect interpretată de arbitrul C. Petrea (pasă de la adversar). Remarcăm: Bojin, Chivu, Hergane 7 (F.C.M.); Naom, Vidac, Lupău 7 (F.C. Bihor). A arbitrat foarte bine C. Petrea, ajutat la fel de Ilie Roșoga și V. Năvroschi, toți din București (Teodor Bulza). **TG. MUREȘ : A.S.A. - F. C. Constanța 3-1 (2-1).** Echipa gazdă nu și-a dat în petic, așa cum gurile rele prevesteau înaintea partidei. Cu toate acestea prima repriză a dat apă la moară diverselor zvonuri: Băloni comite un hent în suprafața de pedeapsă (mingea venită pe sus i-a căzut, ca unui începător, pe mină). În continuare A.S.A. joacă fără elan, parca dominată de gîndul că toată tara este cu ochii pe ea. În această repriză Fanițel realizează primul gol, reluînd în plasă o minge șutată de Pislaru și respinsă de Ștefănescu. Tot Fanițel va inscrie și al doilea gol, dintr-o clară poziție de ofsaid, nesemnalizată de tușierul C. Szilaghi. A doua repriză arată o echipă hotărîtă să cistige, echipa gazdă, care atacă susținut și este cît pe aci să inscrie alte patru-cinci goluri, dar Ștefănescu s-a opus cu brío. S-au remarcat: Gall 8, Fazekas, Fanițel 7 (A.S.A.); Antonescu, Ștefănescu, Dragnea 7 (F.C.). A arbitrat corect N. Petriceanu (București), ajutat bine la linie de V. Trifu și mai puțin bine de C. Szilaghi, ambii din Baia Mare (Victor Niță). **IAȘI : Politehnica - U.T.A. 4-2 (3-1).** Deși oaspeții au marcat primul, echipa gazdă n-a părut prea complexată de reușita arădenilor, obșînd în final o victorie clară (scorul nu reflectă suficient superioritatea ieșenilor), ca urmare a unui joc excelent. Ieșenii regretă, se pare, încheierea campionatului - care vine tocmai cînd echipa lui Ona și Antohi se află în cea mai bună formă. În atari condiții, replica arădenilor n-a tinut decît cel mult o jumătate de oră, după care partida a luat aspectul unui asalt continuu la poarta apărată mai întîi de Jivan și apoi de Iorgulescu. Au marcat Șerbanică, Ciocirlan, Dănilă (cel mai bun de pe teren) și Romilă (din penalty), respectiv Broșovschi (de două ori). S-au remarcat: Dănilă 10, Ciocirlan, Micles 9, Romilă 8, Simonaș 7 („Polii”); Broșovschi, Iorgulescu 8, Domic 7 (U.T.A.). A arbitrat foarte bine C. Bărbulescu (București); ajutat de Al. Ghîgea și M. Feciorescu - ambii din Bacău (Gheorghe Amuza).

Top „Flacăra”-fotbal

A 33-a etapă de campionat (a 16-a din retur) n-a schimbat, practic, pozițiile primilor șapte clasai în clasamentul de constanță în jocuri bune. În față, totuși, e de remarcat detașarea craioveanului Ștefănescu și a lui Dobrin față de „restul plutonului”, în timp ce pentru locul al treilea lupta se îndreaptă acum Iordănescu, Antonescu și Romilă concurendu-l de aproape pe Balaci. Au ieșit din „top” hunedoreni Economu și Vlad (fără notă la București), fiind înlocuiți de... cei doi fundasi ai echipei naționale, dinamovistul Cheran și stelistul Vigu, ambii aflați la prima lor prezentă în „top”. Dar iată mai întîi cum arată

TOPUL ETAPEI A 33-A

1 Dănilă - 10 p; 2-7. Sălăjan, C. Ștefănescu, Dumitru, Lazăr (Sp. stud.), Ciocirlan, Micles - 9 p; 8-26. Ciupitu, Mulțescu, Dobru, Cheran, Roșu, Dobrin, Bărbulescu, Marcu, Tilihoi, Beldeanu, Catona, Anghel, M. Constantinescu, Catargiu, Băluță, Gall, Romilă, Broșovschi, Iorgulescu (U.T.A.) - 8 p; 27-38. Stoichiță, Deleanu, Toma (Jiul), D. Georgescu, Dinu, Giron, Tevi, Iorgulescu (Progresul), Stoicescu, Burcea, Orac, Fl. Marin, Vigu, Iordănescu, Nadu, Dembrowschi, Mehedințu, Florea (S.C. Bacău), O. Ionescu, Bojin, Chivu, Hergane, Naom, Vidac, Lupău, Fazekas, Fanițel, Antonescu, Ștefănescu (F.C. Constanța), Dragnea, Simonaș, Domic - 7 p.

Prin adunarea tuturor punctelor obținute pînă acum, iată cum arată topul permanent alcătuit de revista noastră:

1. C. ȘTEFĂNESCU - 110 p
2. Dobrin - 108 p
3. Balaci - 99 p
4. Iordănescu - 97 p
5. Antonescu - 96 p
6. Romilă - 95 p
7. Mulțescu - 91 p
8. Dumitru - 89 p
9-10. Cheran - 88 p
Vigu - 88 p

Citim cu destulă surprindere, în numărul de marți al ziarului „Sportul”, informația insinuantă a numitului Ion Dobrițoiu: „Antrenorul C. Teacă a părăsit Craiova săptămîna trecută fără să anunțe conducerea clubului. S-ar spune că a avut o criză de rinichi și că a plecat la tratament”. Corect și onest, în aceeași notă, secundul C. Deliu arată că antrenorul Constantin Teacă a fost nevoit (în urma unei afecțiuni renale acute, după cum am aflat și noi), să absenteze de la meciul susținut de echipa sa la Pitești, fiind într-un concediu medical care s-ar putea prelungi și în această săptămîna. Facem această precizare pentru a informa cu justete opinia publică, față în față cu insinuațiile raivoitoare ale lui Ion Dobrițoiu, publicate în ziarul „Sportul”. Colegii vorbind, fără intenția de a da vreo lecție, considerăm că semnatarul notei din ziarul de specialitate ar fi trebuit să verifice obiectivitatea informațiilor, pentru a nu umbri climatul de muncă din cadrul clubului craiovean Sistem de asemenea convingi că inimosul public craiovean, atunci cînd va aplauda performanțele din acest an ale „Universității”, îl va omagia și pe primul artizan al acestora, apreciatul tehnician care este Constantin Teacă.

Dealtefel, chiar „Sportul”, în numărul său de ieri, a simțit nevoia să se dezminție publicînd precizarea prof. univ. Gheorghe Vraciu, președintele clubului craiovean.

„La Olimpiada de la Moscova, nu voi mai rata”

Născută la 3 octombrie 1952, Natalia Mărășescu deține un palmares impresionant în semifondul românesc. De 14 ori campioană a țării, de 8 ori campioană balcanică, campioană europeană de sală la 1500 m (Katowice, 1975), campioană mondială universitară la 3000 m (Roma, 1975), ei îi aparține recordul mondial oficial pe o milă (4:23,8) și pe cele neoficiale pe 2000 și 5000 m.

Componență a clubului Steaua, maestră emerită a sportului, distinsă cu Diploma de onoare a C.C. al U.T.C. Studenți în anul al V-lea al Universității din Craiova, Facultatea de Științe economice.

- Natalia Mărășescu, cum ai ajuns la altetism?

- Alergînd.
- De unde pînă unde?
- De-acasă la școală. Din comuna Căpreni, județul Gorj, în care locuim, în comuna Stoina, în care era școala, 4 kilometri dus, 4 kilometri întors, zi de zi, la întrecere cu băieții. Mi s-a dus vestea că mă descurc cu fuga, am fost chemată la un Cros al tinerețului la Craiova, s-a întimplat să cistig și profesorul Ionel Ghiță m-a oprit la altetism.

- Înțeleg că Ionel Ghiță a fost primul antrenor. Cine a urmat?

- Pînă anul acesta am lucrat, tot la Craiova, cu Ștefan Popescu, apoi m-am căsătorit cu antrenorul federal de altetism Nicolae Mărășescu, care se ocupă în prezent de pregătirea mea. Exemple de acest gen sint numeroase. Sotii Soter, sotii Szewinski, sotii Diacikov, ea fiind Nina Dumbadze și așa mai departe. De altfel, Iolanda Balas Soter a rămas pentru mine marele model din altetism. Dînsa și Ileana Silai.

- E frumos să vorbești așa despre Silai care, deși la 36 de ani, te-a învins de cîteva ori în vremea din urmă.

- Îi datorez foarte mult fetei Silai, pentru care am o stimă nemărginită. De la dînsa am primit mereu o foarte frumoasă lecție despre pasiune în sport.

- Hai să vorbim despre ceva mai vesel. Despre Olimpiada de la Montreal.

- Chiar că ai nimerit-o!! Olimpiada rămîne marea decepție din cariera mea. N-am intrat în finale, după un sezon în care nu pierdusem nici o cursă în aer liber și în care obținusem 2 victorii la Tatiana Kazankina, dublă campioană olimpică și dublă recordmană mondială. Mi-am dorit prea mult o medalie la Montreal, poate de aceea am ratat. Mă voi revansa, vă asigur, la Moscova, pentru care mă pregătesc de pe acum cu toată seriozitatea. Muncesc și visez. Recent, un test efectuat la Centrul de medicină sportivă de la „23 August” a stabilit că am cea mai bună capacitate de efort dintre toate sportivele lotului. Chestiunea asta m-a bucurat, firește, căci am asudat pînă să ajung aici, dar nu m-a făcut să mă ouc pe-o ureche. Mai am mult de lucrat la viteză.

- Adică?

- Cursele de semifond au devenit tot mai mult bătălii tactice, în care contează cel mai adesea sprintul. Ultimii metri decid, de regulă, învingătorul. În ’80, voi avea un sprint la fel de bun ca rezistența de astăzi.

- Spui că vizezi. Ce vizezi, Natalia?

- Aurul olimpic. Pentru altetismul românesc, pentru țară, pentru sufletul meu. Vreau să vă spun că tot ceea ce am visat pînă acum s-a împlinit, cu excepția Montrealului. La Moscova, nu voi mai rata.

TRAIAN IORDĂCHESCU

RAICUL

Dopul perfect

Pluteau pe mare amindoi :
Un lung vapor și-un dop perfect,
Doi inegali, ciudați eroi,
Ducînd eroic marea-n piept.

Privind în sus, fără respect,
Munte de ură era dopul,
Vaporul însă, înțelept,
Își căuta din cîrmă scopul.

Au mers, prin zile, multe mile
Pe-ntinderea de-azur senină,
Zvîrlindu-și replici reci, subtile,
Nebănuind ce va să vină.

...Și-a fost năpraznică furtună
Cu valuri nalte, cit un munte
Născute-anume să răpună
Tot ce-a-vroi să le înfrunte.

Înfrînt de val, în marea-adîncă,
Vaporul zace. Crunt măcel !
Moștel dop plutește încă
Dacă ce e, nu-ncape-n el.

Morala

Se-nîmplă citeodată-n viață
Să fi nimic, să n-ai un scop
Și să rămii la suprafață...
Ești dop perfect !... Dar numai dop.

NICOLAE DRAGOȘ

Newton al II-lea

Hotărît lucru, marii descoperitori sînt fiii hazardului. Dacă Newton s-ar fi aflat numai cu 25 centimetri mai încoala, mîrii nu i-ar fi turtit nasul și legea atracției universale ar purta astăzi denumirea de legea lui lezărel. Într-o zi, pe cînd stătea tolănit în hamacul său legat de doi pruni altoiți și se legăna ușor privind la fructele mari, roze și zămoase fără să se gîndească la nimic, — fiindcă a nu se gîndi la nimic niciodată era o dominantă caracteristică lui lezărel — una din prune, roasă de un vierme la coadă, se prăbuși fulgerător peste sensibilul său nas. Hazardul nici nu bănuise că, de fapt, înroșise nasul unui al doilea Newton, care habar nu avea despre primul.

Agnosticul lezărel, deranjat subit din starea lui hibernală, începu să-și steargă nervos lichidul lipicios de pe nas, în timp ce căuta în repertoriul clasic cea mai eficace injurătură. Impreciația fu însă reținută automat de filtrul dens al principiului la care ținea foarte mult : „Nu-i frumos să injuri !”

Energia pornită din lezărel, fie și în scopuri obscene, trebuia totuși consumată într-un fel, dacă nu vroia să riște o explozie, o criză de apoplexie intelectuală. Și astfel pornirea sa spre revoltă, spre indecență, își găsi o întrebuintare de-a dreptul științifică. lezărel avu puterea să transforme pe loc neplăcuta întâmplare și injurătura încă neexprimată, într-un subiect de profundă meditație, cum numai cineva ineztrăat cu un ascuțit spirit de observație o poate face o dată la două sute de ani.

„Deștepti mai sîntem noi, oamenii, cugeța filosoful de sub prun pentru prima oară în viața sa fadă ca un pustiu ars de soare. Dacă ne privești așa, pe deasupra, nici nu bănuiești cită inteligență mustește în noi, bipezii ! Iar dacă ai sta să ne cîntărești cu o balanță de farmacie, fără discuție, ai da de uraniu ! Uite, de exemplu, chestia asta cu pruna... De-a lungul vieții, oamenii au observat că prunele cad de sus în jos și niciodată viceversa. De aici și pînă la lege nu mai era decît un pas. Și lezărel îl făcu copăcel, ca un ținc la douăsprezece luni și jumătate.

„Mergeți cu picioarele pe pămînt, că altfel nu se poate ! — strigă descoperitorul din adîncul ființei sale adormite încă de la naștere. Interesant, continuă el să gîndească cam pentru prima oară, ca o căruță fără cai scăpată la vale, că oamenii au aplicat această lege în mod inconștient !”

A doua zi, lezărel își dezvoltă ideea la serviciu pentru ca subalternii săi să se poată convinge, o dată în plus, despre capacitatea multilaterală, enciclopedică pe care o deține ca șef al sectorului de urmărirea a rebuturilor. Și în timp ce personalul se delecta într-o pauză cu sandvișuri, gem de prune întins pe piine și cafea, lezărel începu să-și predice descoperirea, căutînd să surprindă pe fețele oamenilor reacția ce o produce comunica-

rea domniei sale. Deși i-a fost greu să deslușească ceva pe niște fălci umflate printre altele și cu bucăți de cabanos, și în continuă mișcare, cițiva dintre subalternii îi satisfăcîră totuși orgoliu său de șef, spunîndu-i deschis, și fără nici un menajament, că este genial. Bineînțeles, aprecierea era cu totul și cu totul sinceră și fără nici o legătură cu apropiatele propuneri pentru premierile ce urmau să se facă peste citeva zile.

Cuvîntul „genial” îi plăcu nespun de mult lui lezărel și ceea ce a fost mai amuzant e că l-a luat în serios. Din clipa aceea puse atîta preț pe capul său, îl cuprinse o grijă atîta de mare pentru ca nu cumva să se întimplă ceva și omenirea să piardă un al doilea Newton, încît hotărî subit să nu-l mai scoată pe stradă, unde sint atîția conducători auto care nu au grijă nici de capul lor, d-apoi de-al altora !

Pînă seara își făcu rost de un piedestal lustruit oglindă, un chilipir găsit la Consignația, și a doua zi dimineată își așeză capul pe el cu atîta pietate, de parcă ar fi depus o coroană la mormîntul eroului necunoscut.

La serviciu, subalternii văzîndu-și șeful fără cap, s-au împărțit în două tabere. Unii susțineau că a veni la serviciu fără cap este o mare imprudență, dacă nu cumva chiar un act de indisciplină, iar alții, dimpotrivă, nu împărțeau acest punct de vedere. În definitiv, cită lumea nu umblă cu capul în traistă sau și mai rău, cu capul în nori și nimeni nu se impacienteză chiar într-atîta ! Atunci, de ce este o crimă să-ți lași capul acasă, unde este mai în siguranță și în plus sub paza grijulie a familiei ?

Avantajul de a nu umbla cu capul la el se dovedi, din păcate, că are și reversul său negativ. În trei zile, lezărel se îndrăgosti lulea de Mița, o fată blondă și durdulie, care ținea evidența deșeurilor recuperabile. Da, se îndrăgosti, fiindcă dragostea, în general, nu prea ține cont de părerea capului, iar atîci cînd acesta lipsește... cu atît mai bine !

Zăpăcit de farmecele Miței, întoarse toate lucrările pe dos, deveni nervos și necrutător cu subalternii iar în final ajunse subiectul de discuție al celor ce purtau capul cu dinșii.

— Domnilor, guiți un subaltern, șeful calcă alături !

— Nu cred, ripostă un altul. Mița este o fată prea durdulie ca să poți călca alături ! O găsești în pat și cu ochii închiși...

— Aluzia dumitale e deplasată, domnule, protestă revoltatul. Aici e vorba de prestigiul șefului și serviciului nostru. Poate el să mai stea în fruntea noastră ? Mai constituie dumnealui un exemplu demn de urmat ?

— L-ai urma dumneata, cu dragă inimă, replică un pezevenchi, numai că Mița nu face colecții de mumii vii... !

Un film de circulație cu 4 secvențe

Un drum reconstituit secvență cu secvență.

1. Un autocamion încărcat se deplasează pe șosea cu viteză relativ redusă, circa 40 km/oră. Este ora 21,30. În aceeași direcție la 1500—2000 m. în spatele autovehiculului greu, circula ca un bolid un autoturism Dacia 1300. Mersul acestuia este nesigur. Nu-și menține direcția pe partea dreaptă, ci urmează o traiectorie sinuoasă ocupînd uneori întreaga suprafață a căii rutiere, din acostament în acostament.

2. Autoturismul frînează puternic și oprește. Nu în afara părții carosabile sau cel puțin cit mai aproape de limita din dreapta a drumului, ci pe mijlocul acestuia. Din mașină coboară două persoane și în fugă se îndreaptă spre trotuar. Apoi bolidul pornește din nou, eliberat de „povara” celor doi pasageri.

3. Dacia 1300 reușește să ajungă din urmă autocamionul cu pricina. Autoturismul literalmente „înghite” kilometrii cu viteză fulgerului. Între Dacia 1300 și camion nu au mai rămas decît 100 m, 50 m, „30 m. Acum, probabil autoturismul se va angaja în depășire. Sensul opus este absolut liber. Autoturismul își continuă însă înaintarea spre mastodontul din față. Nu au mai rămas decît citeva metri. Deodată o buibitură groaznică. Autoturismul fără a reduce deloc viteza, cu cei peste 100 km pe oră cu care circula, a intrat în partea din spate a autocamionului.

4. Șoferul autocamionului oprește și înspăimîntat se precipită spre partea din spate a mașinii să vadă ce s-a întimplat. Autoturismul este găsit literalmente înfipt sub autovehiculul greu. Cu dificultate este desfăcut de auto-

Totuși, opinia sănătoasă a majorității, învinse, lezărel căzu în disgrafia șefului contabil, om cinstit, cu șapte copii și o nevastă care l-a săturat de femei pentru tot restul vieții ! Printr-o decizie directorială, se hotărî trecerea lui lezărel la munca de jos, într-o funcție derizorie, pe motiv că s-ar fi comportat în serviciu fără cap, lucru într-un total adevărat.

După o vreme însă, vîntul opiniei publice începu să bată din sens invers. Lumea iartă și uită repede slăbiciunile semenilor ei, fiindcă ea însăși este slabă.

„Da, da, lezărel este un erou, din moment ce a fost sacrificat pentru o idee nobilă, cu intenția de a constitui un exemplu pentru alții !” — răspunse, ca un ecou, corul bărbaților.

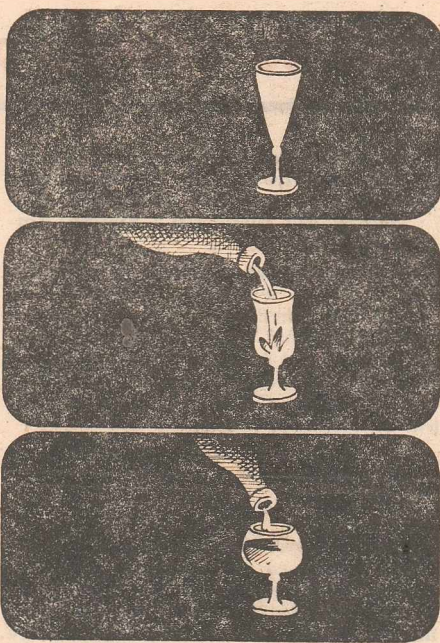
„Să i se ridice, deci, o statuie, hotărîră ei, în unanimitate de voturi. Soclul deja și l-a procurat singur !”

Comisia constituită ad-hoc pe lîngă comitetul sindical de sector aprobă în principiu propunerea, dar strecură subtil o clauză menită să-i absolve răspunderea la o adică : „Statuia să nu aibă cap ! S-ar ignora, altfel, adevărul istoric.”

Cocoțat pe postamentul îngăduinței omenesti, Newton al II-lea, care nu avea habar de primul, mai descoperi o lege...

Noroc însă că Natura nu mai permite statuiilor să-și susțină dizertația pentru care au fost urcate pe soclu...

CONSTANTIN HUȘANU

ION DOGAR MARINESCU

camionul cu care parcă făcuse corp comun. Partea din față a mașinii ușoare practic nu mai există. Ea s-a transformat într-un „terci”. Motorul sfărîmat s-a amestecat cu tabla capotei, cu geamurile făcute praf și cu trupurile celor doi care ocupau scaunele din față. Șoferul și însoțitorul său din dreapta

Nu este vorba de secvențe de film, ci de lucruri care s-au întimplat în realitate pe raza comunei Alexeni (nu departe de Urziceni).

La volan se afla Ionică Ion de 41 ani, cu domiciliul în Pitești, dar care lucra la contabilitatea unei întreprinderi din Urziceni. Poseđa permis de conducere de numai un an și patru luni. Alături de el și-a pierdut viața un coleg de muncă, D.G. în vîrstă de 53 ani.

Băuseră zdravîn în Urziceni, la niște prieteni, și fiindcă se făcuse tirziu goneau spre Slobozia unde trebuia să ajungă în aceeași seară. La ieșire din Urziceni, în autoturism au fost imbarcați doi pasageri de ocazie, soț și soție. Mașina nu a parcurs decît citeva kilometri, și cei doi pasageri uluiți și înfricoșați de „stilul” de conducere al lui I.I. au cerut cu insistență să coboare. Oameni lucizi, precauți.

Cît trebuie oare să fi băut șoferul autoturismului, dacă nu a văzut nici măcar luminile din față sa ? Ne punem întrebarea, gîndindu-ne la grava inconștiență a celui care l-a găzduit și l-a servit cu băutură. Cînd vezi că la plecare musafirul abia se ține pe picioare, nu-l lași să plece nici măcar pe jos, darmită cu mașina.

Ce-i drept, cazuri ca acela relatat reprezintă excepții, dar trebuie reținut că numai în lunile mai și iunie și-au pierdut viața din pricina conducerii sub influența alcoolului ori a deplasării pe jos sau cu bicicleta în stare de ebrietate, 52 de oameni, iar alți 179 au fost răniți grav.

Colonel VICTOR BEDA

DIN CULISELE BOXULUI PROFESIONIST (XI)

Planurile lui Cassius Clay

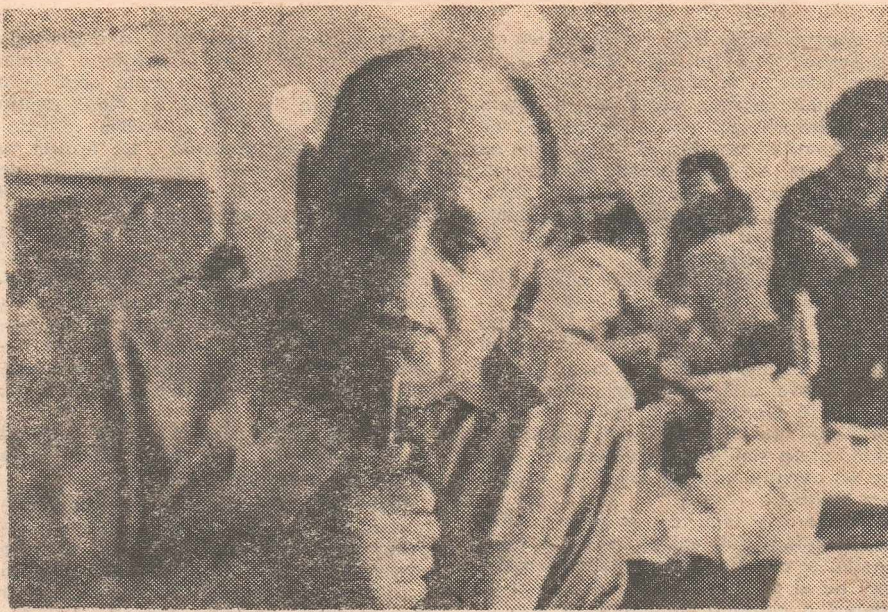
Cassius Clay, alias Muhammad Ali, își pregătește valizele pentru a pleca într-un lung concediu de odihnă, fiind însoțit de noua sa soție, ex-manechinul Veronica Porche, și de fiica lor Hanna, care a implinit vîrsta de un an. Marele Clay nu este afectat de pe urma criticilor care au urmat după penibilul său meci disputat la 16 mai la Landover. Adevărul este însă că Cassius Clay a încasat suma de 250000 de dolari, în timp ce modestul Evangelista a primit doar 75000 de dolari, dintre care jumătate au intrat în buzunarele managerilor, iar alte mii au luat drumul fiseiului. Este foarte interesant de arătat că printre tehnicienii care au făcut declarații critice la adresa lui Clay și a așa-zisului „șalanger” s-a numărat și antrenorul echipei olimpice a S.U.A., Rolly Schwartz.

Cassius Clay, cu calmul său de a primi „criticile”, găsind mai întotdeauna un răspuns pentru fiecare, de data aceasta s-a făcut că nu observă atenționările antrenorului echipei olimpice a S.U.A. A fost însă șocat de afirmațiile făcute de Jose Sulaiman, președintele organizației boxului mondial (W.B.C.), care într-o discuție cu un corespondent al agenției „A.P.” a spus următoarele : „Fără îndoială, Muhammad Ali a fost cel mai reductibil greu al tuturor timpurilor. Avem o mare admirație față de acest campion. Pentru a nu șterge din memoria amatorilor de box această admirație și mai ales această uluitoare figură a boxului mondial, îi recomand lui Clay să se retragă”. Campionul lumii a declarat în cadrul unei conferințe de presă că va lupta în continuare și că la 35 de ani se simte ca la 20. Clay a precizat că-l va înfrîna în toamnă pe Ken Norton, marinarul care l-a făcut luna trecută k.o. în mai puțin de două minute pe Duane Bobick. Apoi, foarte grăbit, Cassius Clay s-a urcat într-un avion-taxi și a plecat la Los Angeles pentru a participa la premiera mondială a filmului său „Cel mai mare”, care-i prezintă întreaga carieră a deținătorului centurii mondiale cu diamante. Peste 3000 de spectatori au asistat la această premieră de neuitat.

Înainte de a pleca la Chicago, Cassius Clay a făcut un drum pînă la Cerritos, tot în California, participînd la un miting intitulat „Invitații lui Muhammad Ali”. Oratorul Cassius Clay a luat cuvîntul, fiind îndelung aplaudat de sute de studenți. Cu acest prilej, Cassius Clay a anunțat oficial că a inițiat o bursă atletului de culoare McTear din Houston, co-recordman al lumii în proba de 110 yarzi (9”), care va putea astfel să-și continue studiile universitare.

După acest final de săptămînă, în care a petrecut multe ore frumoase la Cerritos, Cassius Clay s-a întors la Chicago. A doua zi, purtătorii de cuvînt ai lui Clay au declarat reprezentanților presei internaționale că viitorul adversar va fi italianul Alfio Righetti. Așadar, Clay a renunțat să-l înfrînească pe Ken Norton, evitînd în același timp și alte confruntări de prestigiu ca, de pildă, meciuri cu Shavers sau Jimmy Young, învingătorul lui George Foreman. Mai mult decît atît, purtătorii de cuvînt ai lui Clay au arătat că înfrînarea cu Righetti, va avea loc în Italia, la Rimini, sau la New York, pe stadionul echipei „Cosmos”, unde activează cunoscuții jucători de fotbal Pele și Beckenbauer. Desigur că această veste a provocat stupeoare în rîndul amatorilor de box din lumea întreagă, mai ales că remarcabilul Cassius Clay declarase că după înfrînarea cu Evangelista va mai susține un meci după care se va retrage. Se pare însă că Muhammad Ali ține cu tot dinadinsul să rămînă în fruntea categoriei, îngroșîndu-și contul la bancă cu sume frumoase de dolari încasate în fața unor adversari mediocri, care nu-i creează probleme. Pe de altă parte, Clay a început să poarte din nou tratative cu managerii judokanului japonez Antonio Inoki, pentru un nou meci „mixt”. Dr. Elias Cordova, președintele altui for (W.B.A.), a declarat oficial că în cazul că deținătorul centurii mondiale îl va înfrîna din nou pe japonezul Antonio Inoki într-o partidă „box-judo”, atunci va propune ca la apropiatul congres al forului mondial să i se retragă titlul de campion mondial lui Clay, care prin acest meci ar face un deserviciu boxului.

PAUL OCHIALBI

Cezar Lăzărescu. Profesor arhitect. Rector al Institutului de arhitectură „Ion Mincu”. Președinte al Uniunii arhitecților. Membru în Consiliul de conducere al Uniunii internaționale a arhitecților și în Comisia de sistematizare a aceluiași for. Laureat al Premiului de Stat, 1962, pentru ansambluri de construcții pe litoral. Lucrări mai recente: Aeroportul internațional București-Otopeni, Palatul sporturilor și culturii. Coordonator al colectivului care a făcut schița de sistematizare a Zimnicei.

„Arhitecții au devenit astăzi, mai mult ca oricând, oameni ai cetății”

— Tovarășe profesor, iată-vă, în sfârșit, disponibil pentru o conversație. Vă provoc la o discuție de jumătate de oră. De acord?

— Teoretic, de acord, practic, vom mai vedea. Vom discuta atât cât vom fi lăsați în pace de telefoane și de ședințe.

— Să înțeleg de aici că aveți o sumedenie de ședințe?

— Am și ședințe, am și cursuri, am și consultații, am și examene. Am, am și iar am. Numai cu timpul liber stau mai prost. Așa ceva nu prea am.

— Cu toate astea, n-aș zice că nu vă descurcați între atâtea funcții, obligații și sarcini. Chiar așa, cum vă descurcați?

— Am avut și am norocul să fiu sănătos și să nu obosesc decât rareori. Nu țin minte de când n-am avut un guturai. Asta mi se trage de la bietul tata care, pînă să se prăpădească, n-a suferit de nimic.

— De unde sînteți de fel? Cu ce s-a ocupat tatăl dumneavoastră?

— M-am născut și am crescut la București, dar tata a fost oltean. Din Segarcea. De la vii. S-a întîmplat ca tata să facă vin și s-a mai întîmplat ca eu să fac case. Cum s-ar zice, așchia a sărit cam departe de trunchi.

— Cum e cu ședințele? Aveți destule? Aveți prea multe?

— Mă descurc cu ședințele pentru că, uneori, lipsesc, și mă fac că le uit. Firește, pe unele le inițiez chiar eu, aici, la școală, unde vreau să cred că nici o hotărîre nu pleacă din autoritatea rectorului, ci numai dintr-o decizie colectivă. Adesea, semnez singur, dar de hotărît, hotărîm cu toții. Participă la ele oameni în care am deplină încredere, mai ales din punct de vedere profesional și moral.

— Vă înțelegeți bine cu dînsii?

— Nu-i obligatoriu. Uneori, nu. Dar încredere am totdeauna.

— Spuneți că de la anumite ședințe absentați. Ați vrea să-mi dați un exemplu?

— Se țin astăzi tot mai multe ședințe și în domeniul nostru. Chestiunea pentru care ai fost chemat și în care, firește, ești interesat, se discută la ai nu știu citelea punct. Pînă îți vine rîndul, stai și caști gura. Apoi, ca să mă refer la întrebare și să dau un exemplu, mai sînt ședințele de la minister. Răspunzînd de treburi din domeniul arhitecturii, sînt mereu chemat la ședințe ce dezbate probleme de învățămînt superior. Numai că, de cele mai multe ori, disciplinele n-au nici o legătură cu arhitectura, cum ar fi, să zicem, biologia sau educația fizică. Atunci nu sînt de găsît și cred că mă înțelegeți. Atît timp cît un asemenea stil de lucru defectuos îmi diminuează randamentul social și mă face mai puțin productiv, trebuie să-i găsească un antidot. Fie și de acest gen.

— Există vreo zi fără ședințe?

— N-aș zice. După cum nu există zi în care să nu obosesc de atîtea și atîtea hîrtii care-mi trec pe sub ochi și pe care trebuie să le semnez. E cam multă birocrație și cam mult formalism din acest punct de vedere. Vrei să-ți spun o poveste de pe vremea cînd eram mai tînăr?

— Spuneți-mi.

— Conduceam cîndva, în urmă cu mulți ani, să nu mă întreb cu cîtă mă înspăimînt, o unitate de proiectare. Nici prea mică, nici prea mare, dar cu sarcini destul de importante. Aveam o mulțime de proiectanți în subordine și o singură dactilografă. Cu timpul, lucrurile s-au întors pe dos și mi se pare mie că, astăzi, într-un institut de proiectări, cei care muncesc efectiv la planșă sînt mai puțini decît cei care plimbă hîrțile de la parter la etaj. Prea mulți se fac că muncesc și noi ne facem că nu băgăm de seamă.

— Tovarășe profesor, înainte de toate, gîndesc eu, dumneavoastră sînteți și rămîneți arhitect. Din acest

punct de vedere aș vrea să vă întreb anumite lucruri. Să zicem, care credeți că sînt cele mai urite construcții din București? Firește, dintre cele mari.

— Una e chiar clădirea în care lucrezi, „Casa Științei”. Nu-mi place deloc și o consider o exagerare contrarie nu numai stilului nostru arhitectonic ci însuși bunului simț al omului. Dar, firește, clădirea despre care vorbim aparține altei epoci, cu frumusețile și mentalitățile ei.

— Pentru că tot sîntem aici, ce faceați pe vremea aceea?

— Același lucru, adică făceam case pentru oameni. N-am de gînd să mă disculp sau să disculp meseria de arhitect, numai că nu totdeauna arhitecții au fost cei care au decis. E sigur că ei, că noi trebuia să fim mai activi, dar adesea între ceea ce vrei și ceea ce poți rămîne o distanță. De timp, mai ales. Și pentru că tot sîntem aici, vorba matală, am să dau un exemplu mai recent. S-a renunțat, după foarte judicioasele critici făcute de șeful statului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, mereu interesat și mereu dornic ca românul să trăiască mai bine, la construcția apartamentelor de confort trei și patru în care, se știe, omul cobora din pat ca să iasă pe ușă. S-au schimbat normele și pot spune, ca unul care am mai umblat prin lume, că ele au ajuns competitive pe plan mondial. Ca suprafețe locuibile, apartamentele pe care le construim noi în prezent sînt superioare celor care se construiesc în țările avansate. Dar și înainte, pe vremea confortului redus, arhitecții își făceau datoria la fel, numai că ei au acționat și, din păcate, mai acționează în colective în care factorii de decizie sînt alții. Arhitecții ajung uneori, foarte rar, la nivel de referenți. Forurile care hotărîsc sînt altele. Consiliile populare, Inspectoratul de stat în construcții, Consiliul tehnic intern și așa mai departe. Pînă astăzi, în România nu există încă un organ de stat care să coordoneze problemele de arhitectură. De altfel, aș îndrăzni să spun că pretutindeni în lume societatea îl folosește pe arhitect prea puțin. Din păcate, acest viciu de viziune poate fi întîlnit și la noi.

— Anume?

— Școala noastră de arhitectură, unanim recunoscută pentru tradiția și valorile ei, eliberează astăzi o diplomă valabilă în mai toate țările lumii, fără

nici un alt examen de verificare. Dar pînă să ajungem aici, am avut mult de luptat cu o mentalitate. Anume cu aceea că arhitecții sînt niște boemi, niște poeți ai spațiului, niște artiști, concepție veche, moștenită de la Beaux Arts din Paris, după modelul căreia s-a întemeiat, cîndva, arhitectura românească universitară. Primii cu care am avut de luptat au fost însuși arhitecții, însuși studenții. Am luptat și am învins, nu dintr-o dată, ci cu vremea. Timpul a restructurat meseria noastră și i-a conferit date mai aproape de tehnică. Integrarea învățămîntului cu practica, deziderat fundamental astăzi, a fixat arhitecturii o bază temeinică de realitate, teme și probleme legate strict de viață. Arhitecții au devenit astăzi, mai mult ca oricînd, oameni ai cetății, a-dînc implicați în transformările sociale ale țării, dar nu totdeauna ei sînt băgați în seamă după puterile și capacitățile lor.

— Nu-mi rămîne altceva decît să repet întrebarea de mai devreme.

— Am avut, nu demult, chiar aici la noi, la școală, o foarte interesantă expoziție cu o sumedenie de propuneri, pe care nimeni nu le-a luat în considerare. Televizoare portative, camioane, ba chiar și excavatoare. Am curajul să spun că unele din soluțiile date de studenții noștri sînt superioare celor folosite în mod curent. Ce folos însă, vă întreb?

— Nu știu ce să vă răspund.

— Vedeti.

— Ce-ar fi să schimbăm vorba. Vi se pare Bucureștiul un oraș frumos?

— Iubesc Bucureștiul, așa cum iubesc țara, așa cum iubesc oamenii ei. Cu multele lui părți bune, cu puținele lui părți urite, pe care, tocmai pentru că-l iubesc, nu vād de ce le-aș trece cu vederea.

— Nu le treceti.

— Știi dumneata pe unde mă plimb eu cînd am puțin timp liber?

— Ca tot omul, pe Calea Victoriei, pe bulevard, mai știu eu pe unde?

— Nicidecum. Prin Drumul Taberei, un cartier foarte frumos, un adevărat parc, pe Dorobanți, uneori ajung chiar și în Pantelimon Uite, în Pitești, chiar lingă magazinul universal „Trivale”, se tale o străduță N-are nimic important. Nimic deosebit. Dar e mereu străbătută de oameni. E mereu plină de îndrăgostiți. E o stradă cu personalitate pentru că e plăcută, intimă frumoasă, iar străzile frumoase fac oamenii mai

frumosi. Lăuntric, bineînțeles. De aceea noi am greșit, iată că recunosc, cînd am ignorat elementul strădă în dezvoltarea orașelor noastre și a fost nevoie să vină șeful statului ca să ne aducă aminte. N-am greșit peste tot, cum ne-au acuzat unii cetățeni, deoarece eu cred că Drumul Taberei, de exemplu, nu putea fi construit altfel. În lumea noastră de astăzi, tot mai poluată, un parc trebuie să rămînă un parc. Drumul Taberei a rămas.

— Ce gîndiți despre centru?

— Sînt orașe mari care mor în centru, Londra, Parisul, Hamburgul și cîte și mai cîte, din care oamenii fug spre periferie, spre aer mai curat, spre verdeață. Bucureștiul nu cunoaște un asemenea fenomen, dar mie mi se pare că, mai ales în centru, dezvoltarea socială a orașului a luat-o înaintea străzilor sale. Acestea sînt mereu desfundate, pline de gropi, mereu sparte, ca să mai intre un cablu, ca să mai facă o legătură telefonică. Cînd te gîndești că pe ele circulă mașini și că aceste mașini sînt ale noastre, particulare sau de stat tot ale noastre rămîn, că ele se defectează și trebuie reparate, ajungi la concluzia că, uneori, se întîmplă să ne scumpim tocmai la țărîțe. De aici, întîzierile I.T.B.-ului, nervii călătorilor și așa mai departe.

— Cum adică, tovarășe profesor?

— Am să dau un exemplu. Facem o nouă clădire și propunem fatadă cu cărămidă aparentă. Soluția e respinsă pe motiv că e prea scumpă. Se acceptă varianta unei tencuieli superficiale care costă mai ieftin. Costă mai puțin, dar și durează mai puțin, așa că, după un an, construcția intră în renovare. După alt an, operația se repetă și pînă la urmă ajungem să înțelegem: ce părea mai ieftin a devenit mai scump! Asta e. E adevărat, viața înaintea în ritm foarte rapid, iar noi sîntem obligați să ținem pasul cu ea și să ținem pasul și cu alții. Ca atare, gîndim la fel de rapid, dar nu totdeauna la fel de temeinic. Uneori luăm decizii care au o bătăie în timp prea scurtă. Din acest punct de vedere, cel mai bun exemplu mi se pare modul simplificator în care se înțelege uneori practica în procesul de instrucție, perfecționările ce trebuie aduse învățămîntului pentru a satisface cerințele economico-sociale și de perspectivă.

— Aveți vreun caz concret din domeniul arhitecturii?

— Școala noastră de arhitectură e organizată astăzi pe două trepte. După trei ani se face o departajare în funcție de note. Primii merg mai departe, ca să iasă arhitecți, ceilalți rămîn numai conductori. La suprafață, sistemul de selecție pare logic și rațional, dar numai la suprafață. În profunzime, fiind vorba, de fapt, de un examen care durează trei ani, activitatea de instruire se transformă, de cele mai multe ori, într-o cursă de urmărire pentru obținerea de note cît mai bune. Studentul nu mai învață ca să știe și ca să facă ci ca să ia note mai mari decît colegul. Firește, cu toată obiectivitatea, judecata notelor rămîne subiectivă, calificativele fiind date, nu-i așa?, de oameni, iar toată treaba asta mi se pare că limitează personalitatea creatoare. Arhitectul de azi nu mai e un poet și un visător, dar e bine că lui să-i rămînă și dreptul la creație. Tocmai pentru că i se cere, de cele mai multe ori, să gîndească înaintea timpului. Să anticipeze.

— V-am solicitat o jumătate de oră și discuția noastră a durat mult mai mult. Mi-am notat o frază referitoare la condiția arhitectului, o frază pe care ați rostit-o fără nici o legătură cu cele ce v-am întrebă. Adevărata creație, ziceați, începe după respectarea unor reglementări. Se știe despre ce e vorba, așa că o transcriu fără comentarii și pun punct.

OVIDIU IOANȚOIA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (L. Nițescu - 16 17); cultură, cenacul (Eugen Seceleanu - 16 06); știință (Tudor Octavian - 16 19); probleme publiciste comentarii (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu - 16 18); fotoreportaj (15 95); documentare - (16 23); administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza - 17 86); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană - 17 82, 16 21); redactor șef adjunct (Nicolae Stoian - 17 78 82 și interior 17 83); redactor șef - 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Citorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136-137, telex 112 26. București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU